

Områdeplan Kalberg 2022 – arkeologisk rapport

Gnr. 28,29,30, 31 og 9 Bnr. flere, Time og Klepp kommune
Rapport nr. 31, 2022

Innhold

1	Sammendrag	9
2	Rammene for undersøkelsen	11
2.1	Bakgrunn	11
2.1.1	Bakgrunnen for undersøkelsen	11
2.1.2	Planområdet	12
2.1.3	Tidligere registrerte kulturminner i området	12
2.2	Metode og faglige rammer	14
2.2.1	Overflatesøk	14
2.2.2	Sjaking	14
2.2.3	Prøvestikking	14
2.2.4	Innmåling	14
2.2.5	Nummerering i felt	15
2.2.6	Vedlegg	15
2.2.7	Periodeinndeling	16
2.3	Praktisk informasjon	17
2.3.1	Deltagere og tidsbruk	17
2.3.2	Annen praktisk informasjon	17
3	Undersøkelsen	18
3.1	Generelt om undersøkelsen.....	18
3.2	Område 1 – NK4.....	19
3.2.1	Lokalitet ID 290111 – Gravfelt og bosetnings-/aktivitetsområde fra yngre bronsealder og eldre jernalder	23
3.3	Område 2 – NK1.....	35
3.3.1	Lokalitet ID 60874 – Gravfelt fra jernalderen	39
3.3.2	Lokalitet ID 296014 – Bosetningsspor fra bronsealderen	46
3.3.3	Lokalitet ID 296009 – Aktivitetsområde fra eldre jernalder	54
3.4	Område 3 – KN6.....	60
3.5	Område 4 – RK3 og RK4	62
3.6	Område 5 – RK1 og RK2	63
3.7	Område 6 – NK3 og RK5	66
3.8	Område 7 – NK2.....	69

3.9	Område 8 – BK5 og BK6	71
3.9.1	Lokalitet ID 180050 – Rydningsrøyslokalitet fra jernalder	74
3.9.2	Lokalitet ID 295554 – Rydningsrøyslokalitet fra jernalder	78
3.9.3	Lokalitet ID 295603 – Rydningsrøyslokalitet fra jernalder	81
3.9.4	Lokalitet ID 24984 – Gravfelt fra jernalder	85

4 Konklusjon

87

Figurliste

Figur 1	Kart over planområdet plassering i fylket, med et nærkart over området innfelt nede til høyre.	12
Figur 2	Tidligere registrerte kulturminner innenfor det totale planområdet.	13
Figur 3	Kart over det totale planområdet for Kalberg områdeplan med de åtte delområdene som ble registrert i 2022.	18
Figur 4	Oversiktskart over Område 1 med sjakter og prøvestikk.	19
Figur 5	Dronefoto Område 1. Planteskog i sørlig del av området. Myr og beitemark i nordlig del. Tatt mot NV. Foto: Drone 1(1)	20
Figur 6	Oversiktsfoto over nordlig del av Område 1. Tatt fra Håfjell mot N. Foto: MV1(7).	20
Figur 7	Dronefoto over sjaktene på ID 290111. Tatt mot NØ. Foto: Drone1(2).	21
Figur 8	Funntomt prøvestikk GSB1.1. Tatt mot NV. Foto: GSB1(5).	21
Figur 9	Nyere tids steingjerde som kommer ned vestsiden av Håfjell. Tatt mot SØ. Foto: MV1(45).	22
Figur 10	Kart over ID 290111 med strukturer og nummererte sjakter. Innfelt øverst til høyre viser stolpehullene i sjaktene 1.6 og 1.7. Innfelt nederst til venstre viser kokegropen i sjakt 1.2.	23
Figur 11	Dronefoto over sjaktene 1.1-1.5 på ID 290111. Tatt mot S. Foto: Drone1(5).	24
Figur 12	Gravrøys X1.2 før avtorving. Alle røysene på lokaliteten er svært overgrodd og lite synlige. Tatt mot NØ. Foto: MV1(9).	25
Figur 13	Sjakt 1.H1 over røys X1.36. Tatt mot NNØ. Foto: MV1(13).	25
Figur 14	Røys X1.2 delvis avtorvet. Tatt mot SV. Foto: Drone1(3).	26
Figur 15	Røys X1.20 delvis avtorvet. Tatt mot NØ. Foto: Drone1(4).	26
Figur 16	Røys S 1.6.5 i sjakt 1.6. Tatt mot Ø. Foto: MV1(40).	27
Figur 17	Røys S 1.10.1 i sjakt 10. På grunn av tidsbruk ble røysen kun grovt avtorvet for å se utstrekningen. Tatt mot N. Foto: MV1(30).	27
Figur 18	Nordøstlig profil i snittet røys S 1.10.1.	28
Figur 19	De fire stolpehullene i sjakt 1.6. Tatt mot ØNØ. Foto: MV1(22).	28
Figur 20	Grøft S 1.6.6 sjakt 1.6. Den gule pinnen til venstre på bildet viser hvor keramikken ble funnet. Tatt mot SV. Foto: MV1(20).	29
Figur 21	Stratigrafisk profil DL 1.6.1. Tatt mot NV. Foto: MV1(21).	29
Figur 22	Stratigrafisk profil DL 1.1.1 i sjakt 1.1. Tatt mot SV. Foto: GSB1(12).	30
Figur 23	Tv: Kokegrop S 1.2.1 i plan før snitting. Tatt mot S. Foto: GSB1(13). Th: Illustrasjon over snittet kokegrop S 1.2.1.	30
Figur 24	Bogastelle K1.1. Tatt mot NV. Foto: MV1(16).	31

Figur 25 Innhegning K1.2. Tatt mot NNØ. Foto: MV1(15).	31
Figur 26 F X1.20.1	32
Figur 27 F 1.6.3.1.	32
Figur 28 F 1.6.5.1.	33
Figur 29 F 1.6.6.1.	33
Figur 30 Flyfoto over masseuttak i nordlig del av Område 2. Hentet fra historiske flyfoto år 1994.	35
Figur 31 Kart over Område 2 med utvidelser. Området som er skravert, viser den delen av Område 2 som ble avskrevet før registreringen.	36
Figur 32 Kart over Område 2 med utvidelser og sjakter.	37
Figur 33 Fuktig parti i østlig del av nordlig utvidelse av Område 2. Tatt mot S. Foto: MV2(45).	37
Figur 34 Planteskog lengst sør på Område 2. Tatt mot NØ. Foto: MV2(50).	38
Figur 35 Dronefoto over østlig del av Område 2 med ID 44847, ID 296009 og ID 60874 markert. Tatt mot SØ. Foto: Drone2(1).	38
Figur 36 Kart over ID 60874 med strukturer og nummererte sjakter. ID 5351 og ID 276081 ble innlemmet i lokaliteten.	39
Figur 37 Dronefoto over ID 60874 med sjakter. Tatt mot S. Foto: Drone2(2).	40
Figur 38 Stor rydning i skråningen ned fra flaten øst for ID 60874. Tatt mot SV. Foto: MV2(52).	41
Figur 39 Sjakt 2.6. Tatt mot SV. Foto: VEH2(11).	41
Figur 40 Den største gravrøysen på ID 60874. Røysen er svært forstyrret og mangler mye stein. Tatt mot Ø.	42
Figur 41 Røys X2.4. Vanskelig å se i terrenget. Tatt mot Ø. Foto: MV2(11).	43
Figur 42 Illustrasjon av profil i sjakt 2.H4 over hulvei.	43
Figur 43 Sjakt 2.H3 over hulvei på ID 60874. Tatt mot NØ. Foto: MV2(53).	44
Figur 44 Kokegrop S 2.7.1 i plan. Tatt mot NØ. Foto: MV2(16).	44
Figur 45 Oversiktskart over ID 296014 med sjakter og strukturer.	46
Figur 46 Dronefoto over de tre funnførende sjaktene på ID 296014. Tatt mot SV. Foto: Done2(3).	47
Figur 47 Kart over den nordlige stolpehullkonsentrasjonen på ID 296014. Nummerering av de strukturene som er beskrevet i teksten.	48
Figur 48 Illustrasjon over snittet stolpehull S 2.33.4. Th: Illustrasjon over snittet stolpehull S 2.33.10.	48
Figur 49 Den nordlige konsentrasjonen med stolpehull og de to kokegropene i sjakt 2.33. Tatt mot SØ. Foto: MV2(29).	49
Figur 50 Tv: Profilen av snittet stolpehull S 2.33.18. Tatt mot SSV. Foto: MV2(34). Th: Profilen av snittet stolpehull S 2.33.11. Tatt mot SØ. Foto: MV2(35).	49
Figur 51 Kart over den sørlige stolpehullkonsentrasjonen på ID 296014. Nummerering av de strukturene som er beskrevet i teksten.	50
Figur 52 Illustrasjon over snittet stolpehull S 2.32.2.	50
Figur 53 Tv: Avlang struktur/mulig grøft S 2.32.1 med snittet stolpehull S 2.32.2 i bakgrunnen. Tatt mot NV. Foto: JGA2(34). Th: Profilen av snitt gjennom S 2.32.1. Tatt mot NØ. Foto: JGA2(36).	51
Figur 54 Tv: Stolpehull S.2.32.3 i plan før snitting. Tatt mot V. Foto: MV2(17). Th: Illustrasjon over stolpehull S 2.32.3 etter snitting.	51
Figur 55 Tv: Flint F 2.33.0.1. Th: Flint F 2.33.0.2.	52
Figur 56 Tv: Keramikk F 2.33.18.1. fra stolpehull. Th: Keramikk F 2.33.1.1 fra kokegrop.	52
Figur 57 Kart over lokalitet ID 296009 med strukturer og nummererte sjakter.	54
Figur 58 Oversiktsfoto over lokalitet ID 296009. Sett mot NØ. Foto: GSB2(1).	55

Figur 59 Sjakt 2.10 med flere store jordfaste steiner i undergrunnen. Tatt mot V. Foto: GSB2(7).	55
Figur 60 Ardspor i sjakt 2.9. Tatt mot NNV. Foto: JGA2(24).	56
Figur 61 Tv: Illustrasjon over stratigrafisk profil DL 2.12. Th: Foto av stratigrafisk profil DL 2.12.1. Tatt mot N. Foto: GSB2(12).	56
Figur 62 Tv: Kokegrop S 2.12.1 i plan. Tatt mot Ø. Foto: JGA2(17). Th: Kokegrop S 2.12.2. Tatt mot S. Foto: JGA2(16).	57
Figur 63 Kokegrop S 2.16.1 i plan. Grovt rensset frem. Tatt mot NØ. Foto: GSB2(21).	57
Figur 64 Tv: S 2.9.2 i plan. Tatt mot SSV. Foto: JGA2(26). Th: S 2.9.1 i plan. Tatt mot NØ. Foto: JGA2(25).	58
Figur 65 Tv: Keramikk F DL 2.17.1.1. Th: Fragment av krittpipehode F DL 2.12.1.1.	58
Figur 66 Oversiktskart over Område 3 med sjakter.	60
Figur 67 Oversiktsfoto over dyrka mark på gnr/bnr.9/4 på Område 3. Tatt mot NV. Foto: MV3(2).	61
Figur 68 Sjaktene 3.1-3.4 lengst sørøst på området. Tatt mot Ø. Foto: MV3(3).	61
Figur 69 Kart over Område 4.	62
Figur 70 Oversiktsfoto over Område 4. Består hovedsakelig av masseuttak. Tatt mot SSV. Foto: MV4(2).	62
Figur 71 Oversiktskart over Område 5.	63
Figur 72 Masseuttak i nordvestlig del av Område 5. Tatt mot V. Foto: MV5(7).	63
Figur 73 Oversiktsfoto over området. Terrenget stiger kraftig fra masseuttaket i vest og opp mot høyden i øst. Tatt mot ØNØ. Foto: MV5(1).	64
Figur 74 Oversiktsfoto over sørlig del av Område 5. Tatt mot SØ. Foto: MV5(3).	64
Figur 75 Kart over Område 5 med ID 5150 og ID 54608. Den delen av ID 5150 innenfor Område 5 er innfelt nede til høyre.	65
Figur 76 En av røysene på ID 5150. Sirkulær, overgrodd med enkelte synlige steiner. Tatt mot V. Foto: MV5(13).	65
Figur 77 Oversiktskart over Område 6 med sjakter og prøvestikk.	66
Figur 78 Dronefoto over Område 6. Terrenget stiger oppover fra den dyrka marka. Tatt mot NV. Foto: Drone 6(1).	67
Figur 79 Oversiktsfoto over sørvestlig del av Område 6. Tatt mot NØ. Foto: MV6(6).	67
Figur 80 Sjakt 6.8 på den lille høyden i terrenget. Gravemaskinen legger igjen de mindre sjaktene med myr i bakgrunnen. Tatt mot NNV. Foto: MV6(4).	68
Figur 81 Oversiktskart over Område 7.	69
Figur 82 Oversiktsfoto over Område 7. Tydelig spor etter gravearbeidet på området. Tatt mot S. Foto: MV7(1).	70
Figur 83 Flyfoto fra 1987 viser at store deler av Område 7 har blitt gravd opp på 1980-tallet. Område 7 markert i gult.	70
Figur 84 Oversiktskart over Område 8 med sjakter og hovedvannledning markert.	71
Figur 85 Oversiktsfoto over nordlig del av Område 8. Tatt mot NV. Foto: VEH8(1).	72
Figur 86 Oversiktsfoto over beitemarka i sørlig del av Område 8. Tatt mot N. Foto: VEH8(5).	72
Figur 87 Sjakt 8.H2 over røys X8.9. Høy vegetasjon gjorde det vanskelig å se røysene. Tatt mot SSV. Foto: GSB8(7).	73
Figur 88 Kart over ID 180050 med rydningsrøys og sjakter.	74
Figur 89 Oversiktsfoto over terrenget på ID 180050. Kan tydelig se kuttet fra grøften gå tvers over flaten omtrent midt på bildet. Tatt mot SØ. Foto: MV8(6).	75
Figur 90 Sjakt 8.3. Mange jordfaste steiner i sjakten. Tatt mot NØ. Foto: JGA8(2).	75
Figur 91 Sjakt 8.H2 over røys X8.2. Tatt mot NV. Foto: GSB8(5).	76
Figur 92 Røys X8.31. Røysene på lokaliteten er svært overgrodd. Tatt mot Ø. Foto: VEH8(15).	76

Figur 93 Sjøkt 8.H1 over røys X8.9. Tatt mot NØ. Foto GSB8(1).	77
Figur 94 Kart over ID 295554 med røyser og sjakt.	78
Figur 95 Røys X8.1. Sett mot SV. Foto: FI8(1).	79
Figur 96 Sjøkt 8.7 med røys X8.20 til venstre. Lite synlig på grunn av vegetasjon. Tatt mot SØ. Foto: MV8(5).	79
Figur 97 Kart over ID 295603 med røyser og sjakter.	81
Figur 98 Oversiktsfoto over sørlig del av ID 295603. Røysene X8.25 og X8.28 er ryddet inntil de to store jordfaste steinene på bildet. Tatt mot Ø. Foto: MV8(7).	82
Figur 99 Sjøkt 8.6. Tatt mot SV. Foto: MV8(3).	82
Figur 100 Røys S 8.5.1. Tatt mot S. Foto: MV8(1).	83
Figur 101 Røys S 8.6.1. Tatt mot SV. Foto: MV8(4).	83
Figur 102 Kart over ID 24984. Røysene innenfor Område 8 er innfelt nede til høyre.	85
Figur 103 Oversiktsfoto over ID 24984 innenfor Område 8. Tatt mot NV. Foto: VEH8(8).	86
Figur 104 Gravrøys X8.121. Tatt mot S. Foto: VEH8(7).	86

Tabelliste

Tabell 1 Tabell over tidligere registrerte kulturminner innenfor planområdet.	13
Tabell 1: Tabell som viser nummereringssystem brukt i felt og rapport.	15
Tabell 2: Periodeinndeling brukt i rapporten.	16

Vedlegg

Litteraturliste

Strukturliste

Funnliste

Prøveliste

Sjaktliste

Prøvestikklister

Fotoliste

Dateringer

Generell informasjon

Navn på sak:	Kalberg Områdeplan				
Saksnummer:	2021/63136	Registreringsår:	2022	Rapport nr.	31
Saksbehandler:	Sikke Viste				
Tiltakshaver:	Time Energipark AS - Plogfabrikkvegen 2, 4353 Klepp Stasjon				
Entreprenør:	Stangeland Maskin AS – Sandnesvegen 80, 4051 Sola				
Feltarbeid utført:	23.05.22- 06.07.22, 02.08.22- 31.08.22 og 03.10.22	Ved:	Gunhild S. Borøchstein, Jenny A. Gyllensten, Frode Iversen, Vemund E. Hoffmann og Monica L. Valle		
Etterarbeid utført:	Høst 2022 og vår 2023	Ved:	Monica L. Valle		

Kommune:	Klepp	Gårdsnavn/gnr.	Orstad / 9	Bnr.	4
	Time		Frøyland / 28		1,6,20
			Søra Kalberg / 29		1,4,5,6,8
			Nordre Kalberg / 30		1,2,5,9,13
			Åsland / 31		3

Faglige konklusjoner:

☒	Automatisk freda kulturminner er påvist innenfor planområdet	Askeladden ID	Type funn
	Kulturminner påvist på denne undersøkelsen	290111	Gravfelt
		296014	Bosetning- /aktivitetsområde
		296009	Aktivitetsområde
		295554	Rydningsrøyslokalitet
		295603	Rydningsrøyslokalitet

	Tidligere kjente kulturminner innenfor planområdet	60874	Gravfelt
		5351	Gravhaug
		34827	Rydningsrøyslokalitet
		276081	Rydningsrøys
		44847	Gårdsanlegg
		54091	Gravfelt
		54608	Rydningsrøyslokalitet
		5150	Gårdsanlegg
		180050	Rydningsrøyslokalitet
		141478	Stakketuft
☐	Undersøkt med tanke på dispensasjon uten vilkår		

☐	Automatisk freda kulturminner er ikke påvist innenfor planområdet
--------------------------	---

Befart av Arkeologisk museum / UiS	Dato:	15.06.22	Ved:	Hilde Fyllingen og Even Bjørdal
		10.08.22		
				Even Bjørdal og Krister Eilertsen

Merknader	
-----------	--

Forord

Kulturavdelingen ved Rogaland fylkeskommune er førsteinstans og den regionale kulturminnemyndigheten. Fylkeskommunen har, med få unntak, det formelle forvaltningsansvaret for alle kulturminner. I tillegg har fylkeskommunen ansvaret for å gjennomføre arkeologiske registreringer av automatisk freda kulturminner.

Etter å ha mottatt en plan gjør fylkeskommunen en faglig vurdering om planen kan komme i konflikt med kjente og ukjente automatisk freda kulturminner. I områder der det er potensiale for konflikt, kan det bli nødvendig med en arkeologisk registrering. Med automatisk freda kulturminner menes alle kjente og ukjente kulturminner som dateres til før 1537, samiske kulturminner eldre enn 100 år og stående byggverk eldre enn 1649. Arkeologiske registreringer er hjemlet i Kulturminnelovens § 9, 1. ledd.

I denne rapporten er resultatene fra den arkeologiske registreringen presentert. Rapporten gir opplysninger om arbeidet som ble utført, hvilke typer kulturminner som ble funnet og utstrekningen av disse.

En god oversikt over de vanligste typene av kulturminner i Norge finnes i boka «Kulturminner i Norge» av Harald Jacobsen og Jørn-R. Follum.

1 Sammendrag

Det ble gjennomført en arkeologisk registrering i tidsperioden 23.05.22-06.07.22, 02.08.22-31.08.22 og 03.10.22 i forbindelse med Områdeplan Kalberg på ulike bruksnummer på gnr. 28,29,30 og 31 i Time kommune og gnr/bnr. 9/4 i Klepp kommune. Registreringen ble utført av arkeologene Vemund E. Hoffmann, Frode Iversen, Gunhild S. Borøchstein, Jenny G. Alvestad og Monica L. Valle fra Rogaland fylkeskommune. Områdene som ble undersøkt bestod av dyrket mark, beitemark og utmark. Registreringen ble utført ved visuelt overflatesøk, maskinell sjakting og prøvestikking. Registreringen av det totale planområdet for Områdeplanen Kalberg blir gjennomført over to feltsesonger – 2022 og 2023. Denne rapporten tar for seg den arkeologiske registreringen som ble gjennomført ved feltsesongen 2022.

Det ble gravd totalt 74 maskinelle sjakter, 9 håndgravde sjakter og 10 prøvestikk. Det var 23 funnførende maskinelle sjakter og 8 funnførende håndgravde sjakter. De resterende sjaktene og prøvestikkene var funntomme.

Det ble gjort funn av totalt 5 nye automatisk freda kulturminnelokaliteter i forbindelse med registreringene. Det lå i tillegg 10 tidligere registrerte automatisk freda kulturminnelokaliteter innenfor årets registreringsområder. Disse ble kontrollregistrert og fikk justert kartfesting. Fire av dem ble utvidet for å innlemme nye automatisk freda kulturminner som ble funnet i nærheten av lokalitetene. ID 141478, registrert som en mulig stakketuft, ble avskrevet og fikk endret status til ikke fredet.

På **ID 290111** ble det funnet 145 strukturer i form av 136 røyser, 5 stolpehull, en grøft, en kokegrop, dyrkingslag/aktivitetslag, et bogastelle og en innhegning. Strukturene ble påvist ved maskinell sjakting og visuelt overflatesøk. Aktivitetslagene/dyrkingslagene ble datert til førromersk jernalder (DL 1.6.1 lag 3: 167-43 f.Kr og DL 1.6.1 lag 4: 308-207 f.Kr) og romertid (DL 1.1.1 lag 2: 50-66 e.Kr), mens kokegropen S 1.2.1 ble datert til yngre bronsealder (1124-977 f.Kr). De fleste røysene på lokaliteten har blitt tolket som gravrøyser og har blitt typologisk datert til jernalder som samstemmer godt med de øvrige dateringene på lokaliteten.

Det ble gjort funn i form av flint og keramikk. Keramikken ble funnet i tilknytning til strukturer som ble funnet under sjakting. Flinten ble funnet under opprensing av gravrøysen X 1.20.

På **ID 296014** ble det funnet 43 strukturer i form av 40 stolpehull, 2 kokegroper og 1 avlang struktur/ mulig grøft. Strukturene ble påvist ved maskinell sjakting i dyrket mark. Strukturene ble påvist i to konsentrasjoner; en i nordlig del av lokaliteten og en i sørlig del. Det er i tillegg enkelte strukturer i sjakt 2.32 som ligger litt mer for seg selv og skiller seg ut fra de to stolpehullkonsentrasjonene. Den avlange strukturen/mulige grøften S 2.32.1 fikk en datering til yngre bronsealder (819-780 f.Kr). En av kokegropene og to av stolpehullene fikk en datering til eldre bronsealder (Kokegrop S 2.33.26: 1417-1279 f.Kr, stolpehull S 2.41.1: 1770-1629 f.Kr og stolpehull 2.33.18: 1767-1625 f.Kr).

Det ble gjort funn av keramikk og to avslag av flint på lokaliteten. Keramikken ble funnet i tilknytning til enkelte stolpehull og i den ene kokegropen. Flinten var løsfunn som ble funnet blant strukturene i den nordlige funnkonsentrasjonen på lokaliteten.

ID 60874 var et tidligere registrert gravfelt fra jernalder med 26 registrerte gravrøyser og rydningsrøyser. Lokaliteten ble utvidet etter årets registrering og består nå av 46

enkeltminner i form av gravrøyser, rydningsrøyser, en steinstreng, en hulvei og en kokegrop. To enkeltliggende røyser (ID 5351 og ID 276081) som var kjent fra tidligere ble i tillegg innlemmet i lokaliteten da de lå blant de nye røysene som ble påvist. Strukturene ble påvist ved maskinell sjakting og visuelt overflatesøk. Kokegropen S 2.7.1 ble datering til romertid (210-258 e.Kr). Røysene på lokaliteten ble typologisk datert til jernalder som samstemte godt med dateringen på kokegropen. Det ble ikke gjort gjenstandsfunn på lokaliteten.

På **ID 296009** ble det funnet flerfaset dyrkingslag, fire kokegroper og ardspar. Strukturene ble påvist ved maskinell sjakting i dyrka mark. Den henger sammen med det tidligere registrerte gårdsanlegget ID 44847 like øst for lokaliteten. To kokegroper og et dyrkingslag ble alle datert til romertid (Kokegrop S 2.12.2: 154-252 e.Kr, kokegrop S 2.16.1: 125-235 e.Kr og dyrkingslag DL 2.12.1 lag 4: 120-413 e.Kr).

Det ble funnet keramikk, små fragmenter av brent bein og et fragment av et krittpipehode av leire på lokaliteten. Alt ble funnet i tilknytning til dyrkingslagene i sjaktene. Krittpipe ble funnet i lag 2 av dyrkingsprofilen og kan trolig dateres til 1600-1700-tallet.

ID 180050 lå inne som en tidligere registrert lokalitet bestående av tre rydningsrøyser. Under årets registrering ble det påvist ytterligere 23 rydningsrøyser og lokaliteten ble derfor utvidet. Strukturene ble påvist ved visuelt overflatesøk. Lokaliteten har blitt typologisk datert til jernalderen. Det ble ikke gjort gjenstandsfunn på lokaliteten.

På **ID 295554** ble det funnet to rydningsrøyser. Strukturene ble påvist ved visuelt overflatesøk og har blitt typologisk datert til jernalderen. Lokaliteten er en del av et større røysfelt, men har blitt lagt inn som en egen lokalitet på grunn av den tidligere hovedvannledningen til IVAR som skiller de to røysene fra resten av røysfeltet. Lokaliteten må derfor ses i sammenheng med lokaliteten ID 180050 i øst. Det ble ikke gjort gjenstandsfunn på lokaliteten.

På **ID 295603** ble det funnet 9 rydningsrøyser. Strukturene ble påvist ved visuelt overflatesøk og maskinell sjakting. Lokaliteten har blitt typologisk datert til jernalderen. Det ble ikke gjort gjenstandsfunn på lokaliteten.

ID 24984 er en tidligere registrert lokalitet som lå et stykke øst for Område 8. Det ble påvist røyser i sørlig ende av Område 8 som ble innlemmet i denne lokaliteten da det ble observert røyser mellom den tidligere utstrekningen på lokaliteten og de nye røysene på Område 8. Det ble besluttet, i dialog med tiltakshaver, å foreta en kontrollregistrering av vestlig del av ID 24984 som lå på gnr/bnr. 28/1 for å få en helhetlig kontekst på røysene påvist i sørlig del av Område 8. Resten av lokaliteten vil bli kontrollregistrert i forbindelse med registreringene i 2023. ID 24984 består av 99 enkeltminner på gnr/bnr. 28/1 i form av gravrøyser, rydningsrøyser, stakketuft og steinstreng. De ble alle påvist ved visuelt overflatesøk. Lokaliteten er typologisk datert til jernalder. Det ble ikke gjort gjenstandsfunn på lokaliteten.

2 Rammene for undersøkelsen

2.1 Bakgrunn

2.1.1 Bakgrunnen for undersøkelsen

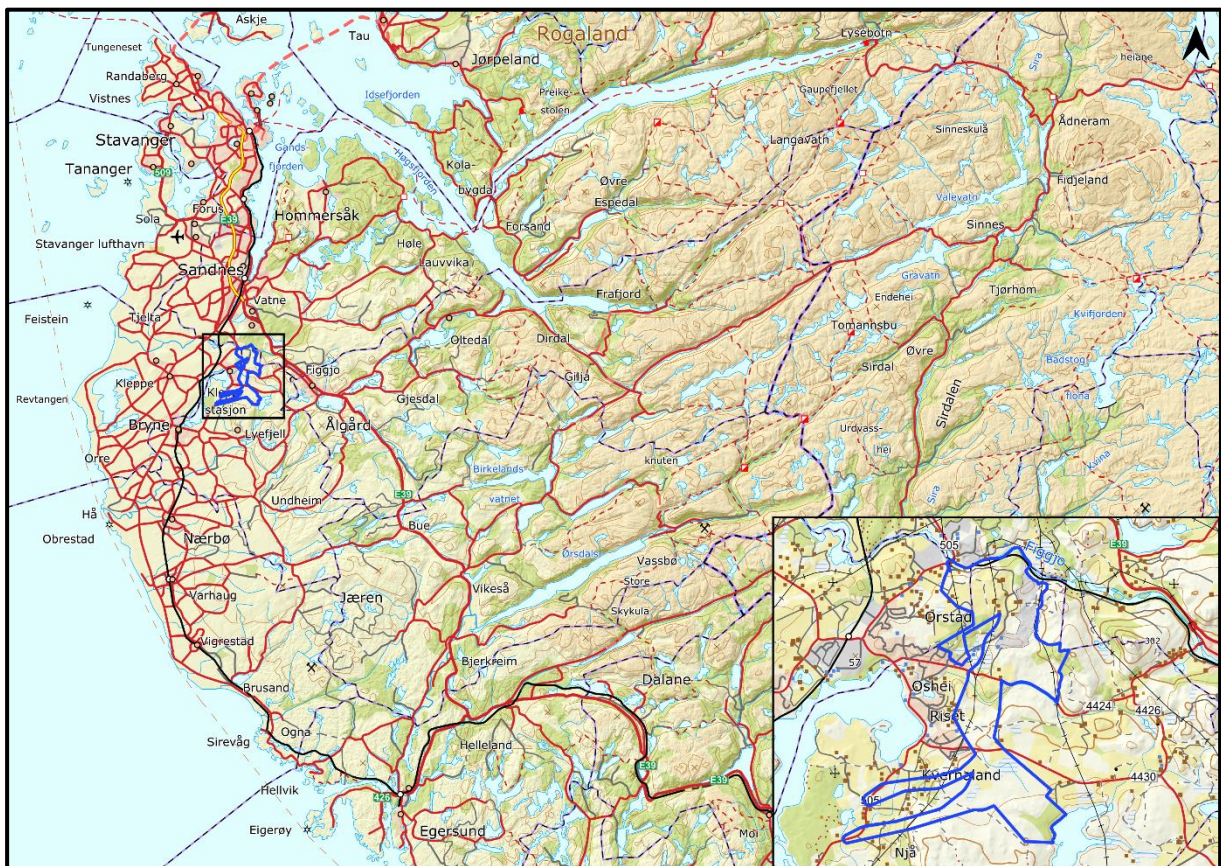
Bakgrunnen for registreringen er varslet planoppstart iht. plan- og bygningsloven §4-1 for planprogram med handlingsplan for Kalberg/Kvernaland, samt omkjøringsvei om Kvernaland. Hovedmålet for planprogrammet er å følge opp kommuneplanens krav til felles planlegging. Planarbeidet skal gi rammer for utbygging, videre detaljregulering og konsekvensutredning for omkjøringsveien, samt områdene KN6 (i Klepp), NK1-NK4, RK1-RK5, GK1-GK3, BK1, BK5 og BK6. Planområdet er hovedsakelig avgrenset til Time kommune, men deler av omkjøringsveien og industriområdet KN6 i Klepp kommune er også tatt med i planprogrammet for å sikre en helhetlig vurdering, samt adkomst til industriområdet fra ny fylkesvei.

Viktige utredningstemaer vil være;

- Finansiering, utforming og tiltak for omkjøringsveien FV505
- Midlertidige adkomstveier i byggetiden
- Mobilitet fra kollektivknutepunkt frem til områdene
- Turveier og traseer og myke trafikanter
- Strømsituasjonen i området
- Langsiktig plan for utnyttelse av overskuddsvarme fra kraftkrevende industri
- Nødvendig kommunalteknisk infrastruktur, overvanns- og flomhåndtering
- Matjord – jordforbedring
- Landskapsbilde, massebalanse og prinsipper for utforming av tomtene.

2.1.2 Planområdet

Planområdet for de arkeologiske undersøkelsene strekker seg fra kommunegrensa mellom Sandnes og Time i nord til Mosvatnet og Njåfjellet på Kvernaland i sør. I sørvest strekker planområdet seg bort til Kvernelandsvegen på østsiden av Frøylandsvatnet. I øst strekker grensen seg bort til kommunegrensa mellom Time og Sandnes før det skrår sørover ned til Åslandsvegen. Planområdet har en samlet størrelse på ca. 6,5 km² og består av dyrket mark, beitemark, utmark, bebyggelse, industri og infrastruktur. Tiltakshaver besluttet at den arkeologiske registreringen skulle gjennomføres i løpet av to sesonger; 2022 og 2023. Det er resultatene fra registreringene i 2022 som blir presentert i denne rapporten. Under registrering i 2022 ble ca. 1,7 km² av de totale 6,5 km² undersøkt. Arealene som ble undersøkt ble fordelt på 8 områder i varierende størrelse. Se kart og en detaljert beskrivelse av de ulike områdene under kapittel 3.

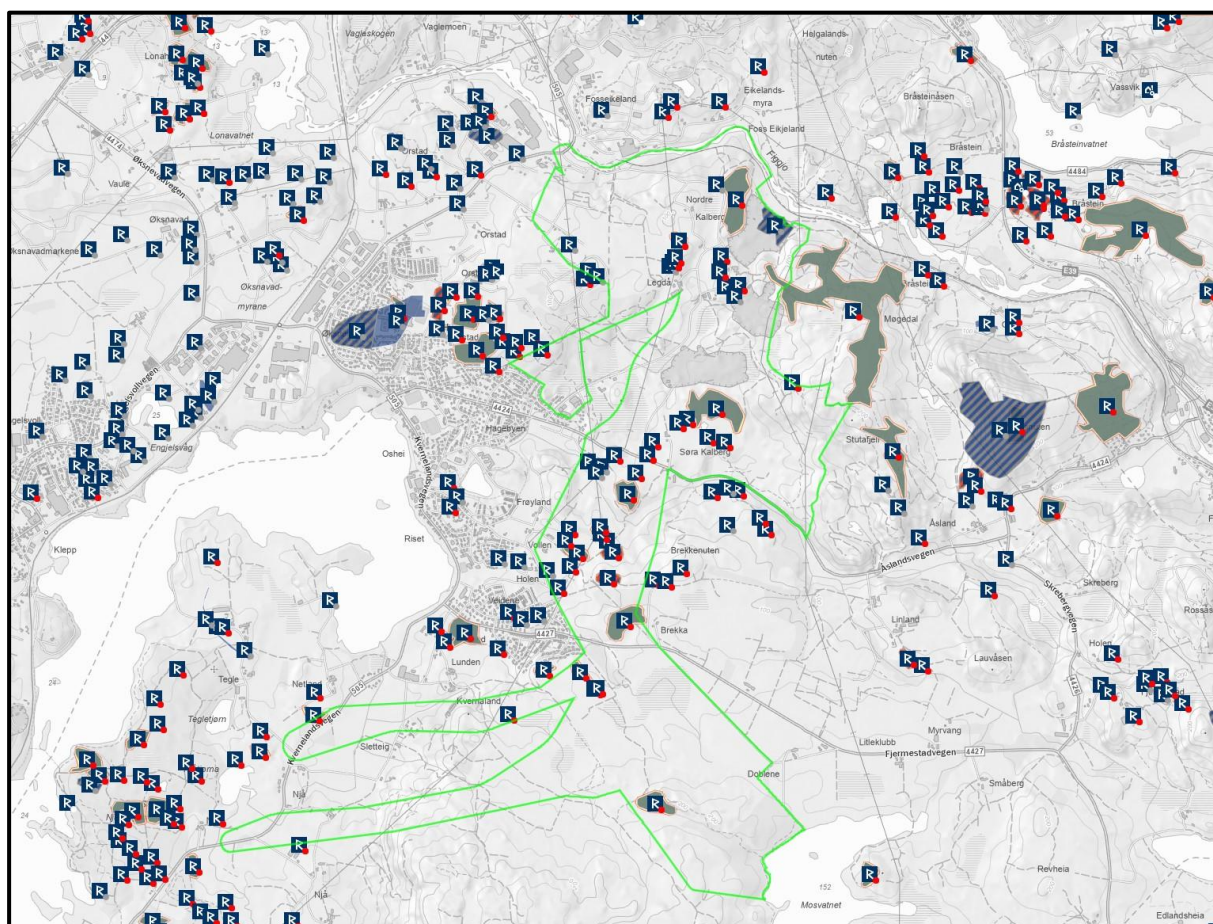
Figur 1 Kart over planområdets plassering i fylket, med et nærkart over området innfelt nede til høyre.

2.1.3 Tidligere registrerte kulturminner i området

Planområdet ligger i et svært funnrikt område på Jæren. Det er et stort antall tidligere registrerte kulturminner innenfor og i omgivelsene rundt planområdet (se fig. 2). Innenfor årets registreringsområder er det 10 tidligere registrerte kulturminnelokaliteter (se tabell nedenfor). For mer informasjon om de ulike kulturminnene, gå inn på www.kulturminnesok.no.

ASKELOADEN ID	TYPE	DATERING	VERN	OMRÅDE
44847	Gårdsanlegg	Jernalder/førref.	Automatisk freda	2
60874	Gravfelt	Jernalder/førref.	Automatisk freda	2
5351	Gravminne	Jernalder	Automatisk freda	2
34827	Rydningrøyslokalitet	Førref.	Fjernet	2
276081-0	Rydningrøyslokalitet	Førref.	Automatisk freda	2
54091	Gravfelt	Jernalder	Uavklart	3
5150	Gårdsanlegg	Steinalder-middelalder	Automatisk freda	5
54608-1	Rydningrøyslokalitet	Jernalder	Fjernet	5
141478-1	Utmarkskulturminne	Jernalder/middelalder	Automatisk freda	8
180050	Rydningrøyslokalitet	Førref.	Uavklart	8

Tabell 1 Tabell over tidligere registrerte kulturminner innenfor planområdet.

Figur 2 Tidligere registrerte kulturminner innenfor det totale planområdet.

2.2 Metode og faglige rammer

2.2.1 Overflatesøk

Ved overflatesøk blir det gjort en systematisk gjennomgang av området for å finne freda kulturminner som er synlige på markoverflaten. Overflatesøk kan også være et ledd i planleggingen av registrering med sjakting og/eller prøvestikking. Eksempel på synlige kulturminner er røyser, gardfar, geiler, tufter, helleristninger, kullgroper, jernvinneanlegg, bygdeborger, hulveier og fangstanlegg.

2.2.2 Sjakting

Maskinell flateavdekking er en arkeologisk metode som benyttes for å påvise automatisk freda kulturminner under markoverflaten. Metoden går ut på at man fjerner den moderne matjorda med gravemaskin ned til steril undergrunn og/eller lag med spor etter forhistorisk aktivitet. Etter at maskinen har fjernet jordlagene blir området rensset opp for hånd for å avklare om det finnes spor etter forhistorisk aktivitet. Slike spor, kalt strukturer, kan for eksempel være stolpehull, vegggrøfter, ildsteder, kokegroper, kulturlag og spor etter forhistorisk jordbruk som ardspor og dyrkningslag. Er det usikkerhet rundt tolkningen av strukturer blir et utvalg snittet for å avklare.

Normalt vil sjaktene være ca. 3 meter brede og legges med ca. 12 meters mellomrom. Lengden på sjaktene vil variere ut fra topografiske forhold, størrelsen på de områdene som skal undersøkes og antatt potensiale for funn.

2.2.3 Prøvestikking

Prøvestikking er en arkeologisk metode som i hovedsak benyttes for å påvise steinalderlokaliteter. Et prøvestikk er et ca. 50 x 50 cm stort hull som graves med spade ned til antatt steril undergrunn. Massene blir vannsåddet i 4 mm nettingsådd slik at gjenstandsfunn i form av redskaper, avfall etter redskapsproduksjon, brente bein, kull osv. blir synlige i såddet. Stikket graves og dokumenteres etter stratigrafiske lag for å få god kontroll på hvilke lag som er funnførende. I enkelte tilfeller vil gravemaskin bli brukt for å fjerne jordlag som ligger over de lagene man ønsker å undersøke med prøvestikking. Dette vil spesielt være aktuelt i flyvesandsområder og i områder der det er kjent at det er opparbeidet mye masse i nyere tid.

Avstand mellom prøvestikkene vil variere, blant annet ut fra topografiske forhold, forhistoriske strandlinjekurver og antatt potensiale.

2.2.4 Innmåling

Innmålingsutstyret som brukes er en GPS CPOS RTK med en nøyaktighet på 2 cm. Der det ikke er hensiktsmessig å bære med seg en CPOS blir det brukt en Garmin tur GPS. Denne har en nøyaktighet på ca. 0,5 – 4 m.

2.2.5 Nummerering i felt

Nummereringen i rapporten følger et fast system.

Sjakter	Sjakt nr.	Forklaring
Maskinell	Sjakt 23.1	Sjakt områdenr. + sjaktnr.
Håndgravd	Sjakt 23.H1	Sjakt områdenr. + Hsjaktnr.

Strukturer	Struktur nr.	Forklaring
I sjakt (S)	S 23.1.5	S områdenr. + sjaktnr. + strukturnr.
Synlig kulturminne (X)	X 23.5	X områdenr. + kulturminnenr.

Profiler	Profil nr.	Forklaring
Lag, stratigrafi (i profil)	DL 3.1.4	DL områdenr. + sjaktnr. + profilnr.

Funn	Funn nr.	Forklaring
I struktur	F 23.1.5.1	F områdenr. + sjaktnr. + strukturnr. + funnr.
Løsfunn i sjakt	F 23.1.0.1	F områdenr. + sjaktnr. + 0 (ikke knyttet til en struktur) + funnr.
I synlig kulturminne	F 23.5.1	F områdenr. + kulturminnenr. + funnr.
Løsfunn på område	F 23.0.1	F områdenr. + 0 (overflatefunn/ikke knyttet til et kulturminne) + funnr.

Prøvestikk	Prøvestikk nr.	Forklaring
Prøvestikk	NN 23.1	NN (initialer, holder med to) områdenr. + prøvestikknr.

Prøver	Prøve nr.	Forklaring
Fra struktur i sjakt	KP 3.1.5.1	KP-S områdenr. + sjaktnr. + strukturnr. + prøvenr.
Fra synlig kulturminne	KP 3.5.1	KP-K områdenr. + konstruksjonsnr. + prøvenr.
Fra prøvestikk	KP NN 3.1.1	KP NN områdenr. + prøvestikknr. + prøvenr.
Fra stratigrafisk lag (profil)	KP DL 3.1.3.1	KP DL områdenr. + sjaktnr. + profilnr. + prøvenr.

NB: Kullprøve (KP), Makrofossil (MAP), Mikromorf (MIP) og Pollen (PP). Alle følger samme system.

Foto	Foto nr.	Forklaring
AGOL/felt	NN 1(1)	NN (initialer ark.) + områdenr. + løpende nr.

Tabell 2: Tabell som viser nummereringssystem brukt i felt og rapport.

2.2.6 Vedlegg

På grunn av rapportens størrelse vil strukturliste, sjakteliste, prøvestikklister og fotoliste legges som selvstendige vedlegg til rapporten. Kart med nummerering av alle strukturer og sjakter legges ved de ulike listene.

2.2.7 Periodeinndeling

Hovedperiode	Underperiode	BP (ukalibrert)	f. Kr / e. Kr (kalibrert)
Eldre steinalder (mesolitikum)	Tidligmesolitikum	10000 – 9000 BP	9200 – 8100 f. Kr
	Mellommesolitikum	9000 – 7500 BP	8100 – 6400 f. Kr
	Senmesolitikum	7500 – 5200 BP	6400 – 4000 f. Kr
Yngre steinalder (neolitikum)	Tidligneolitikum	5200 – 4700 BP	4000 – 3300 f. Kr
	Mellomneolitikum A	4700 – 4100 BP	3300 – 2600 f. Kr
	Mellomneolitikum B	4100 – 3800 BP	2600 – 2300 f. Kr
	Senneolitikum	3800 – 3500 BP	2300 – 1800 f. Kr
Eldre bronsealder	Periode I – III	3500 – 2900 BP	1800 – 1200 f. Kr
Yngre bronsealder	Periode IV – VI	2900 – 2440 BP	1200 – 500 f. Kr
Eldre jernalder	Førromersk jernalder	2440 – 2010 BP	500 – 0 f. Kr
	Romertid	2010 – 1680 BP	0 – 400 e. Kr
	Folkevandringstid	1680 – 1500 BP	400 – 570 e. Kr
Yngre jernalder	Merovingertid	1500 – 1210 BP	570 – 793 e. Kr
	Vikingtid	1210 – 1000 BP	793 – 1030 e. Kr
Middelalder	Tidlig middelalder		1030 – 1130 e. Kr
	Høymiddelalder		1130 – 1350 e. Kr
	Senmiddelalder		1350 – 1537 e. Kr
Nyere tid	Etterreformatorisk tid		1537 e. Kr <

Tabell 3: Periodeinndeling brukt i rapporten.

2.3 Praktisk informasjon

2.3.1 Deltagere og tidsbruk

Den arkeologiske registreringen ble gjennomført 23.05.22-06.07.22, 02.08.22-31.08.22 og 03.10.22. Registreringen ble utført av arkeologene Gunhild S. Borøchstein, Jenny G. Alvestad, Frode Iversen, Vemund E. Hoffmann og Monica L. Valle fra Rogaland fylkeskommune.

Den maskinelle gravingen ble utført av Stangeland Maskin AS ved maskinførerne Gaute Gangenes, Rolf Time, Frode Schiefloe og Kent Jone Kydland.

Arkeologisk museum kom på befaring den 15. juni 2022 ved Hilde Fyllingen og Even Bjørdal og den 10. august ved Even Bjørdal og Krister Eilertsen.

2.3.2 Annen praktisk informasjon

På grunn av mangelen på grunneieraksepter var det kun gnr/bnr. 9/4 i Klepp kommune som ble registrert på Område 3 i 2022. Resten av området må derfor undersøkes som en del av de arkeologiske registreringene i 2023.

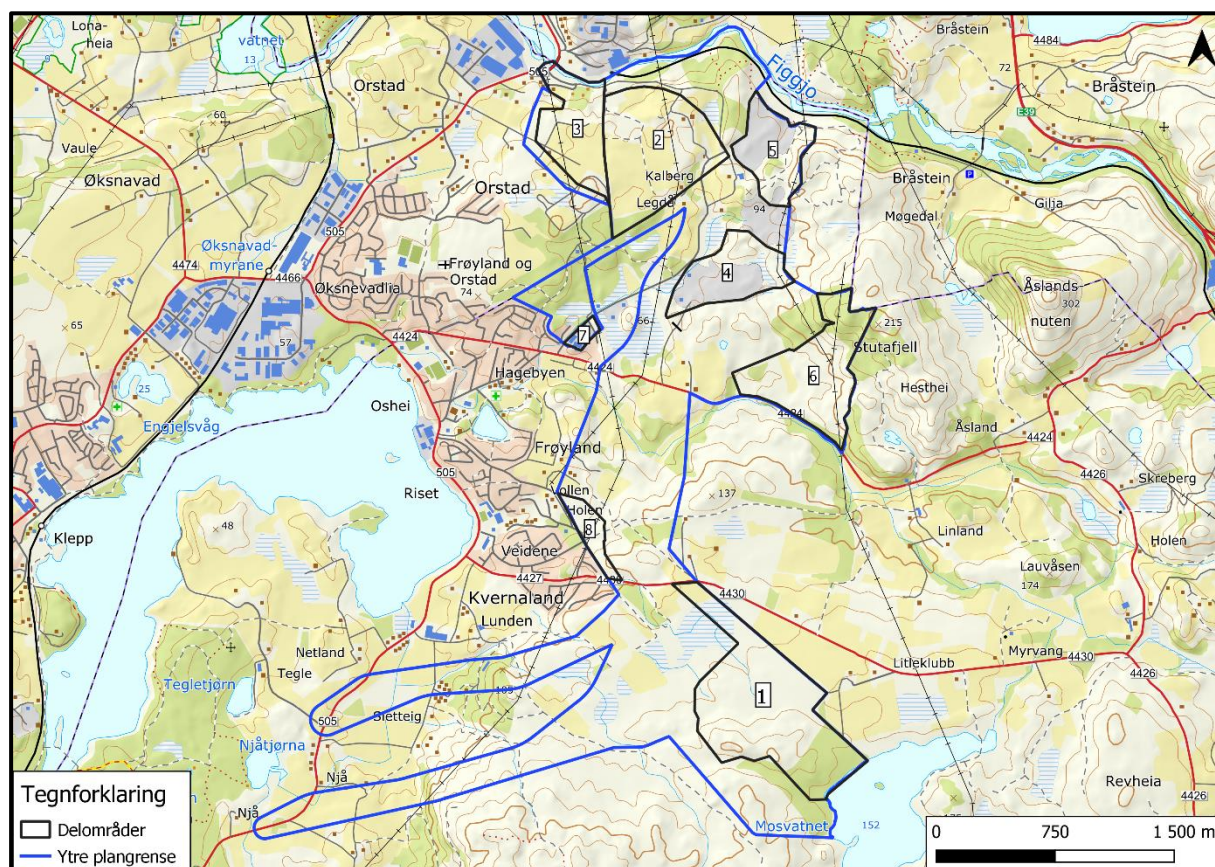
Det ble en stopp i prosjektet på grunn av tilgang til dyrket mark på gnr/bnr. 9/4 i Klepp kommune først etter 1. oktober. Arbeidet stoppet derfor 31. august før det deretter ble tatt opp igjen den 3. oktober.

Områdene 1 og 2 ble utvidet i løpet av registreringen i dialog med tiltakshaver. En utvidelse i nordlig del av Område 2 var ønsket av tiltakshaver og to utvidelser (en i østlig kant av Område 2 og en på Område 1) var ønsket fra vår side slik at to nyregistrerte lokaliteter kunne registreres i sin helhet.

3 Undersøkelsen

3.1 Generelt om undersøkelsen

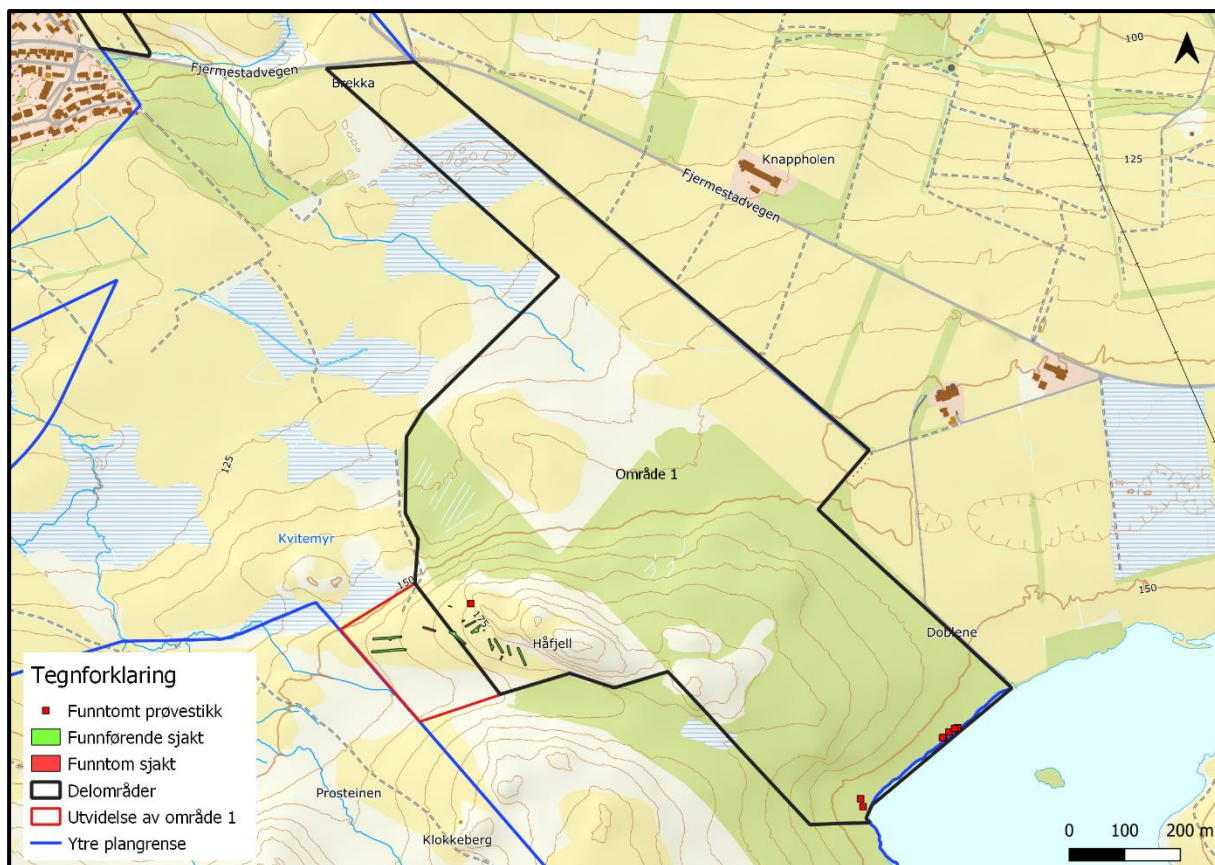
Det ble gjennomført en arkeologisk registrering av 1,7 km² fordelt på åtte områder. Områdene som ble undersøkt varierte fra dyrket mark, beitemark og utmark. Områdene ble undersøkt ved visuelt overflatesøk, maskinell sjakting og noe prøvestikking. Samlet for alle områdene ble det gravd 74 maskinelle sjakter, 9 håndgravde sjakter og 10 prøvestikk. Det ble påvist til sammen 286 strukturer fordelt på 8 lokaliteter. Tre av lokalitetene var kjent fra før, mens de fem resterende er nye fra årets registrering. Se en detaljert beskrivelse av områdene og funnene som ble gjort nedenfor.

Figur 3 Kart over det totale planområdet for Kalberg områdeplan med de åtte delområdene som ble registrert i 2022.

3.2 Område 1 – NK4

Område 1 omfatter gnr/bnr. 28/1, 28/6 og 28/12 på Kverneland i Time kommune og ligger omtrent 2 km sørøst for Kvernaland sentrum. Det har en størrelse på ca. 684,5 daa. Området strekker seg fra Fjermestadvegen i nordvest og ned til Mosvatnet i sørøst. Det går en landbruksvei langs med plangrensen i nordøst. I sørvestlig del strekker plangrensen seg like vest for Håfjell.

Figur 4 Oversiktskart over Område 1 med sjakter og prøvestikk.

Området består av beitemark, planteskog og berg. De grønne arealene på kartet (se fig.4) er planteskog. Enkelte partier var hogd, mens andre deler var så tett skog at det er vanskelig å bevege seg i området. Det går flere dype grøfter i områdene med planteskog som indikerer at disse områdene tidligere har vært myr. Nordlig del av området består av relativt flatt terreng med myr og lett kupert beitemark med en del stein på markoverflaten. Terrenget stiger gradvis brattere opp mot Håfjell fra alle kanter. De høyereliggende områdene består av berg og lommer med myr. Langs med Mosvatnet ligger det et belte med mange store steiner. På vestsiden av Håfjell er det en fin, tørr flate som skrår svakt ned mot myr i sør, vest og nord.

Figur 5 Dronefoto Område 1. Planteskog i sørlig del av området. Myr og beitemark i nordlig del. Tatt mot NV. Foto: Drone 1(1)

Figur 6 Oversiktsfoto over nordlig del av Område 1. Tatt fra Håfjell mot N. Foto: MV1(7).

Hele området ble overflaterregistrert for å se etter synlige kulturminner i landskapet, samt vurdere hvilke partier som hadde potensiale for sjakting og prøvestikking på området. Da området i stor grad består av myr, planteskog i drenert myr og berg var det få stede som ble ansett å ha potensiale for sjakting. Området med størst potensiale var den tørre flaten like vest for Håfjell. Ved det visuelle overflatesøket av området ble det påvist flere røysere på denne flaten. Sjaktene ble derfor plassert på enkelte åpne partier mellom røysene. Det ble gravd til sammen elleve maskinelle sjakter. Alle ble gravd innenfor lokaliteten ID 290111. Av disse var ti funnførende og en var funntom. I tillegg til de maskinelle sjaktene ble det gravd tre sjakter for hånd i tilknytning til tre av røysene. Det ble åpnet totalt ca. 1106 m². Da det ble funnet synlige kulturminner på flaten vest for Håfjell ble det raskt tydelig at funnene fortsatte utenfor årets område. Det ble derfor besluttet, i dialog med tiltakshaver, å utvide årets område slik at lokaliteten kunne registreres i sin helhet (se fig. 4).

Figur 7 Dronefoto over sjaktene på ID 290111. Tatt mot NØ. Foto: Drone1(2).

Potensiale for steinalder ble ansett som størst langs med Mosvatnet, men på grunn av mye stein i området ble det kun gravd på to steder (se fig. 4). Det ble til sammen gravd åtte prøvestikk som alle var funntomme. Lagene i prøvestikkene bestod av grå og lysegul sand med noe grus og lysegrå leirholdig sand i bunn. Prøvestikkene ble gravd til en dybde på 40-60 cm.

Figur 8 Funntomt prøvestikk GSB1.1. Tatt mot NV. Foto: GSB1(5).

Det ble påvist 145 strukturer på Område 1 som ble lagt inn som en ny lokalitet; ID 290111. Lokaliteten består av gravfelt og bosetning-aktivitetsområde fra yngre bronsealder og eldre jernalder. Strukturene ble påvist både under og over markoverflaten. Se kapittel 3.2.1 for mer informasjon om lokaliteten.

Det ble påvist enkelte nyere tids kulturminner i området i form av steingjerder. Det går blant annet et steingjerde ned på den vestlige kanten av Håfjell som skrår sørover ned mot et annet steingjerde som går langs eiendomsgrensen i sør. Det ble i tillegg funnet et par røyser i planteskogen, men disse ble avskrevet som nyere tids røyser da de bestod av bruddstein.

Figur 9 Nyere tids steingjerde som kommer ned vestsiden av Håfjell. Tatt mot SØ. Foto: MV1(45).

3.2.1 Lokalitet ID 290111 – Gravfelt og bosetnings-/aktivitetsområde fra yngre bronsealder og eldre jernalder

Lokalitet ID 290111 ligger like vest for Håfjell på gnr./bnr. 28/20 i Time kommune. Den ligger i beitemark og ble påvist med maskinell sjaktning og visuelt overflatesøk. Den ligger på en høyde i terrenget like inntil Håfjell i østlig kant av lokaliteten. Høyden som lokaliteten ligger på skrår ned mot myr i sør, vest og nordvest.

Det ble gravd 11 maskinelle sjakter i varierende størrelse på og rundt lokaliteten. Da sjaktningen foregikk i beitemark blant mange røysler ble sjaktene lagt på de enkelte åpne flater mellom røysene. Det ble åpnet totalt 1106 m². Av de elleve sjaktene var ti funnførende og en funntom. I tillegg til de maskinelle sjaktene ble det gravd tre sjakter for hånd over tre av røysene for å se på oppbygning. Det ble påvist totalt 145 strukturer på lokaliteten. Det ble funnet 136 røysler, fem stolpehull, tre dyrkingslag/aktivitetslag, en kokegrop, et bogastelle, en innhegning og en mulig grøft (se fig. 10).

Nøkkeldata for ID 290111

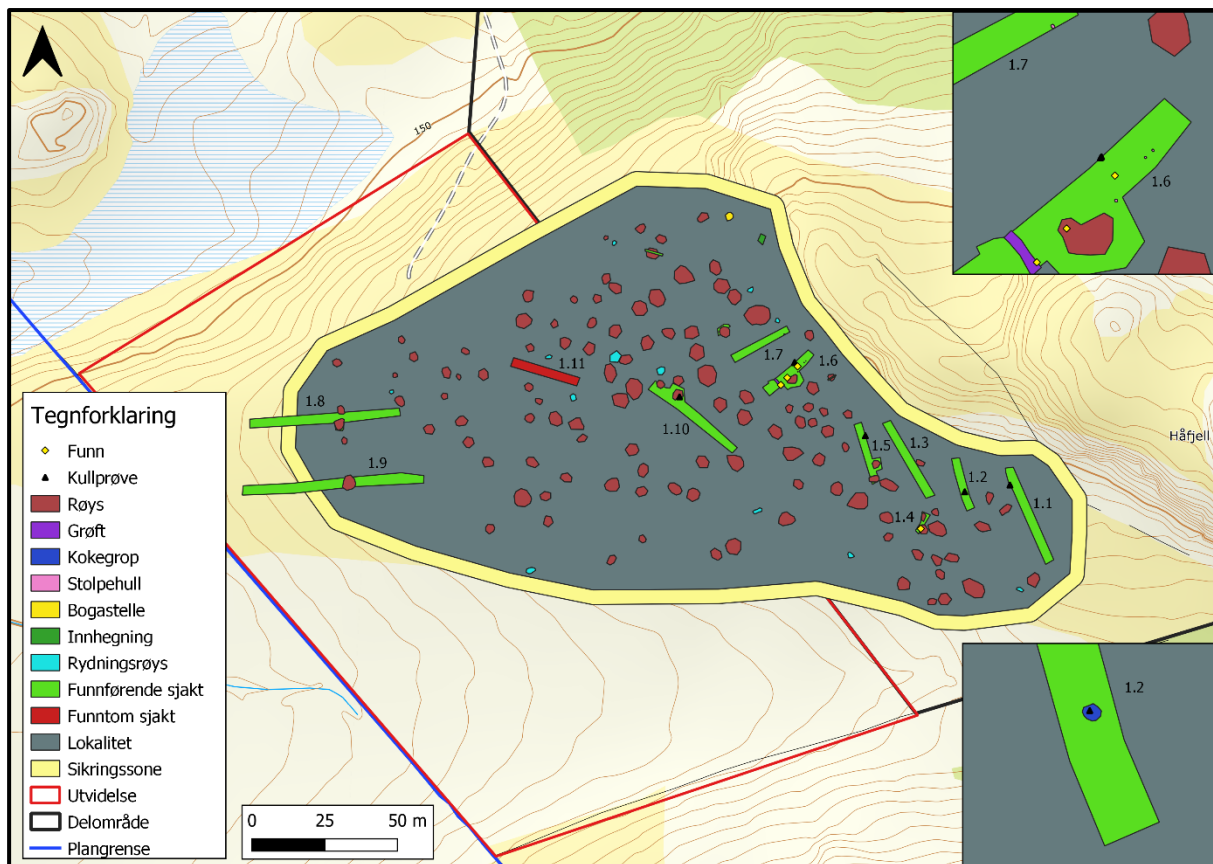
Gnr/bnr.:28/20

Størrelse:

24347 m² u/ sikringssone

27803 m² m/ sikringssone

Datering: Yngre bronsealder og eldre jernalder

Figur 10 Kart over ID 290111 med strukturer og nummererte sjakter. Innfelt øverst til høyre viser stolpehullene i sjaktene 1.6 og 1.7. Innfelt nederst til venstre viser kokegropen i sjakt 1.2.

Lokalitetsbeskrivelse

Lokaliteten har en størrelse på 24347 m² uten sikringssone og 27803 m² med sikringssone. Den består av 145 strukturer i form av røyser, stolpehull, dyrkingslag/aktivitetslag, kokegrop, bogastelle, innhegning og en mulig grøft. Den ble avgrenset i en kombinasjon av terrenget og mangelen på synlige kulturminner. Mot nordøst følger lokaliteten bergveggen. I sør stopper lokaliteten i kanten av myren. I nord stopper lokaliteten i kanten av flaten før terrenget skråer brattere ned mot nord. I vest ender lokalitetsavgrensningen basert på mangelen på flere synlige strukturer.

Undergrunnen bestod av gulbrun til rødbrun sandig silt med en del stein. Dybden på sjaktene varierte fra ca. 20-40 cm. Syv av de 136 røysene på lokaliteten ble påvist i sjaktene og var ikke synlige på markoverflaten. Det er derfor stor sannsynlighet for at det er flere røyser på lokaliteten som ikke har blitt påvist under registreringen.

Figur 11 Dronefoto over sjaktene 1.1-1.5 på ID 290111. Tatt mot S. Foto: Drone1(5).

Strukturer

Lokaliteten består av totalt 145 strukturer. Alle strukturene ble beskrevet og kartfestet. Den største gruppen av enkeltminner på lokaliteten er røyser. Basert på plasseringen i terrenget, størrelse, form og antydning på kantkjede på flere av røysene er det sannsynlig at en større andel av røyser kan tolkes som gravrøyser. Det er enkelte mindre samlinger av stein i tilknytning til jordfaste steiner som har blitt tolket som rydninger. De fleste røysene ble påvist ved overflaterregistrering, men syv av dem ble funnet under den maskinelle sjaktningen. Disse var ikke synlige på overflaten. Det er derfor svært sannsynlig at det er flere røyser innenfor lokaliteten enn det som ble plukket opp på registreringen.

Figur 12 Gravrøys X1.2 før avtorving. Alle røysene på lokaliteten er svært overgrodd og lite synlige. Tatt mot NØ. Foto: MV1(9).

Seks av røysene ble avtorvet i varierende grad enten for hånd eller med maskin. Røys X1.59 var noe usikker da det ved bruk av jordbor kjentes ut som den bestod av en del jordmasser. Det ble derfor gravd en håndsjakt tvers over røysen (sjakt 1.H2) på ca. 0,5 x 3 m. Sjakten viste en tydelig steinpakning i to lag i tilknytning til en jordfast stein. Røysen har en størrelse på ca. 2 x 2,5 m. Den er i likhet med de andre røysene på lokaliteten svært overgrodd med kun enkelte synlige steiner. Det ble også gravd en håndsjakt (sjakt 1.H1) over røys X1.36 på ca. 0,5 x 6 m. Denne røysen var noe mindre tydelig og fremsto noe utflytende i form. Sjakten viste en tydelig steinpakning bestående av stein i flere lag. Sjakten fikk frem en tydelig avgrensning på røysen og viste at den var noe mindre enn først antatt.

Figur 13 Sjakt 1.H1 over røys X1.36. Tatt mot NNØ. Foto: MV1(13).

I samråd med saksbehandler ble det besluttet å avtorve halvparten av to av røysene på lokaliteten for å se nærmere på utforming og mulig funksjon. En av de finere røysene (Røys X1.2) og en mindre fin røys (X 1.20). Røys X1.2 har en diameter på ca. 3,5m og har en høyde på ca. 30 cm. Den var gresskledd med enkelte synlige steiner. Røysen ble delvis avtorvet for hånd og viste en sirkulær steinpakning. Steinene fremstår som relativt jevne i

størrelse. Sjakten viste at røysen har en kantkjede av større stein i ytterkant. En av disse har på et tidspunkt blitt forskjøvet og ligger nå like utenfor røysen.

Figur 14 Røys X1.2 delvis avtorvet. Tatt mot SV. Foto: Drone1(3).

Røys X1.20 ble på grunn av tidsbruk avtorvet med maskin. Den lå i en skråning og fremsto noe rufsete før den ble avtorvet. Avtorvingen viste at røysen var finere enn først antatt. Det var en sirkulær steinpakning med kantsteiner i ytterkant. Under opprensingen dukket det opp et avslag av flint med retusj langs en sidekant. Det kan være snakk om en skraper og kan muligens være en del av et gravutstyr/depot. Begge røysene har blitt tolket som gravrøysyer.

Figur 15 Røys X1.20 delvis avtorvet. Tatt mot NØ. Foto: Drone1(4).

De to røysene S1.10.1 og S1.6.5 ble påvist under sjaktingen og var ikke synlig på overflaten. S1.6.5 er svært lav og består av kun et lag med stein. Den var svært vanskelig å se og et stykke av den nordlige delen av strukturen ble derfor tatt med maskinen før det ble oppdaget

at det var en reell struktur. Kun en del av strukturen ble avdekt i sjakten og man var derfor usikker på hva dette tynne laget av stein kunne være. Ved opprensingen dukket det opp tre biter med keramikk i vestlig del av strukturen. For å få en større forståelse av hva slags struktur det kunne være ble sjakten utvidet mot sørøst for å få frem strukturen i sin helhet. Den består av kun et lag med stein og steinene varierer i størrelse fra 5-30 cm i diameter. Den er relativt sirkulær i form og det står en stor jordfast stein i kanten av strukturen i sørvest. Det står en liten oppbygd samling av stein ca. midt på strukturen.

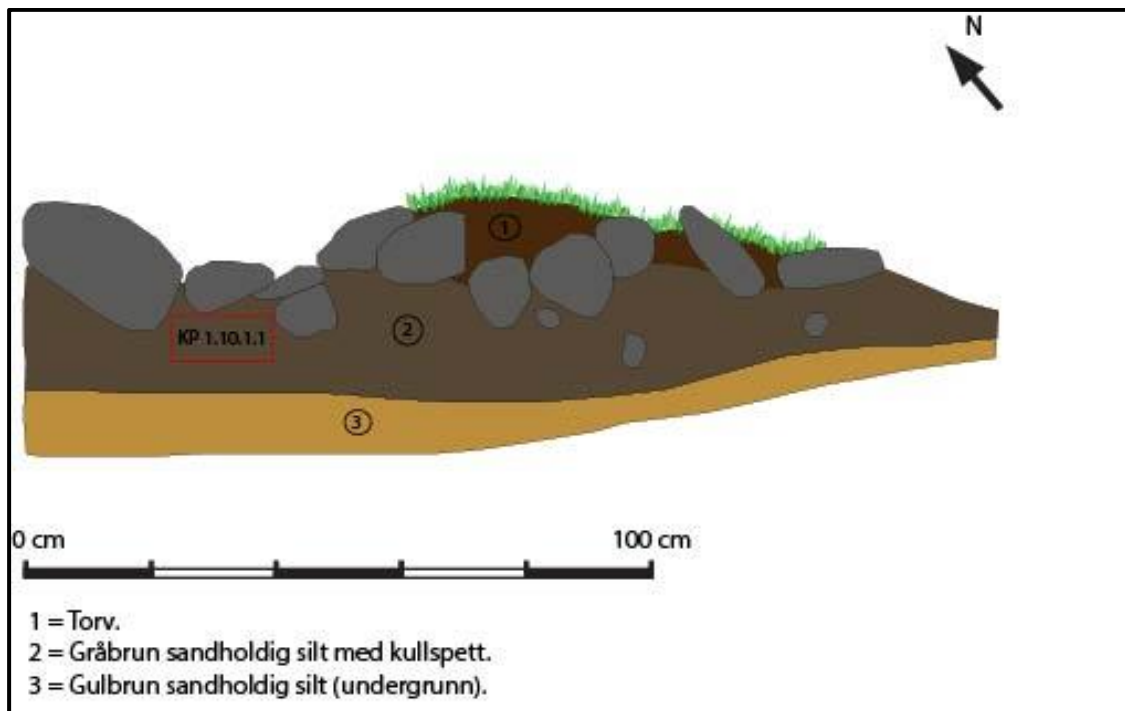

Figur 16 Røys S 1.6.5 i sjakt 1.6. Tatt mot Ø. Foto: MV1(40).

Røys S1.10.1 ble oppdaget under sjaktningen. På grunn av mye naturlig stein i bakken ble et stykke av den sørøstlige delen av røysen tatt med maskinen før man oppdaget at det var en reell røys. For å få frem røysen i sin helhet ble sjakten utvidet mot nord. Røysen ble kun avtorvet grovt for å få frem avgrensningen. Den er sirkulær i form og har en diameter på ca. 3,5 m. Siden en del av røysen allerede hadde blitt fjernet ble profilen renset frem for å se på oppbygningen til røysen, samt å ta ut en prøve for datering. Profilen viste torv øverst. Deretter 1-2 lag med stein før man kom ned på et lag med gråbrun silt med enkelte kullspett. Steinene lå på toppen av og litt ned i dette laget. Under det gråbrune laget kom man ned på undergrunnen.

Figur 17 Røys S 1.10.1 i sjakt 10. På grunn av tidsbruk ble røysen kun grovt avtorvet for å se utstrekningen. Tatt mot N. Foto: MV1(30).

Figur 18 Nordøstlig profil i snittet røys S 1.10.1.

I tillegg til røysene ble det påvist fem stolpehull og en mulig grøft. De ble alle påvist i sjakt 1.6, med unntak av ett stolpehull som ble påvist i sørlig kant av sjakt 1.7 som vender mot sjakt 1.6. Stolpehullene målte fra 20-30 cm i diameter og bestod av kompakt mørkebrun silt med noe trekull. I det ene stolpehullet (S1.6.3.1) ble det funnet et stort leirkarskår av keramikk under opprensningen. Ingen av stolpehullene ble snittet da de lå i en sikker kontekst.

Figur 19 De fire stolpehullene i sjakt 1.6. Tatt mot ØNØ. Foto: MV1(22).

Mot den sørvestlige delen av sjakt 1.6 ble det påvist en avlang struktur som går tvers over sjakten. Den har blitt tolket som en mulig grøft. Den kunne sees som et parti med flere mindre stein som stikker opp av undergrunnen. Steinene har en størrelse på 5-20 cm i diameter. Partiet med stein skiller seg ut fra området rundt. Det ble funnet et leirkarskår i to deler i kanten av strukturen.

Figur 20 Grøft S 1.6.6 sjakt 1.6. Den gule pinnen til venstre på bildet viser hvor keramikken ble funnet. Tatt mot SV. Foto: MV1(20).

I sjakt 1.6 ble det påvist tofasert dyrkingslag/aktivitetslag (DL 1.6.1). Det er antydning til dyrkingslag/aktivitetslag også i sjakt 1.3, 1.5 og 1.7, men det er tydeligst i denne sjakten. Det ble tatt ut kullprøve for datering fra både lag 3 og 4 som begge ble sendt til datering.

Stratigrafisk profil DL 1.6.1 i sjakt 1.6:

- 1) Torv (0-15 cm).
- 2) Eldre, svart, kompakt torv (15-20 cm).
- 3) Brun sandholdig silt med kullspett (20-26 cm).
- 4) Gråbrun sandholdig silt med kullspett (26-30 cm).
- 5) Gulbrun silt (undergrunn).

Figur 21 Stratigrafisk profil DL 1.6.1. Tatt mot NV. Foto: MV1(21).

Lengst øst på lokaliteten i sjakt 1.1 ble det påvist et mulig dyrkingslag/aktivitetslag (DL 1.1.1). Det ble tolket som annerledes enn lagene som ble påvist i sjakt 1.6. Det ble tatt ut en kullprøve for datering.

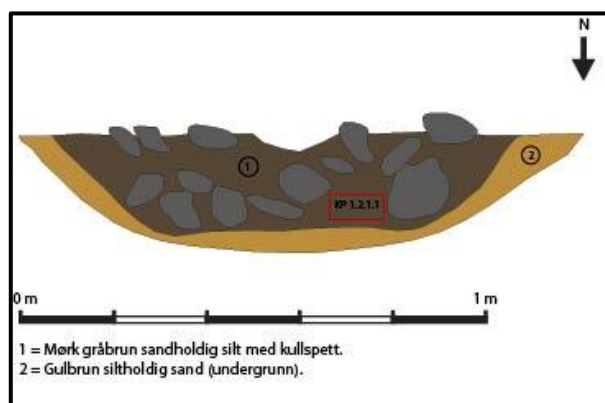
Stratigrafisk profil DL 1.1.1 i sjakt 1.1:

- 1) Torv (0-20 cm).
- 2) Gråbrun, litt feit, sandholdig silt (20-27 cm).
- 3) Gulbrun silt (undergrunn).

Figur 22 Stratigrafisk profil DL 1.1.1 i sjakt 1.1. Tatt mot SV. Foto: GSB1(12).

I østlig kant av lokaliteten ble det funnet en enkeltliggende kokegrop (S1.2.1) i sjakt 1.2. Kokegropen var rund i form med en størrelse på ca. 75x90 cm. Den bestod av mørk gråbrun sandholdig silt og skjørbrønt stein. Det var noe synlig kullspett i plan, men ingen synlig kullrand. Kokegropen ble snittet og hadde en dybde på ca. 20 cm. Det ble tatt ut en kullprøve fra profilen til datering.

Figur 23 Tv: Kokegrop S 1.2.1 i plan før snitting. Tatt mot S. Foto: GSB1(13). Th: Illustrasjon over snittet kokegrop S 1.2.1.

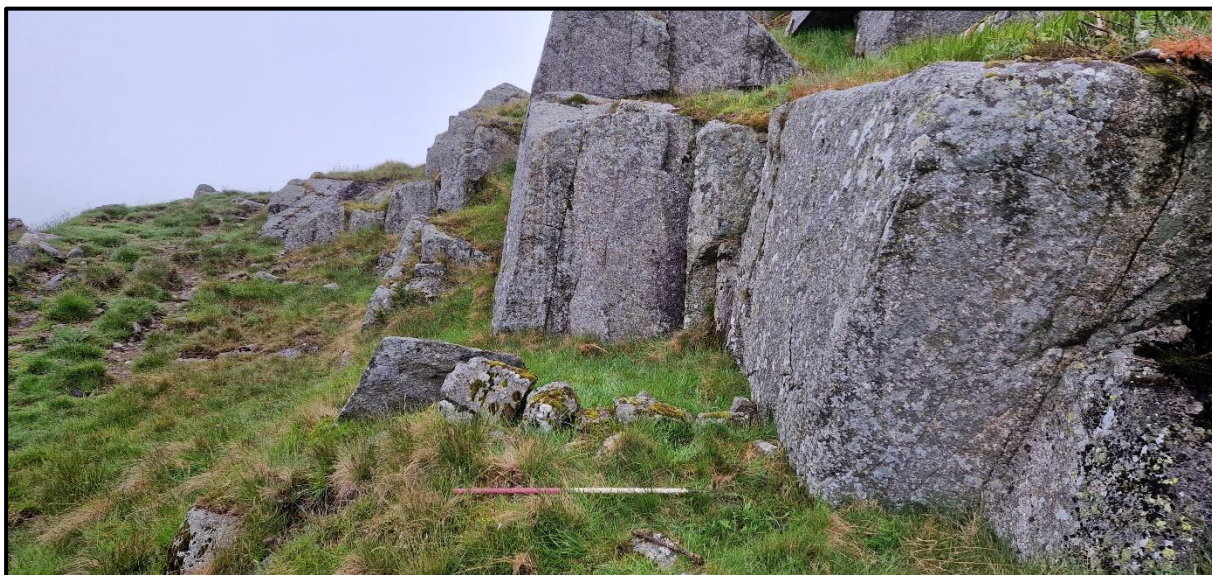
I nordlig kant av lokaliteten inntil bergveggen ble det påvist to strukturer som har blitt tolket som et bogastelle (K1.1) og en mulig innhegning (K1.2). Bogastellet ligger i kanten av flaten inn mot berget. Den består av en stor steinblokk som har en flat side inn mot berget. Det er to oppbygde steinstrenger som går fra hver side av steinblokken og inn mot berget. Det er en del stein i mellomrommet mellom steinstrengene. Disse ser ut til å være nedrast stein fra

steinstrengene. Konstruksjonene har godt utsyn og har kamuflert seg godt mot omgivelsene. Strukturen måler i sin helhet ca. 2x2,5m, med et indre mål på ca. 1x1m.

Figur 24 Bogastelle K1.1. Tatt mot NV. Foto: MV1(16).

Den mulige innhegningen ligger inntil bergveggen ca. 11m sørøst for bogastellet. Det er en rektangulær flate inn mot berget. Det er bergvegg i nord og øst, en avlang steinblokk i vest og en oppbygd steinrekke i sør. Steinrekken i sør har opprinnelig antageligvis vært høyere da det ligger en del nedrast stein like inntil. Strukturen er delvis overgrodd, og det er vanskelig å se hvor mange rader med stein steinrekken består av. Det ser ut til å være tre rader med stein i vestlig kant inn mot den avlange steinblokken. Strukturen måler i sin helhet ca. 2x3m. Steinrekken måler ca. 2x0,5m.

Figur 25 Innhegning K1.2. Tatt mot NNØ. Foto: MV1(15).

Funn

Det ble funnet seks skår av keramikk og et flintavslag på lokaliteten. Avslaget av flint (F X1.20.1) ble funnet i X1.20 under opprensingen av røysen. Avslaget har retusj langs den ene sidekanten og har brukket i distalpartiet. Det kan være snakk om en mulig skraper og kan muligens være en del av et gravutstyr/depot. Den stammer fra flatehogging/dolkproduksjon. Den har fått en datering fra senneolitikum-eldre bronsealder (2300-1500 f.Kr).

Figur 26 F X1.20.1

De seks keramikkskårene ble funnet i tilknytning til tre strukturer i sjakt 1.6. I tilknytning til stolpehullet S1.6.3 ble det funnet et stort leirkarskår fra overgangen buk/hals med en svak konveks karvegg (F 1.6.3.1). Det er grovt gods, magret med grus/sand. Det har en brun glattet innside og utside med en tykkelse på ca.1 cm. Det er vanskelig med en presis datering av keramikken og det antas dermed at den er fra eldre bronsealder-eldre jernalder (1800 f.kr-500 e.Kr).

Figur 27 F 1.6.3.1.

I tilknytning til røysen X1.6.5 ble det funnet to leirkarskår og en avskalling av brunt, kvartsmagret gods (F 1.6.5.1). De hadde brun glattet innside og utside med en tykkelse på ca. 1 cm. De har fått en datering fra eldre bronsealder-eldre jernalder (1800 f.kr-500 e.Kr).

Figur 28 F 1.6.5.1.

Det ble funnet et leirkarskår i to deler (F 1.6.6.1) i tilknytning til den mulige grøften S 1.6.6. Det bestod av brunt gods magret med grus/sand og hadde en tykkelse på ca. 0,7 cm. Leirkarskåret har fått en datering eldre jernalder (500 f.kr – 500 e.Kr).

Figur 29 F 1.6.6.1.

Datering

Dateringen av lokaliteten baserer seg på c14-analyser av kullprøver hentet fra ulike strukturer og typologisk basert på røysene. De ulike dateringene viser til et stort tidsspenn fra yngre bronsealder til eldre jernalder. Det ble tatt ut seks kullprøver i felt fra ulike dyrkingslag/aktivitetslag, en kokegrop og en røys. Av disse ble fem sendt til vedartsanalyse og fire ble deretter sendt videre til datering.

ETH-NR	PRØVE-NR	STRUKTURNR. OG TYPE	UTTAK FRA	DATERINGS-RESULTAT
ETH-129486	KP DL 1.1.1.1	DL 1.1.1 - Dyrkingslag	Profil	50-66 e.Kr
ETH-129487	KP 1.2.1.1	S 1.2.1 - Kokegrop	Profil	1124-977 f.Kr
ETH-129488	KP DL 1.6.1.1	DL 1.6.1 – Dyrkingslag/ Aktivitetslag – lag 3	Profil	167-43 f.Kr
ETH-129489	KP DL 1.6.1.2	DL 1.6.1 – Dyrkingslag/ Aktivitetslag – lag 4	Profil	308-207 f.Kr.

Oppsummering / tolkning

ID 290111 er et gravfelt og bosetningsområde fra yngre bronsealder-eldre jernalder. Den består av ulike kulturminner i form av gravrøyser, rydningsrøyser, stolpehull, grøft, bogastelle, innhegning, aktivitetslag/dyrkingslag og kokegrop. Dette viser at området har blitt benyttet til ulike aktiviteter og at området har vært benyttet over en lengre periode.

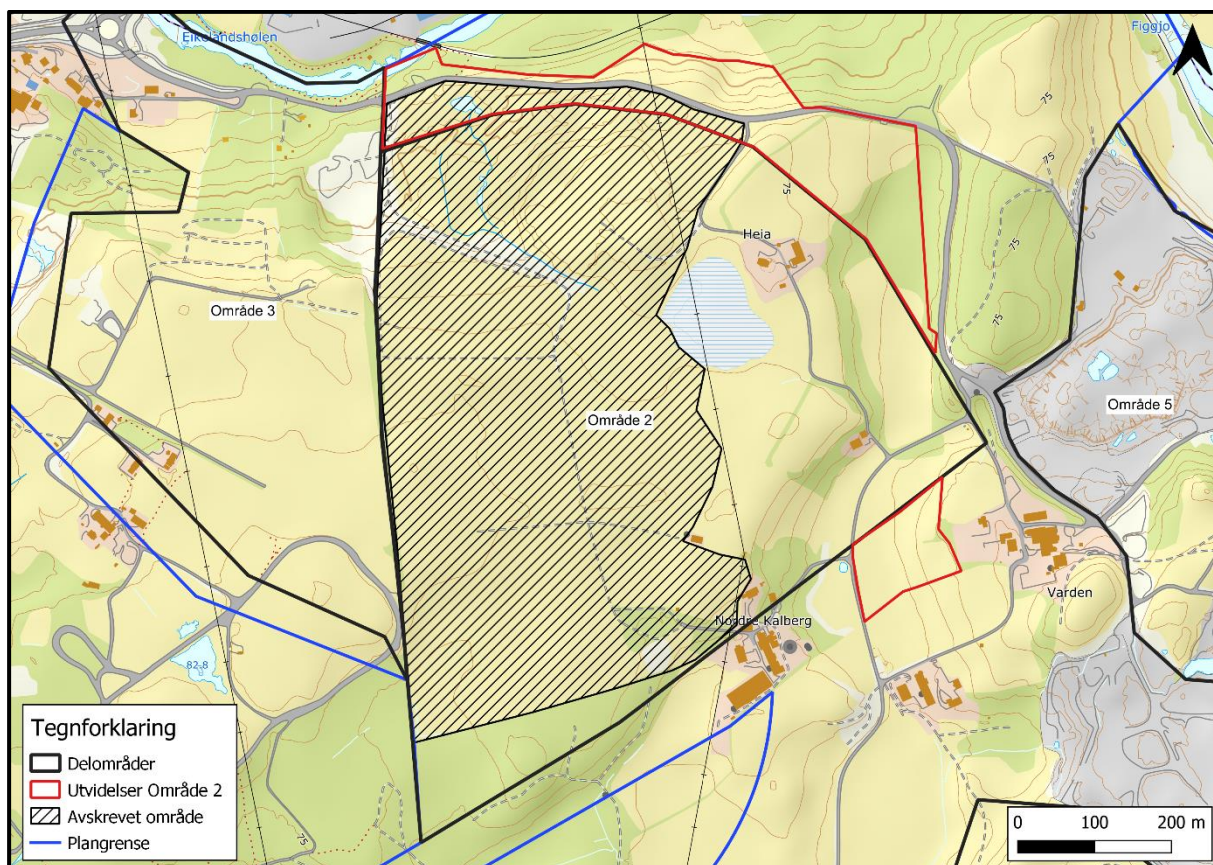
3.3 Område 2 – NK1

Område 2 omfatter gnr/bnr. 30/1,9, 30/2, 30/4,6, 30/12 og 30/13 på Nordre Kalberg i Time kommune. Det har en størrelse på ca. 484,2 daa. Etter forespørsel fra tiltakshaver ble området i løpet av registreringen utvidet mot nord for å inkludere et større areal. Området ble i tillegg utvidet mot sørøst for å inkludere hele arealet for den dyrka marka da det ble påvist arkeologiske strukturer under den maskinelle sjaktingen. Området ligger på grensen til Klepp kommune i vest og strekker seg bort til det store masseuttaket på gnr/bnr. 30/5 i øst. I nord følger grensen i tilknytning til veien som går like sør for Figgjoelva.

Store deler av området har tidligere blitt registrert eller har blitt avskrevet som lite potensiale for funn på grunn av store inngrep i terrenget. Det har blant annet vært et stort masseuttak i den nordlige delen av området (se fig. 30). Store deler av den dyrka marka på gnr/bnr. 30/1,9 bestod tidligere i stor grad av myr og har blitt påfylt og planert i de senere årene. Fokuset for registreringen var derfor i den østlige delen av området.

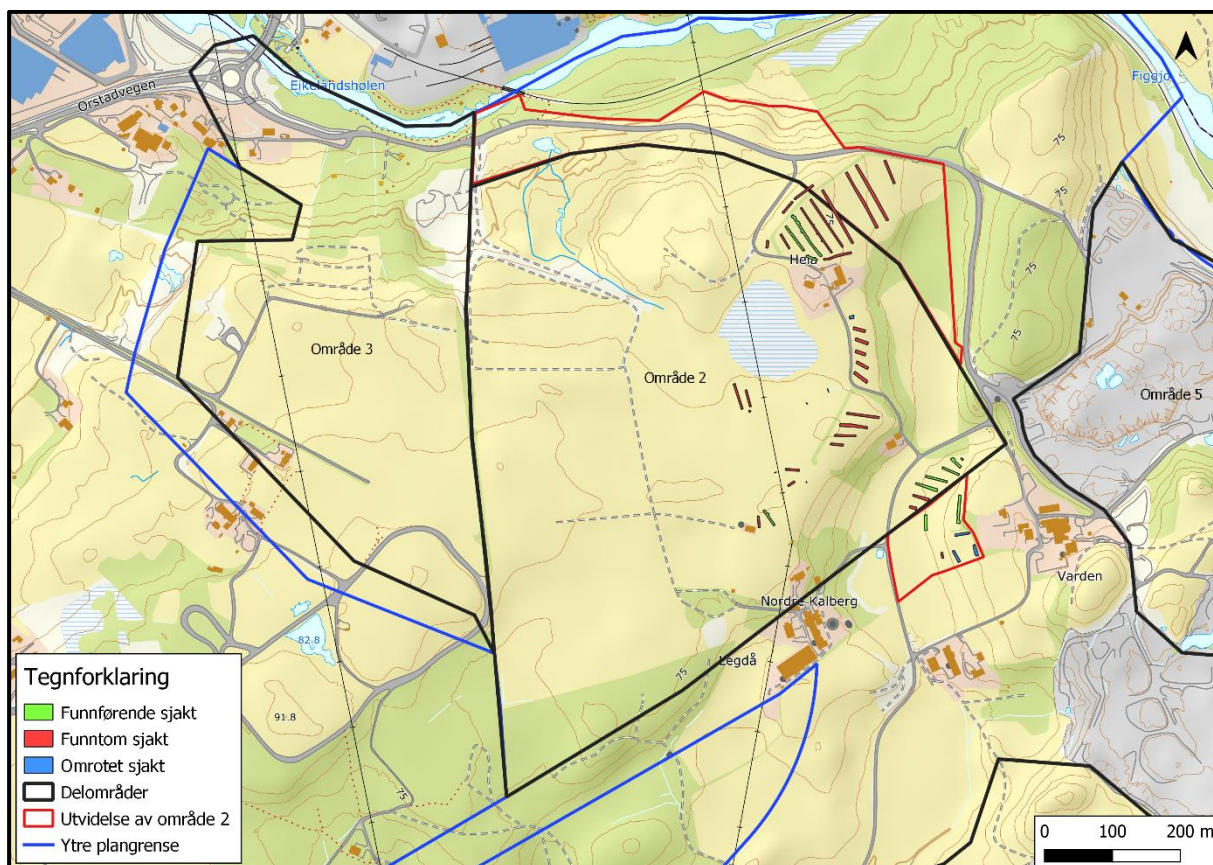
Figur 30 Flyfoto over masseuttak i nordlig del av Område 2. Hentet fra historiske flyfoto år 1994.

Figur 31 Kart over Område 2 med utvidelser. Området som er skravert, viser den delen av Område 2 som ble avskrevet før registreringen.

Område 2 bestod hovedsakelig av dyrka mark og beitemark, men med enkelte mindre partier med skog og myr. Området ble overflateregistrert for å se etter synlige kulturminner i landskapet, samt vurdere hvilke partier som hadde potensiale for sjakting.

Det ble vurdert potensiale for sjakting i beitemarka øst og sør for den tidligere kjente lokaliteten ID 60874. Øst for lokaliteten var beitemarka ryddet for stein og sjaktene ble derfor lagt systematisk på rekke. Sør for lokaliteten var beitemarka ikke ryddet, og sjaktene ble derfor lagt spredt på enkelte flater med mindre stein. De fleste områdene med dyrka mark ble vurdert å ha potensiale for sjakting med unntak av to jorder. Det ene like nord for veien i østlig del av planområdet og den andre like sør for ID 34827. Den i øst var svært fuktig, nesten myrete og ble derfor ansett å ha svært lite potensiale for funn. Jordet like sør for ID 34827 ble totalt forstyrret i forbindelse med nydyrking på 1970-tallet og ble derfor ikke undersøkt. Det ble gravd til sammen 44 sjakter innenfor Område 2 (inkludert de to utvidelsene). Av disse var 11 funnførende, 29 var funntomme og 4 var omrotet. I tillegg til de maskinelle sjaktene ble det gravd 4 sjakter for hånd i tilknytning til mulige strukturer i beitemarka rundt ID 60874. Det ble åpnet totalt ca. 4519 m².

Figur 32 Kart over Område 2 med utvidelser og sjakter.

Innenfor den nordlige utvidelsen av området er terrenget i den vestlige delen påvirket av en del moderne inngrep. Det går ellers ganske bratt ned fra veien mot Figgjoelva i nord. Dette partiet er ganske steinete. I østlig del av utvidelsen er det et søkk i terrenget hvor det er svært fuktig og mye vegetasjon. Store deler av dette området var oversvømt da området ble registrert. Det ble ikke påvist synlige kulturminner under overflateregistreringen. Det ble sjaktet på den dyrka marka, men alle sjaktene innenfor utvidelsen var funntomme.

Figur 33 Fuktig parti i østlig del av nordlig utvidelse av Område 2. Tatt mot S. Foto: MV2(45).

Gnr/bnr. 30/4,6 lengst sør på Område 2 består av plantet barskog. Planteskogen var ganske åpen i øst før det møtte på et hogstfelt omtrent midt på eiendommen. Her var det mye kvist og lav vegetasjon som gjorde det vanskelig å se bakken. I vest var det et parti med noe tettere skog. Det er flere grøfter, veier og stier som går i området med planteskog. Det ble ikke påvist synlige kulturminner og arealet ble heller ikke ansett å ha potensiale for sjakting.

Figur 34 Planteskog lengst sør på Område 2. Tatt mot NØ. Foto: MV2(50).

Det ble påvist to nye lokaliteter i forbindelse med den maskinelle sjaktingen (ID 296014 og ID 296009). I tillegg ble en tidligere registrert lokalitet (ID 60874) utvidet da det ble påvist ytterligere strukturer utenfor lokalitetsavgrensningen. De to enkeltliggende røysene (ID 5351 og ID 276081) lå blant de nye strukturene som ble påvist og de ble derfor inkorporert i ID 60874. Se kapittel 3.3.1-3.3.3 for mer informasjon om lokalitetene.

I den østlige kanten av Område 2 ligger det tidligere registrerte gårdsanlegget ID 44847 fra jernalderen. Lokaliteten ble kontrollregistrert og enkeltminnene ble kartfestet. Etter kontrollregistreringen fikk lokaliteten en ny avgrensning og ligger nå like utenfor avgrensningen for Område 2.

Figur 35 Dronefoto over østlig del av Område 2 med ID 44847, ID 296009 og ID 60874 markert. Tatt mot SØ. Foto: Drone2(1).

3.3.1 Lokalitet ID 60874 – Gravfelt fra jernalderen

Lokalitet ID 60874 ligger på gnr/bnr. 30/1,9 på Nordre Kalberg i Time kommune. Den ligger i lett kupert beitemark med en del flyttblokker og jordfaste steiner. Den ble påvist ved visuelt overflatesøk og maskinell sjakting. Sør og vest for lokaliteten er det dyrket mark, i nord er det myr, mens terrenget skråer bratt ned mot veien i øst.

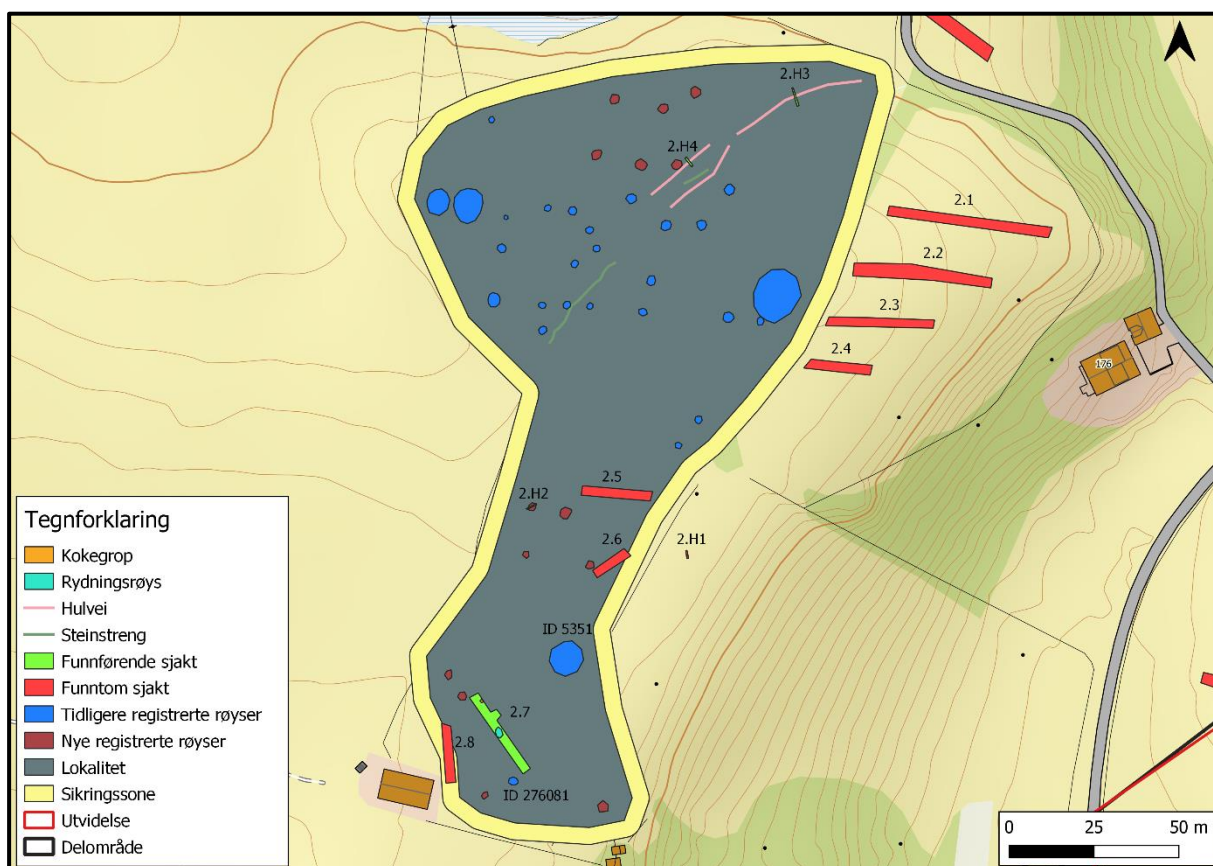
Lokaliteten lå inne som et tidligere registrert kulturminne i form av et gravfelt fra jernalderen med 26 registrerte røyser. I tillegg lå det to enkeltliggende røyser et lite stykke sør for lokaliteten (ID 5351 og ID 276081). I forbindelse med den visuelle overflaterregistreringen ble det påvist flere nye røyser både nord og sør for lokaliteten. Disse lå i sammenheng med de røysene som var kjent fra tidligere. Lokaliteten ble derfor utvidet for å innlemme de nye røysene. De to enkeltliggende røysene (ID 5351 og ID 276081) lå blant de nye røysene som ble påvist og de ble derfor inkorporert i lokaliteten sammen med de nye røysene.

Nøkkeldata for ID 60874

Gnr/bnr.:30/1,9

Størrelse: 16283 m² u/ sikringssone
19607 m² m/ sikringssone

Datering: Eldre jernalder - romertid

Figur 36 Kart over ID 60874 med strukturer og nummererte sjakter. ID 5351 og ID 276081 ble innlemmet i lokaliteten.

Det ble gravd fire maskinelle sjakter i varierende størrelse på lokaliteten. Da sjaktingen foregikk i beitemark blant røyser og jordfaste steiner ble sjaktene lagt på de enkelte åpne flatene på området. Det måtte i tillegg tas hensyn til høyspentlinjen som går over lokaliteten ved sjaktingen. Det ble åpnet totalt ca. 216 m². Av de fire sjaktene var en funnførende og tre funntomme. I den funnførende sjakten ble det funnet en kokegrop (S 2.7.1) og en røys (S

2.7.2). Resten av strukturene var synlige på markoverflaten. I tillegg til de maskinelle sjaktene ble det gravd tre sjakter for hånd over mulige strukturer. Det ble påvist 18 nye strukturer på lokaliteten. Inkludert både tidligere registrerte og nye strukturer består lokaliteten av totalt 46 strukturer i form av røyser, hulvei, steinstreng og kokegrop.

Figur 37 Dronefoto over ID 60874 med sjakter. Tatt mot S. Foto: Drone2(2).

Lokalitetsbeskrivelse

Lokalitetsavgrensingen baserer seg på utstrekningen av de synlige kulturminnene. Den har en størrelse på 16283 m² uten sikringssone og 19607 m² med sikringssone. Den består av 46 strukturer i form av 43 røyser, en kokegrop, en steinstreng og en hulvei. Lokaliteten har opprinnelig vært større enn det den er i dag. Det har blant annet vært kjent fra tidligere flere røyser på den dyrka marken like sør for lokaliteten. De ligger inne som en fjernet lokalitet (ID 34827) i askeladden. Disse røysene ble fjernet i forbindelse med nydyrking en gang i løpet av 1970-tallet. Det er heller ikke utenkelig at det tidligere har vært kulturminner på flaten like øst for den største gravhaugen på lokaliteten. Denne flaten har blitt kraftig ryddet for stein da det er store rydninger i skråningen ned fra flaten. Det ble gravd fire sjakter for å se etter eventuelle spor i undergrunnen, men alle sjaktene viste klare tegn på forstyrrelser.

Figur 38 Stor rydning i skråningen ned fra flaten øst for ID 60874. Tatt mot SV. Foto: MV2(52).

Undergrunnen i sjaktene på lokaliteten bestod av gulbrun siltholdig sand med mye naturlig stein. Matjordslaget var relativt skrint på området med en dybde på ca. 20 cm. Den sørlige delen av sjakt 2.8 var omrotet med en del påførte masser.

Figur 39 Sjakt 2.6. Tatt mot SV. Foto: VEH2(11).

Strukturer

Lokaliteten består av totalt 46 strukturer i form av røyser, hulvei, steinstreng og kokegrop. Av disse var 28 kjent fra tidligere. Den største gruppen av enkeltminner på lokaliteten er røyser. Det er totalt 43 røyser på lokaliteten. Av disse ble 15 påvist under denne registreringen, mens de resterende 28 var kjent fra tidligere. Røysene som var kjent fra tidligere hadde allerede blitt kartfestet og beskrevet og det ble derfor ikke gjort noe mer med dem i forbindelse med denne registreringen. Den største røysen på lokaliteten er en gravrøys med en diameter på ca. 14 m. Den er i stor grad forstyrret med et stort søkk hvor det mangler mye stein. Det er i tillegg tre andre større gravrøyser på lokaliteten, men de er alle tre svært dårlig bevart. Disse varierer i diameter fra 8-11 m og det er hovedsakelig bare bunnlaget av røysene som står igjen.

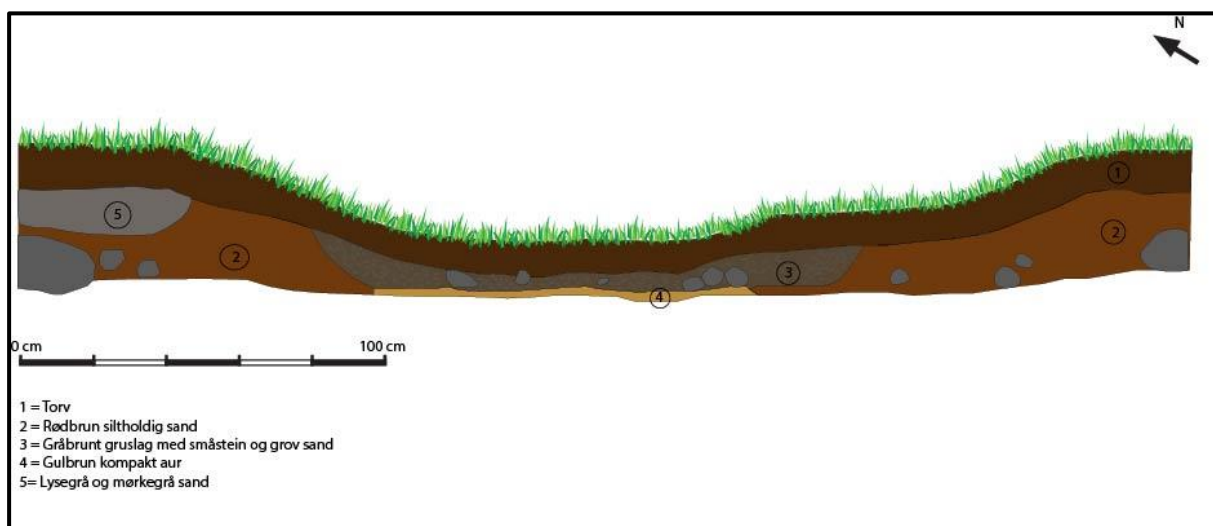
Figur 40 Den største gravrøysen på ID 60874. Røysen er svært forstyrret og mangler mye stein. Tatt mot Ø.

Resten av røysene på lokaliteten er mindre med en diameter på 2-4 m. Disse har hovedsakelig blitt registrert som røyser uten en spesifikk funksjon. Flere av røysene er sannsynligvis rydninger hvor mindre stein har blitt ryddet inntil eller mellom store jordfaste steiner. I kontekst med de større gravrøysene på lokaliteten er det sannsynlig at også flere av de mindre røysene kan være gravrøyser. De fleste røysene er relativt sirkulære i form og er i stor grad overgrodd med enkelte synlige steiner. Det ble gravd en håndsjaakt (sjakt 2.H2) på ca. 0,4 x 3 m over røysen X2.2. Røysen var torvdekt med en synlig jordfast stein. Sjakten viste at det var tettpakket stein rundt en større jordfast stein i midten. Røysen er sirkulær i form og har en diameter på ca. 1,5-2 m. Terrenget er småkupert og enkelte av røysene er uklart markert i terrenget. Det er derfor sannsynlig at det kan være flere røyser på lokaliteten som ikke ble påvist under registreringen.

Figur 41 Røys X2.4. Vanskelig å se i terrenget. Tatt mot Ø. Foto: MV2(11).

Det går en mulig hulvei tvers over den nordlige delen av lokaliteten. Den har en veldig varierende bredde fra 1-4 m og deler seg fra en stor til to mindre forgreninger. Disse er trolig lengre enn det som er målt inn, men de blir såpass diffuse og utflytende. Det kan muligens være flere forgreninger, men det er vanskelig å si med sikkerhet da terrenget er noe ulendt. Den er på det breieste og dypeste i den nordøstlige enden hvor den i dag leder bort til en innhegning i kanten av beitemarken. Det ble gravd to håndsjakter tvers over den mulige hulveien (Sjakt 2.H3 og 2.H4). De to håndgravde sjaktene viste at det ikke var jevne lag som gikk tvers over hulveien. I stedet bestod midtpartiet på hulveien av et gråbrunt gruslag med småstein og grov sand, mens kantene bestod av rødbrun siltholdig sand. Det var ikke mulig å ta ut en kullprøve for datering som kunne settes i sikker kontekst til hulveien.

Figur 42 Illustrasjon av profil i sjakt 2.H4 over hulvei.

Figur 43 Sjøkt 2.H3 over hulvei på ID 60874. Tatt mot NØ. Foto: MV2(53).

To av strukturene ble påvist under den maskinelle sjaktingen og var ikke synlige på markoverflaten. Det var en kokegrop (S 2.7.1) og en rydningsrøys (S 2.7.2) som ble funnet i sjakt 2.7. Kokegropen S 2.7.1 var sirkulær i form og målte ca. 85 x 90 cm. Den bestod av mørk gråbrun kompakt silt med kullspett. Den hadde en tydelig kullrand i sørøst og det var en del varmepåvirket stein synlig i strukturen. Det ble tatt ut en kullprøve fra kokegropen for datering. Rydningsrøysen S 2.7.2 var oval i form og målte ca. 2 x 3 m. Den bestod av mindre stein som var ryddet inntil en større jordfast stein. Mellom de to strukturene i sjakt 2.7 ble sjakten utvidet mot nordøst i forbindelse med en mulig struktur i kanten av sjakten. Den ble derimot avskrevet som natur etter utvidelsen.

Figur 44 Kokegrop S 2.7.1 i plan. Tatt mot NØ. Foto: MV2(16).

Funn

Det ble ikke gjort gjenstandsfunn på lokaliteten.

Datering

Det ble tatt ut en kullprøve på lokaliteten, fra kokegropen S 2.7.1, som ble sendt til vedartbestemmelse og videre til C14-analyse. C14-analysen av kullprøven daterte kokegropen til romertid (210-258 e.Kr.). Røysene på lokaliteten ble typologisk datert til jernalderen som samstemte godt med dateringen på kokegropen.

ETH-NR	PRØVE-NR	STRUKTURNR. OG TYPE	UTTAK FRA	DATERINGS-RESULTAT
ETH-129490	KP 2.7.1.1	S 2.7.1 - kokegrop	Plan	210-258 e.Kr

Oppsummering / tolkning

Lokaliteten var kjent fra tidligere, men har blitt utvidet da det ble påvist flere røyser utenfor lokaliteten. To enkeltliggende røyser (ID 5351 og ID 276081) som var kjent fra tidligere ble i tillegg innlemmet i lokaliteten da de lå blant de nye røysene som ble påvist. Lokaliteten kan sees i en større sammenheng med lokalitetene i øst som er datert til samme periode i jernalderen.

3.3.2 Lokalitet ID 296014 – Bosetningsspor fra bronsealderen

Lokalitet ID 296014 ligger like nord for gårdstunet på gnr/bnr. 30/2 i Time kommune. Den ble påvist ved maskinell sjakting i dyrka mark. Den dyrka marka strekker seg fra høyden i sørvest og ned mot veien i nordøst. Terrenget heller svakt mot nordøst oppe på flaten, men skrår deretter brattere ned mot veien. Gårdstunet på 30/2 ligger like sør for den dyrka marka. Det går en rekke av trær langs ytterkanten av jordet. Lokaliteten ligger på høyden i den sørvestlige delen av den dyrka marka. Flaten som lokaliteten ligger på er relativt flat, men med små høydedrag i nordlig og sørlig del av lokaliteten.

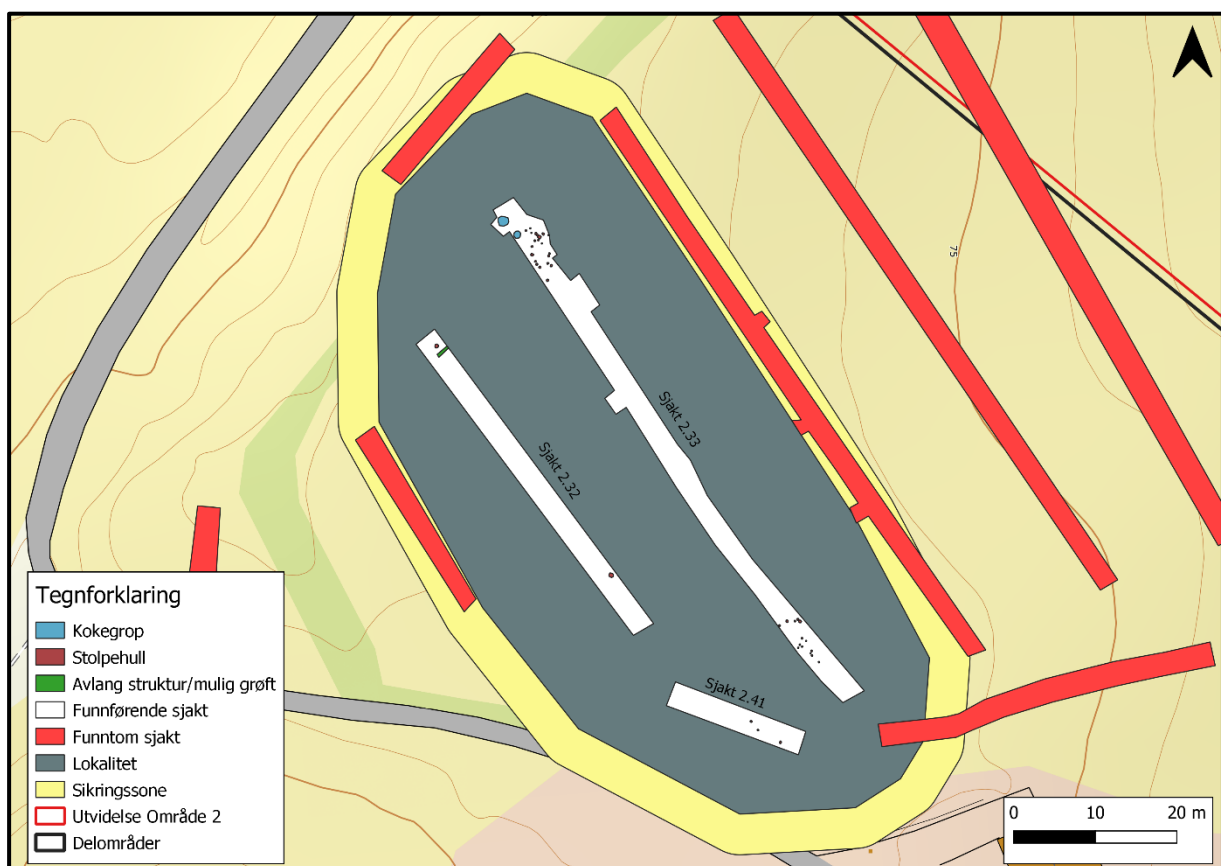
Det ble gravd 14 maskinelle sjakter på den dyrka marka hvor lokaliteten ble påvist. Det ble åpnet totalt ca. 2305 m². Av de 14 sjaktene var 3 funnførende og 11 funntomme. Det ble påvist totalt 43 strukturer fordelt på de 3 funnførende sjaktene. Det ble funnet 40 stolpehull, to kokegroper og en avlang struktur/mulig grøft.

Nøkkeldata for ID 296014

Gnr/bnr.: 30/2

Størrelse: 3601 m² u/ sikringssone
4881 m² m/ sikringssone

Datering: Eldre og yngre
bronsealder

Figur 45 Oversiktskart over ID 296014 med sjakter og strukturer.

Figur 46 Dronefoto over de tre funnførende sjakterne på ID 296014. Tatt mot SV. Foto: Done2(3).

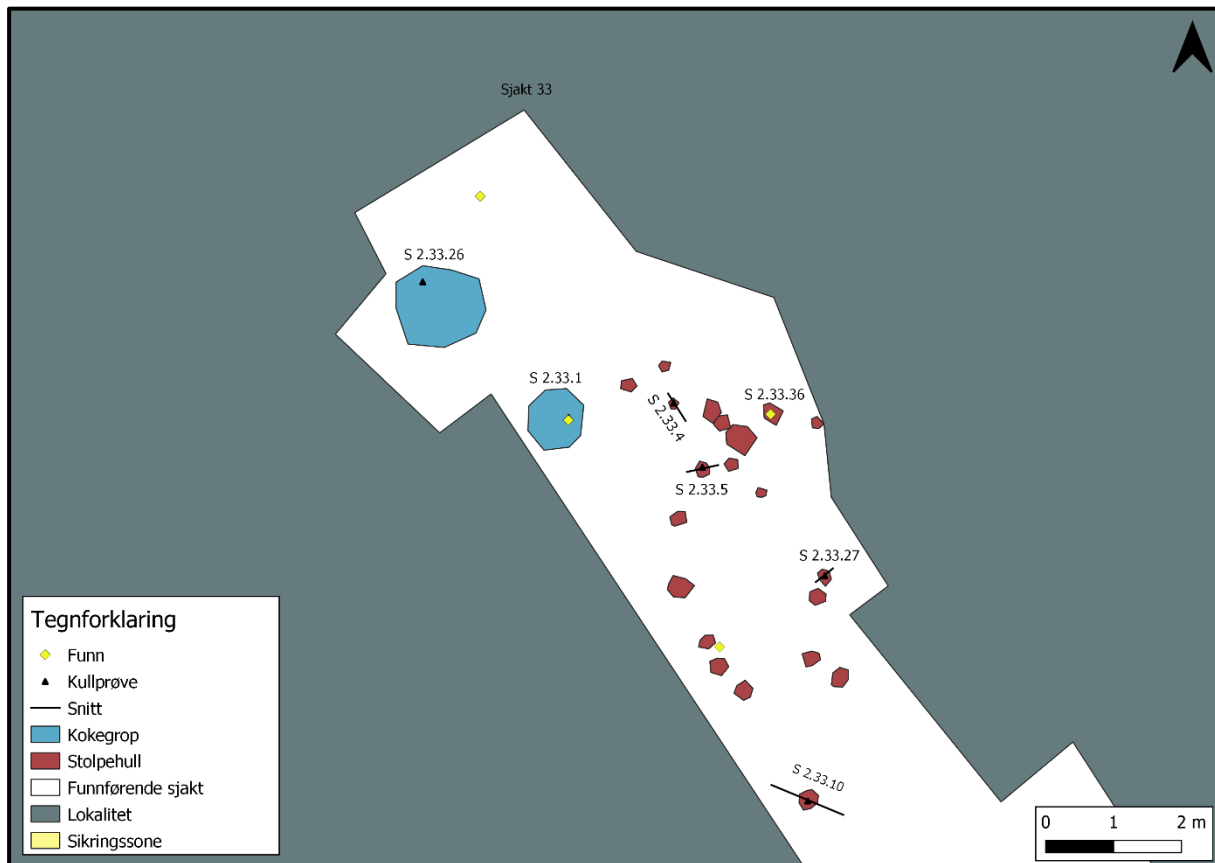
Lokalitetsbeskrivelse

Lokaliteten har en størrelse på 3601 m² uten sikringssone og 4881 m² med sikringssone. Den består av 43 strukturer i form av stolpehull, kokegroper og en avlang struktur/mulig grøft. Lokaliteten ble avgrenset basert på funntomme sjakter og gårdstunet i sør. Den består av to stolpehullkonsentrasjoner i hver ende av lokaliteten. Det er i tillegg enkelte strukturer i sjakt 2.32 som ligger litt mer for seg selv og skiller seg ut fra de to stolpehullkonsentrasjonene. Begge konsentrasjonene med funn ligger på hvert sitt lille høydedrag i terrenget. Undergrunnen bestod av gulbrun finkornet sand med lite stein og grus. Undergrunnen på høydedragene med funn skilte seg noe ut fra partiet mellom høydedragene. Her var undergrunnen noen lysere og tørrere. Dybden på sjakterne lå på ca. 25-30 cm innenfor lokaliteten. I de fleste sjakterne var det flere mørke flekker i undergrunnen med funn av tegl. Disse har blitt tolket som nyere tids steinopptrekk. Like sørøst for den nordlige konsentrasjon med funn var det et rektangulært område med hvit sand som har blitt tolket som en moderne forstyrrelse. Det er viktig å poengtere at det var vanskelig undergrunn på stedet som førte til at det var veldig varierende hvor tydelig strukturer vistes. Enkelte strukturer ble nesten borte da de tørket opp utover dagen. I tillegg kunne det dukke opp strukturer morgenen etter som ikke var synlig dagen før. Det er derfor ikke utenkelig at det kan være flere strukturer som ikke ble fanget opp under registreringen.

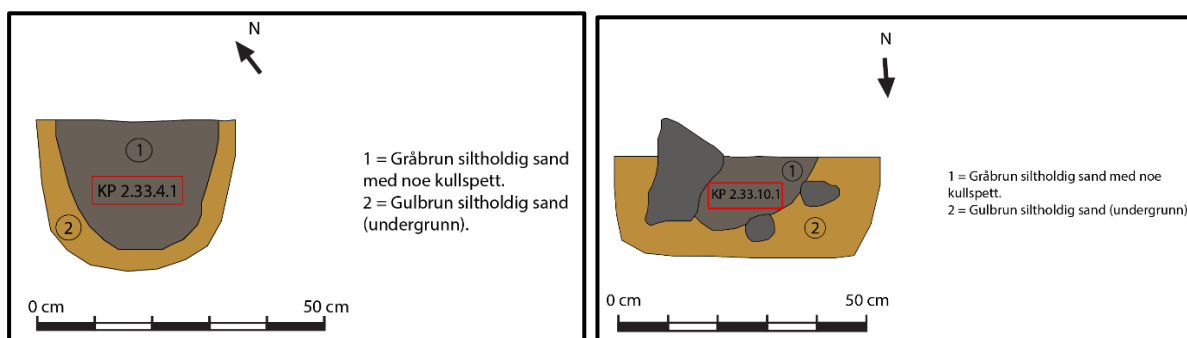
Strukturer

Lokaliteten består av 43 strukturer i form av 40 stolpehull, to kokegroper og en avlang struktur/mulig grøft. De ble alle påvist under den maskinelle sjaktingen og er ikke synlige over markoverflaten. Den største gruppen av strukturer på lokaliteten er stolpehull. De ble påvist i to konsentrasjoner, en i nordlig del av lokaliteten og en i sør. I den nordlige konsentrasjonen i sjakt 2.33 ble det påvist 2 kokegroper og 21 stolpehull, samt 3 små staurhull blant stolpehullene. Stolpehullene varierte i størrelse fra 20-50 cm i diameter, men de fleste lå på ca. 20-30 cm. De var relativt sirkulære i form. De fleste stolpehullene bestod av gråbrun sand med noe kullspett, men enkelte var noe mørkere i fargen enn andre og inneholdt mer kull enn resten. De fire stolpehullene S 2.33.4, S 2.33.5, S 2.33.10 og S 2.33.27 ble snittet og det ble tatt ut kullprøve for datering. De hadde en dybde på ca. 15-20

cm og hadde en buet form. Det er ikke lett å sette stolpehullene som har blitt avdekket i et tydelig system, men det kan se ut som det er den ene kortsiden på et hus som er påvist i den nordlige konsentrasjonen. Om det er snakk om utskiftninger, indre konstruksjoner eller flere faser må undersøkes nærmere ved en eventuell utgravning.

Figur 47 Kart over den nordlige stolpehullkonsentrasjonen på ID 296014. Nummerering av de strukturene som er beskrevet i teksten.

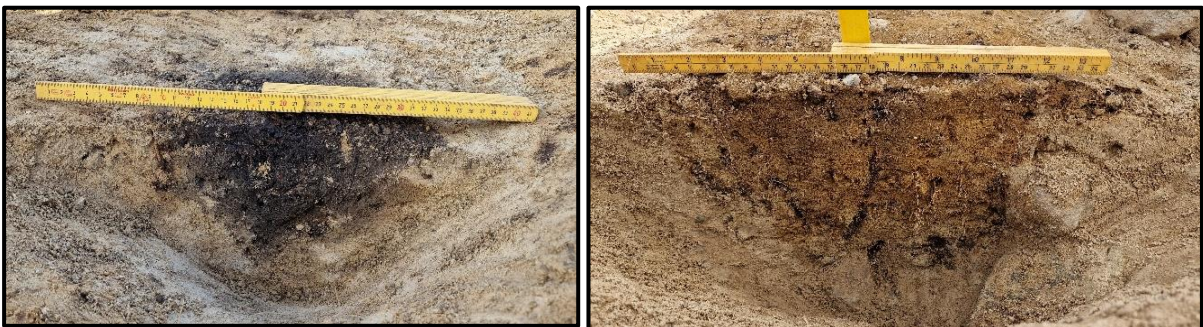
Figur 48 Illustrasjon over snittet stolpehull S 2.33.4. Th: Illustrasjon over snittet stolpehull S 2.33.10.

Like nordvest for den nordlige konsentrasjonen med stolpehull ble det påvist to kokegrop; S 2.33.1 og S 2.33.26. Kokegropen S 2.33.1 var sirkulær i form med en diameter på ca. 1 m. Den bestod av svartbrun sandholdig silt med kull og skjærbrent stein. Den hadde ingen tydelig kullrand. Kokegropen S 2.33.26 var sirkulær i form med en diameter på ca. 1,3 m. Den bestod av mørk gråbrun siltholdig sand med kull og skjærbrent stein. Den hadde antydning til kullrand i nordlig ende av strukturen. Den var noe forstyrret av røtter fra rekken med trær i nordvest. Ingen av kokegropene ble snittet, men det ble tatt ut kullprøve for datering på begge kokegropene.

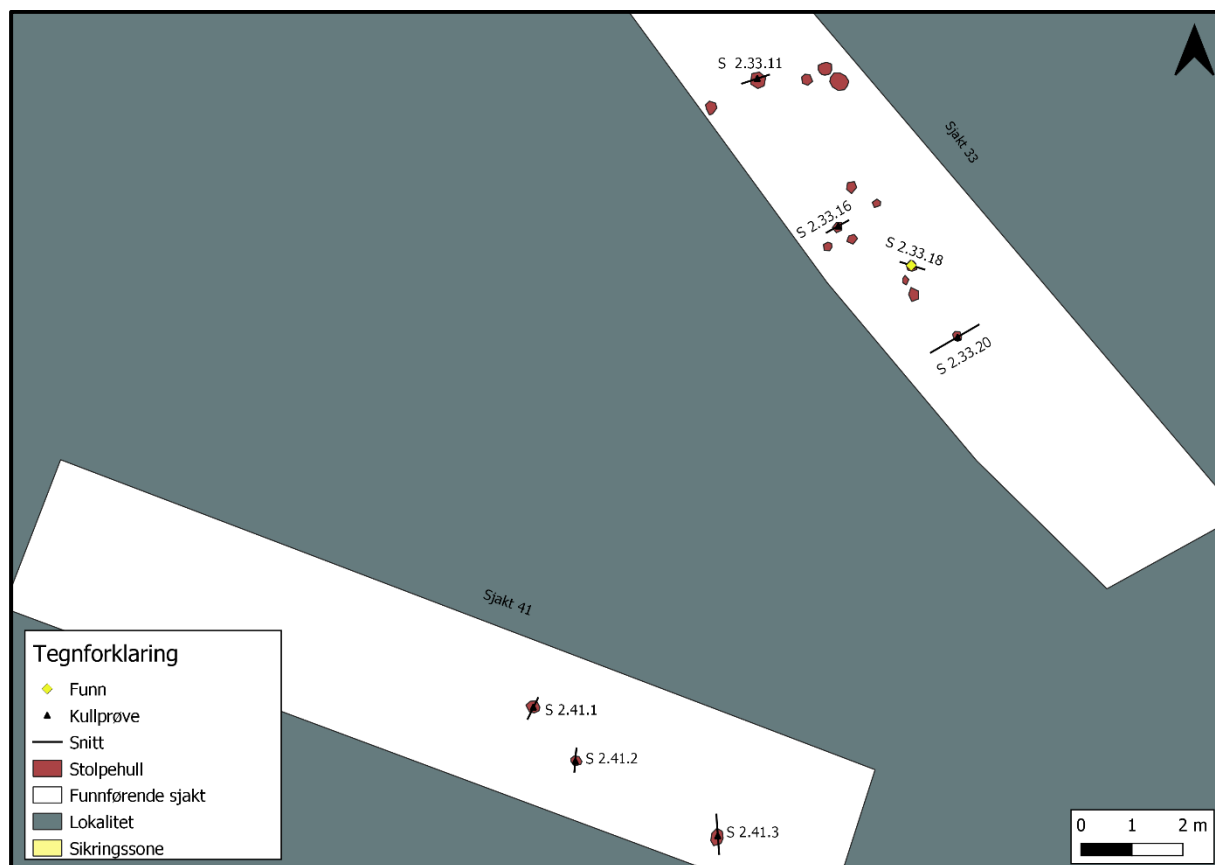

Figur 49 Den nordlige konsentrasjonen med stolpehull og de to kokegropene i sjakt 2.33. Tatt mot SØ. Foto: MV2(29).

I den sørlige konsentrasjonen ble det påvist 17 stolpehull fordelt på to sjakter; sjakt 2.33 og sjakt 2.41. Det var ca. 10 m mellom strukturene i de to sjaktene. Det er noe usikker om de tre stolpehullene i sjakt 2.41 henger i direkte kontakt med stolpehullene i sjakt 2.33 eller om det er snakk om en egen konstruksjon. Stolpehullene i sørlig del av sjakt 2.33 fremstår noe kaotisk og det er ingen veldig tydelige stolperækker. Stolpehullene var relativt sirkulære i form og varierte i størrelse fra 15-40 cm. De største stolpehullene lå samlet lengst nord. De fleste stolpehullene bestod av gråbrun sand med noe kullspett, men enkelte var noe mørkere i fargen enn andre og inneholdt mer kull enn resten (f.eks. S 2.33.18). De syv stolpene S 2.33.11, S 2.33.16, S 2.33.18, S 2.33.20, S 2.41.1 – S 2.41.3 ble snittet og det ble tatt ut kullprøve for datering. De hadde en dybde på 13-20 cm og hadde en buet form i snitt. Snittet på stolpehullet S 2.33.16 viste en stein i kanten av strukturen som har blitt tolket som en skoningsstein. Det er en større moderne forstyrrelse blant stolpehullene. Den er tolket som en moderne forstyrrelse da den bestod av mørke, løse torvmasser med funn av tegl.

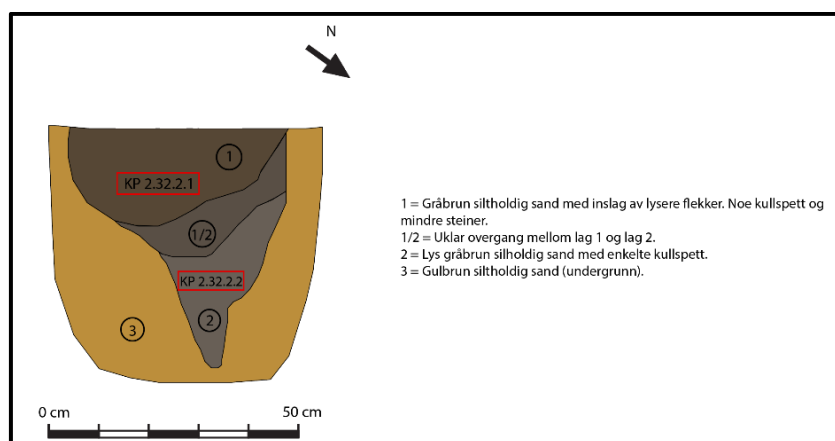

Figur 50 Tv: Profilen av snittet stolpehull S 2.33.18. Tatt mot SSV. Foto: MV2(34). Th: Profilen av snittet stolpehull S 2.33.11. Tatt mot SØ. Foto: MV2(35).

Figur 51 Kart over den sørlige stolpehullkonsentrasjonen på ID 296014. Nummerering av de strukturene som er beskrevet i teksten.

Utenom de to konsentrasjonene med funn er det enkelte strukturer i sjakt 2.32 (se fig 45). Disse ligger litt for seg selv og skiller seg i karakter fra resten. I den nordlige delen av sjakt 2.32 er det et stolpehull, en avlang struktur/mulig grøft og to små staurhull. Stolpehullet (S 2.32.2) er relativt sirkulær i form og er ca. 44 cm bredt. Det ble snittet og det ble tatt ut kullprøve for datering. Stolpehullet hadde en dybde på ca. 48 cm, men smalte inn til ca. 10 cm bredde på de nederste 15 cm. Det bestod av gråbrun sand med enkelte lysere innslag og kullspett i øvre halvdel av stolpehullet. Den nedre delen av stolpehullet bestod av lysere gråbrun uten kullspett. Stolpehullet var relativt tydelig mens det ble snittet, men tørket fort opp og da ble det svært vanskelig å se.

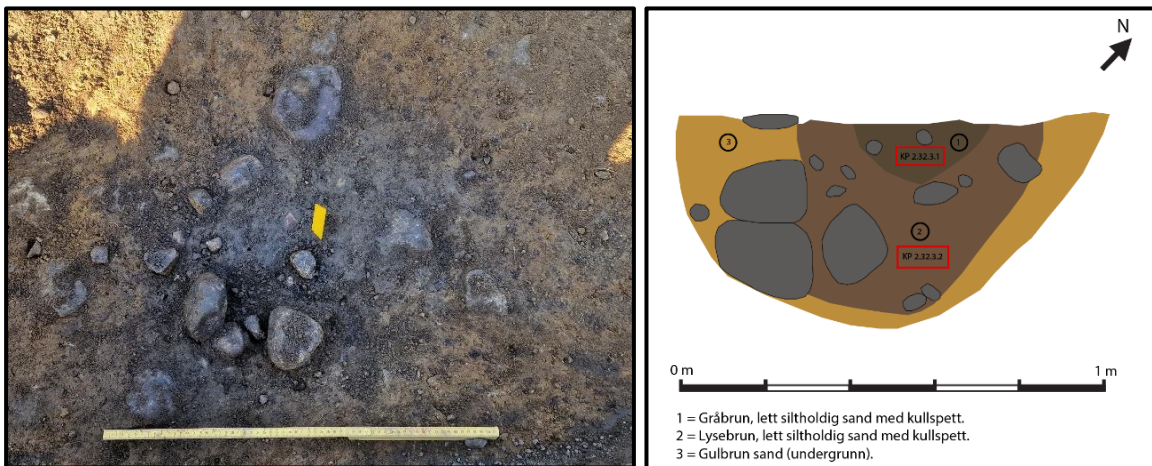
Figur 52 Illustrasjon over snittet stolpehull S 2.32.2.

Omtrent 60 cm sørøst for S 2.32.2 ble det påvist en avlang struktur/mulig grøft (S 2.32.1). Den avlange strukturen fortsetter ut i sjakteprofilen og ble ikke avdekket i sin helhet. Den delen som ble avdekket målte ca. 1,6 x 0,4 m. Den har en noe diffus utstrekning og består av mørk gråbrun sand med noe kullspett. Den ble snittet i sørvestlig kant og viste en buet form og en dybde på ca. 11 cm. Det ble tatt ut en kullprøve fra profilen til datering. 2 m sørøst for den avlange strukturen var det to små staurhull med en bredde på ca. 5 cm. Det ene staurhullet ble snittet og viste en dybde på ca. 10 cm.

Figur 53 Tv: Avlang struktur/mulig grøft S 2.32.1 med snittet stolpehull S 2.32.2 i bakgrunnen. Tatt mot NV. Foto: JGA2(34). Th: Profilen av snitt gjennom S 2.32.1. Tatt mot NØ. Foto: JGA2(36).

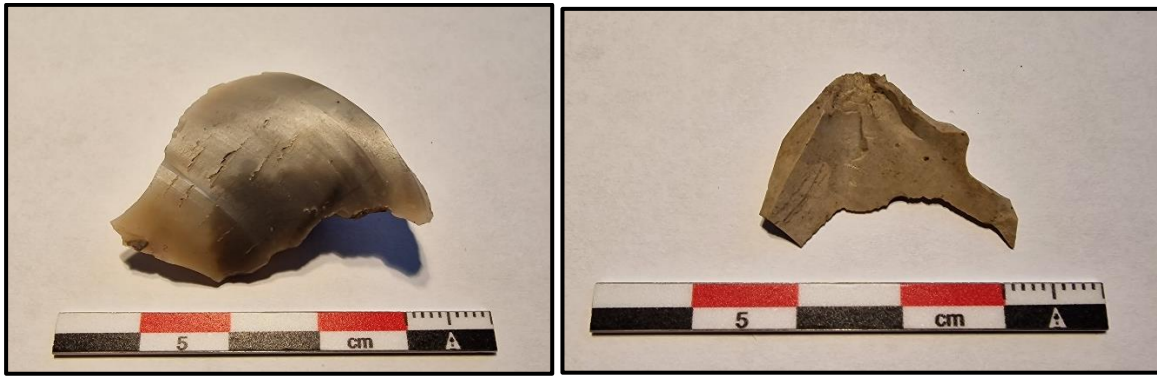
I sørøstlig kant av sjakt 2.32 ligger det et enslig stolpehull (S 2.32.3). Det var relativt sirkulært i form med en diameter på ca. 60 cm. Stolpehullet ble snittet og viste en dybde på 43 cm. Den bestod av gråbrun siltholdig sand med kullspett og noe småstein i toppen, mens resten var lysebrun siltholdig sand med kullspett. En del større stein i kanten av stolpehullet i vestlig del av snittet. Det ble tatt ut en kullprøve for datering.

Figur 54 Tv: Stolpehull S.2.32.3 i plan før snitting. Tatt mot V. Foto: MV2(17). Th: Illustrasjon over stolpehull S 2.32.3 etter snitting.

Funn

Det ble funnet åtte funn på lokaliteten i form av to avslag av flint og seks leirkarskår av keramikk. Begge flintavslagene er løsfunn som ble funnet i sjakten under opprensing av ulike strukturer. F 2.33.0.1 ble funnet mellom de to stolpehullene S 2.33.7 og 2.33.23. Det er et avslag av flint med kantretusj langs en konkav sidekant. Det kan muligens være ildflint. F 2.33.0.2 ble funnet ca. 1 m nord-nordøst for kokegropen S 2.33.26.

Figur 55 Tv: Flint F 2.33.0.1. Th: Flint F 2.33.0.2.

Alle bitene med keramikk knyttes til konkrete strukturer. F 2.33.1.1 er to små leirkarskår av grovmagret gods. De ble funnet under vaskingen av kullprøven som ble tatt fra kokegropen S 2.33.1. F 2.33.18.1 er tre leirkarskår av grovmagret gods. De ble funnet under opprensingen av stolpehullet S. 2.33.18. F 2.33.36.1 er et leirkarskår av grovmagret gods. Det ble funnet under opprensingen av stolpehullet S 2.33.36.

Figur 56 Tv: Keramikk F 2.33.18.1. fra stolpehull. Th: Keramikk F 2.33.1.1 fra kokegrop.

Datering

Dateringen av lokaliteten baserer seg på C14-analyser av kullprøver hentet fra ulike strukturer på lokaliteten. De fleste kullprøvene ble tatt ut fra strukturens profil etter snitting. Unntaket er kokegropene i nordlig del av sjakt 2.33 som ble tatt ut i plan. Det ble tatt ut totalt 19 kullprøver på lokaliteten. Flere av prøvene som ble tatt ut inneholdt såpass lite kull at de ikke egnet seg for å sende til datering. Av de 19 kullprøvene ble fem sendt til vedartsbestemmelse og videre til C14-analyse. Av disse fem var det fire som ble datert. De ulike dateringene viser et tidsspenn fra eldre bronsealder til yngre bronsealder.

S 2.32.1 som er en avlang struktur/mulig grøft i den nordlige delen av sjakt 2.32 ble datert til yngre bronsealder (819-780 f.Kr). Kokegropen S 2.33.26.1 i den nordlige delen av sjakt 2.33 ble datert til eldre bronsealder (1417-1279 f.Kr). I den sørlige delen av lokaliteten ble de to stolpehullene S 2.33.18 og S 2.41.1 datert ganske samstemt til eldre bronsealder (1767-1625 f.kr og 1770-1629 f.Kr).

ETH-NR	PRØVE-NR	STRUKTURNR. OG TYPE	UTTAK FRA	DATERINGS-RESULTAT
ETH-129494	KP 2.32.1.1	S 2.32.1 – Grøft/ avlang struktur	Profil	819-780 f.Kr
ETH-129495	KP 2.33.26.1	S 2.33.26 - Kokegrop	Plan	1417-1279 f.Kr
ETH-129497	KP 2.33.18.1	S 2.33.18 - Stolpehull	Profil	1767-1625 f.Kr
ETH-129498	KP 2.41.1.1	S 2.41.1 - Stolpehull	Profil	1770-1629 f.Kr

Oppsummering / tolkning

ID 296014 er et bosetningsområde fra bronsealderen med totalt 43 strukturer; 40 stolpehull, to kokegroper og en avlang struktur/mulig grøft. Den består av to stolpehullkonsentrasjoner i hver ende av lokaliteten. Det er i tillegg enkelte strukturer i sjakt 2.32 som ligger litt mer for seg selv og skiller seg ut fra de to stolpehullkonsentrasjonene. Dette kan indikere at det er snakk om en annen fase enn resten. Dette kan underbygges av dateringene som har blitt gjort på lokaliteten. Den avlange strukturen/mulige grøften i sjakt 2.32 er datert til yngre bronsealder i motsetning til de tre andre som har blitt datert til eldre bronsealder. Det er viktig å poengtere at det var vanskelig undergrunn på stedet som førte til at det var veldig varierende hvor tydelig strukturere vistes. Det er derfor ikke utenkelig at det kan være flere strukturer som ikke ble fanget opp under registreringen.

Lokalitetsbeskrivelse

Lokaliteten har en størrelse på 5281 m² uten sikringssone og 6865 m² med sikringssone. Den består av fire kokegroper, flerfaset dyrkingslag og ardspar. Den ble avgrenset basert på en blanding av funntomme sjakter, terrenget og moderne forstyrrelser i sjaktene. Lokaliteten må sees i sammenheng med gårdsanlegget som ligger like øst for lokaliteten.

Figur 58 Oversiktsfoto over lokalitet ID 296009. Sett mot NØ. Foto: GSB2(1).

Undergrunnen bestod av rødbrun og gulbrun sandholdig silt med en del stein. Det er flere store jordfaste steiner i undergrunnen. Flere av sjaktene har morderne forstyrrelser i varierende grad. Den vestlige delen i flere av sjaktene nærmest veien har store forstyrrelser. Dette stemmer godt med det vi fikk opplyst av folk på stedet om at det var gjort en del inngrep i områdene nærmest veien. Det ble sjaktet på høyden sør for lokaliteten, men her var sjaktene uten funn og i stor grad påvirket av morderne forstyrrelser.

Figur 59 Sjakt 2.10 med flere store jordfaste steiner i undergrunnen. Tatt mot V. Foto: GSB2(7).

Strukturer

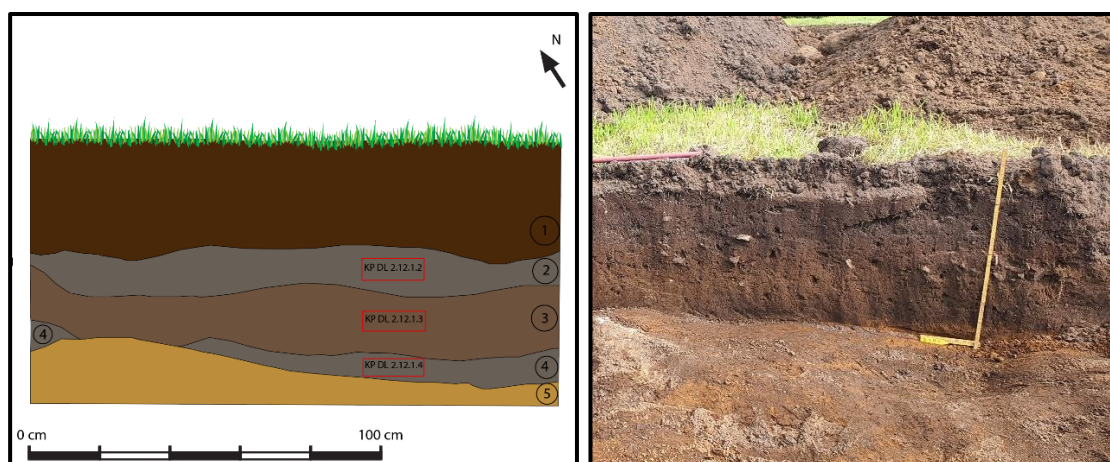
Lokaliteten består av fire kokegroper, flerfaset dyrkingslag og ardspor. Det ble påvist dyrkingslag i flere av sjaktene. Antall lag, utstrekning og tykkelse på lagene varierte fra sjakt til sjakt. Det var minimale tegn på dyrkingslag i vestlig kant av sjaktene på grunn av de moderne forstyrrelsene. I sjakten 2.13 var det enkelte spor etter dyrkingslaget, men det var svært sprett og flekkvis. Sjakt 2.14 var svært forstyrret med mye bruddstein, spesielt i vestlig kant, og det var ingen tegn til dyrkingslag i sjakten. Det ble påvist ardspor i undergrunnen i sjakt 2.9.

Figur 60 Ardspor i sjakt 2.9. Tatt mot NNV. Foto: JGA2(24).

Stratigrafisk profil DL 2.12.1 i sjakt 2.12:

- 1) Torv og matjord (0-30 cm).
- 2) Gråbrun til mørk rødbrun siltholdig sand (30-45 cm).
Det ble funnet en del av en krittpipe i dette laget.
- 3) Lysebrun til gråbrun siltholdig sand med noen lysere sandflekker (40-70 cm).
- 4) Gråbrun til grå siltholdig sand med noen lysere sandflekker (60-80 cm).
- 5) Gulbrun siltholdig sand (undergrunn).

Figur 61 Tv: Illustrasjon over stratigrafisk profil DL 2.12. Th: Foto av stratigrafisk profil DL 2.12.1. Tatt mot N. Foto: GSB2(12).

Utenom flerfaset dyrkingslag ble det påvist fire kokegroper spredt rundt på lokaliteten. To stykker i sjakt 2.12, en i sjakt 2.16 og en i sjakt 2.9. Kokegropen S 2.12.1 er rund i form og måler ca. 95 cm i diameter. Den består av skjørbrent stein og kull i plan. Steinene er relativt like i størrelse (10-15 cm). Den ble ikke snittet, men det ble tatt ut en kullprøve i plan for datering. Omtrent 1,5 m vest for denne ligger kokegropen S 2.12.2. Den er noe større med en diameter på 172 cm. Den har mye skjørbrent stein i plan. Den er tydelig avgrenset med kullrand og varmepåvirket sand i ytterkantene. Den ble ikke snittet, men det ble tatt ut en kullprøve i plan for datering.

Figur 62 Tv: Kokegrop S 2.12.1 i plan. Tatt mot Ø. Foto: JGA2(17). Th: Kokegrop S 2.12.2. Tatt mot S. Foto: JGA2(16).

Kokegropen S 2.16.1 er oval i form og måler ca. 0,8 x 1 m. Den har flere skjørbrent stein synlig i plan. Kokegropen har en synlig markert kullrand i nord og vest, mens den er mindre markert i øst. Den ble ikke snittet, men det ble tatt ut en kullprøve i plan for datering.

Figur 63 Kokegrop S 2.16.1 i plan. Grovt rensset frem. Tatt mot NØ. Foto: GSB2(21).

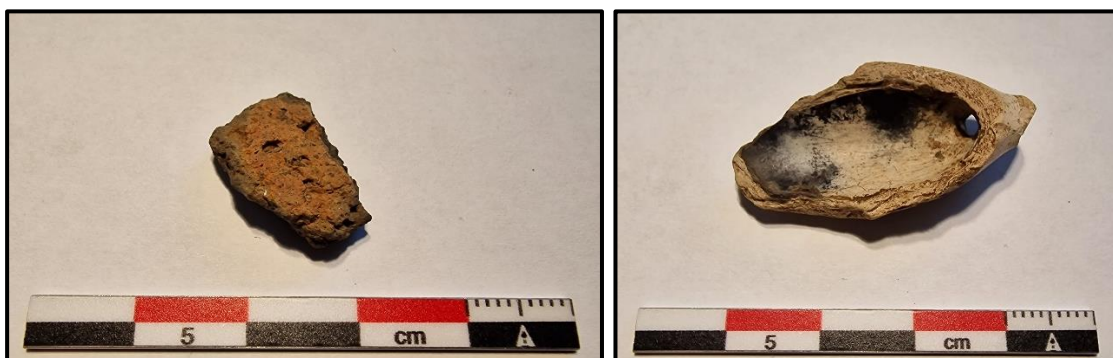
Kokegropen S 2.9.2 er noe usikker. Kullet fremstod noe råttent og kan muligens være av nyere datering. Den måler ca. 0,8 x 1,2 m. Den hadde en tydelig kullrand og skjørbrent stein i vestlig del, mens den i østlig del blir mer diffus med gråbrun siltholdig sand med kull og flekker med lys til oransje sand. Den ble ikke snittet, men det ble tatt ut en kullprøve i plan for datering. Like sør for kokegropen var det en flekk med rødbrunt sand med noe kull (S 2.9.1).

Figur 64 Tv: S 2.9.2 i plan. Tatt mot SSV. Foto: JGA2(26). Th: S 2.9.1 i plan. Tatt mot NØ. Foto: JGA2(25).

Funn

Det ble funnet keramikk, brent bein og krittpipe på lokaliteten. Alt ble funnet i tilknytning til dyrkingslagene i sjaktene. Keramikken var et lite leirkarskår (F DL 2.17.1.1) som ble funnet under vaskingen av kullprøven fra lag 2 i dyrkingsprofilen i sjakt 17. Leirkarskåret hadde en rødoransje utside. Fra den samme dyrkingsprofilen ble det funnet tre små fragmenter med brent bein (F DL 2.17.1.2). Det ble funnet et fragment av et krittpipehode av leire i lag 2 i dyrkingsprofilen i sjakt 12 (F DL 2.12.1.1). Krittpipen kan dateres til 1600-1700-tallet.

Figur 65 Tv: Keramik F DL 2.17.1.1. Th: Fragment av krittpipehode F DL 2.12.1.1.

Datering

Lokaliteten har blitt datert basert på tre kullprøver som er tatt fra et dyrkingslag og to kokegropen som lå spredt på lokaliteten. Basert på C14-analysene av de tre kullprøvene ble lokaliteten datert til romertid i eldre jernalder. KP DL 2.12.1.4 fra lag 4 i dyrkingsprofilen ble datert til 120-413 e.Kr, KP 2.12.2.1 fra den ene kokegropen i sjakt 12 ble datert til 154-252 e.Kr og KP 2.16.1.1 fra kokegropen i sjakt 16 ble datert til 125-235 e.Kr.

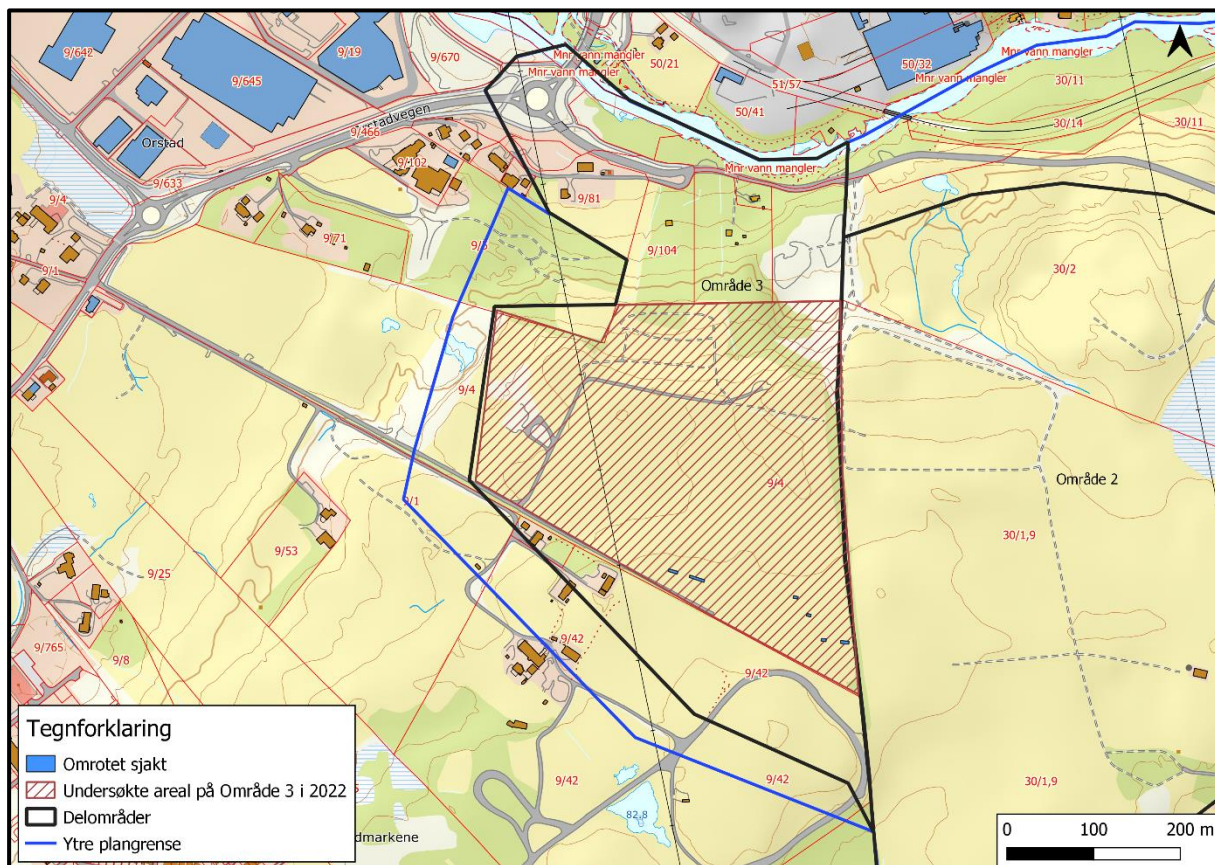
ETH-NR	PRØVE-NR	STRUKTURNR. OG TYPE	UTTAK FRA	DATERINGS-RESULTAT
ETH-129491	KP DL 2.12.1.4	DL 2.12.1 – Dyrkingslag, lag 4	Profil	120-413 e.Kr
ETH-129492	KP 2.12.2.1	S 2.2.12.2 - Kokegrop	Plan	154-252 e.Kr
ETH-129493	KP 2.16.1.1	S 2.16.1 - Kokegrop	Plan	125-235 e.Kr

Oppsummering / tolkning

ID 296009 er et aktivitetsområde som henger sammen med gårdsanlegget (ID 44847) som ligger like øst for lokaliteten. Den består av flerfaset dyrkingslag, ardspar og fire kokegroper spredte rundt på lokaliteten. Alle kullprøvene på lokaliteten som ble sendt til C14-analyse ble datert til romertid.

3.4 Område 3 – KN6

Område 3 omfatter gnr/bnr. 9/4, 9/5, 9/42, 9/65, 9/81, 9/104, 9/105 og 9/122 i Klepp kommune. På grunn av mangelen på grunneieraksepter ble det kun foretatt en arkeologisk registrering på gnr/bnr. 9/4. Resten av eiendommene innenfor område 3 må i stedet tas i forbindelse med registreringene i 2023.

Figur 66 Oversiktskart over Område 3 med sjakter.

Den delen av Område 3 som ble undersøkt under årets registrering bestod av dyrka mark i bølgete terreng. Terrenget er høyest i sør og skrår nedover mot nord. Det går en høyspentlinje over den vestlige delen av området orientert ca. nord-nordvest til sør-sørøst. En grusvei går rundt den dyrka marka i sør, vest og nord. Et steingjerde og en rekke med trær følger den østlige eiendomsgrensen. Arealet lengst vest og nord på gnr/bnr. 9/4, som ble registrert i 2022, blir brukt til beite. Store deler har blitt gravd opp og det går flere traktorveier på området. Deler av området lengst nordøst har også vært en del av et større masseuttak tilbake på 1980-tallet.

Figur 67 Oversiktsfoto over dyrka mark på gnr/bnr.9/4 på Område 3. Tatt mot NV. Foto: MV3(2).

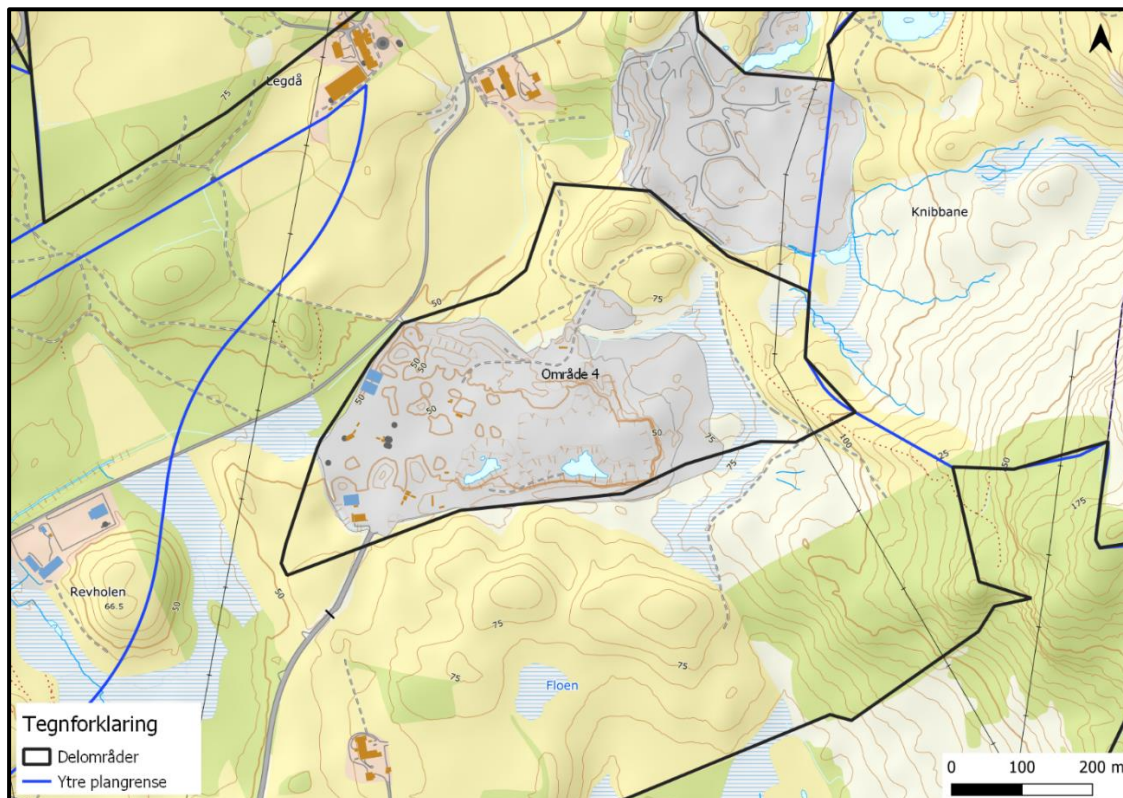
Basert på historiske flyfoto og informasjon fra de lokale på stedet har omtrent hele området blitt svært påvirket i nyere tid. Tilbake på 1960-tallet bestod store deler av området av myr. Det ble i løpet av 1970-tallet og fremover gjort flere inngrep i terrenget. Det ble derfor vurdert at store deler av området hadde svært lavt potensiale for funn. Den delen av området som ble ansett å ha størst potensiale for funn var den sørøstlige delen av eiendommen. De maskinelle sjaktene ble derfor lagt på de høyere partiene i terrenget. Det ble gravd totalt seks sjakter som alle var funntomme og omrotet. Undergrunnen i sjaktene bestod av flekker med silt, sand og torv i henholdsvis gulbrun, oransje, lys brun og mørk brun. Det var lite grus, men med noe større steiner. Det ble ikke påvist automatisk freda kulturminner innenfor gnr/bnr. 9/4 på Område 3.

Figur 68 Sjaktene 3.1-3.4 lengst sørøst på området. Tatt mot Ø. Foto: MV3(3).

3.5 Område 4 – RK3 og RK4

Område 4 omfatter deler av gnr/bnr. 29/5,8 og 29/2 i Time kommune. Store deler av området består av et allerede eksisterende masseuttak. Det resterende arealet består av lett kupert, gresskledd beitemark med en del synlig stein på markoverflaten. Terrenget stiger opp mot Knibbane i øst. Det er ingen tidligere registrerte kulturminner innenfor området. I forbindelse med masseuttaket har arealene rundt tidligere blitt vurdert i forhold til potensiale for automatisk freda kulturminner. Det ble derfor besluttet at det ikke var behov for en arkeologisk registrering av Område 4 i forbindelse med Områdeplanen for Kalberg.

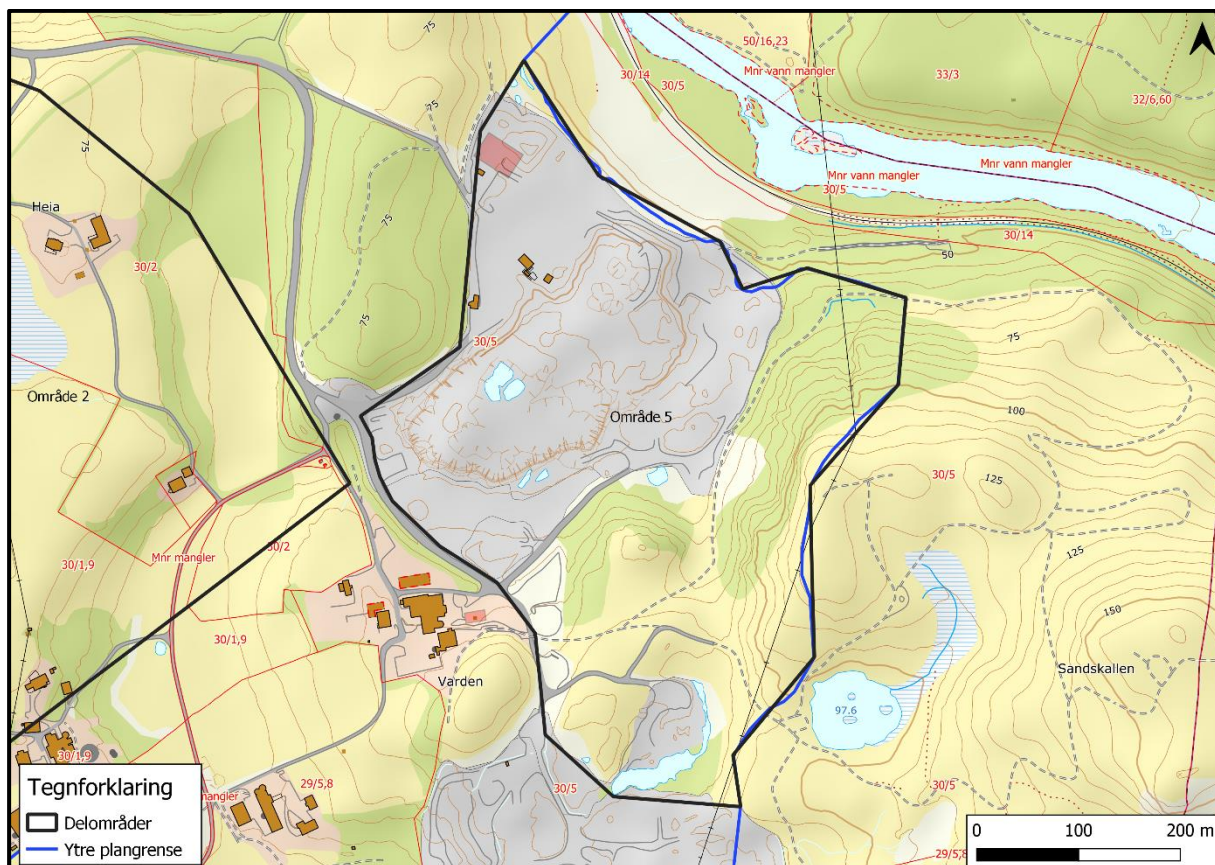
Figur 69 Kart over Område 4.

Figur 70 Oversiktsfoto over Område 4. Består hovedsakelig av masseuttak. Tatt mot SSV. Foto: MV4(2).

3.6 Område 5 – RK1 og RK2

Område 5 omfatter deler av gnr/bnr. 30/5 i Time kommune. Over halvparten av den nordvestlige delen av Område 5 er et stort masseuttak. Det er de resterende delene i sørøst som har blitt undersøkt i forbindelse med de arkeologiske registreringene.

Figur 71 Oversiktskart over Område 5.

Figur 72 Masseuttak i nordvestlig del av Område 5. Tatt mot V. Foto: MV5(7).

Utenom masseuttaket er det flere forstyrrede områder i sørlig del av området med blant annet et gruslagt brakkeområde. Fra masseuttaket stiger terrenget kraftig opp mot høyden like utenfor planområdet i øst. Ellers består området av gresskledd beitemark med en del synlig steiner på markoverflaten. Det går flere grusveier rundt på området. En høyspentlinje går i ytterkanten av området i øst.

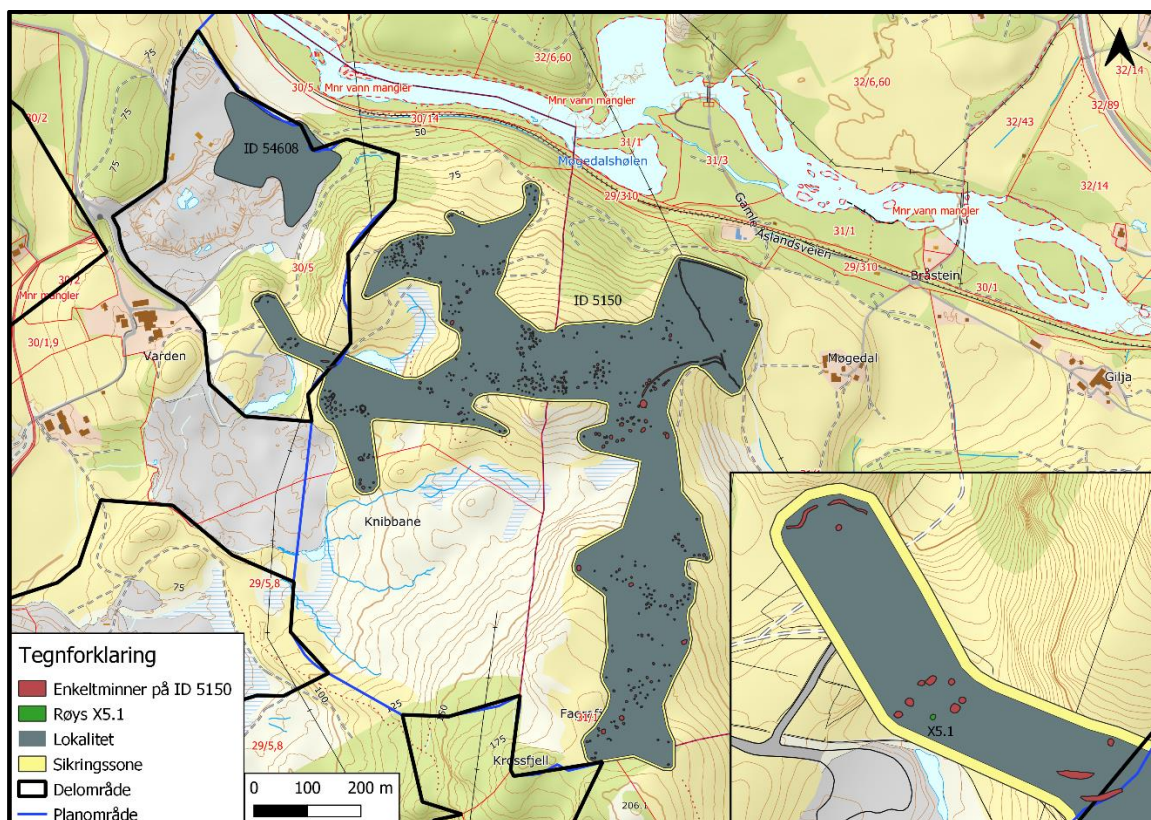

Figur 73 Oversiktfoto over området. Terrenget stiger kraftig fra masseuttaket i vest og opp mot høyden i øst. Tatt mot ØNØ. Foto: MV5(1).

Figur 74 Oversiktsfoto over sørlig del av Område 5. Tatt mot SØ. Foto: MV5(3).

Det er to tidligere registrerte kulturminner innenfor Område 5; ID 54608 og ID 5150. Lokaliteten ID 54608 var en rydningsrøyslokalitet fra jernalderen, men ble fjernet i 1966 i forbindelse med nydyrking på stedet. Det området som lokaliteten lå på, er i dag en del av masseuttaket. ID 5150 er en svært stor lokalitet på hele 259314 m². Lokaliteten er registrert som et større gårdsanlegg fra jernalder-middelalder med gravrøyser, rydningsrøyser, hulveier, gardfar, tufter og stakketufter. Det er kun en liten del av lokaliteten som ligger innenfor planområdet. På den delen av lokaliteten som ligger innenfor planområdet er det påvist åtte røyser, to gardfar og to hulveier.

Figur 75 Kart over Område 5 med ID 5150 og ID 54608. Den delen av ID 5150 innenfor Område 5 er innfelt nede til høyre.

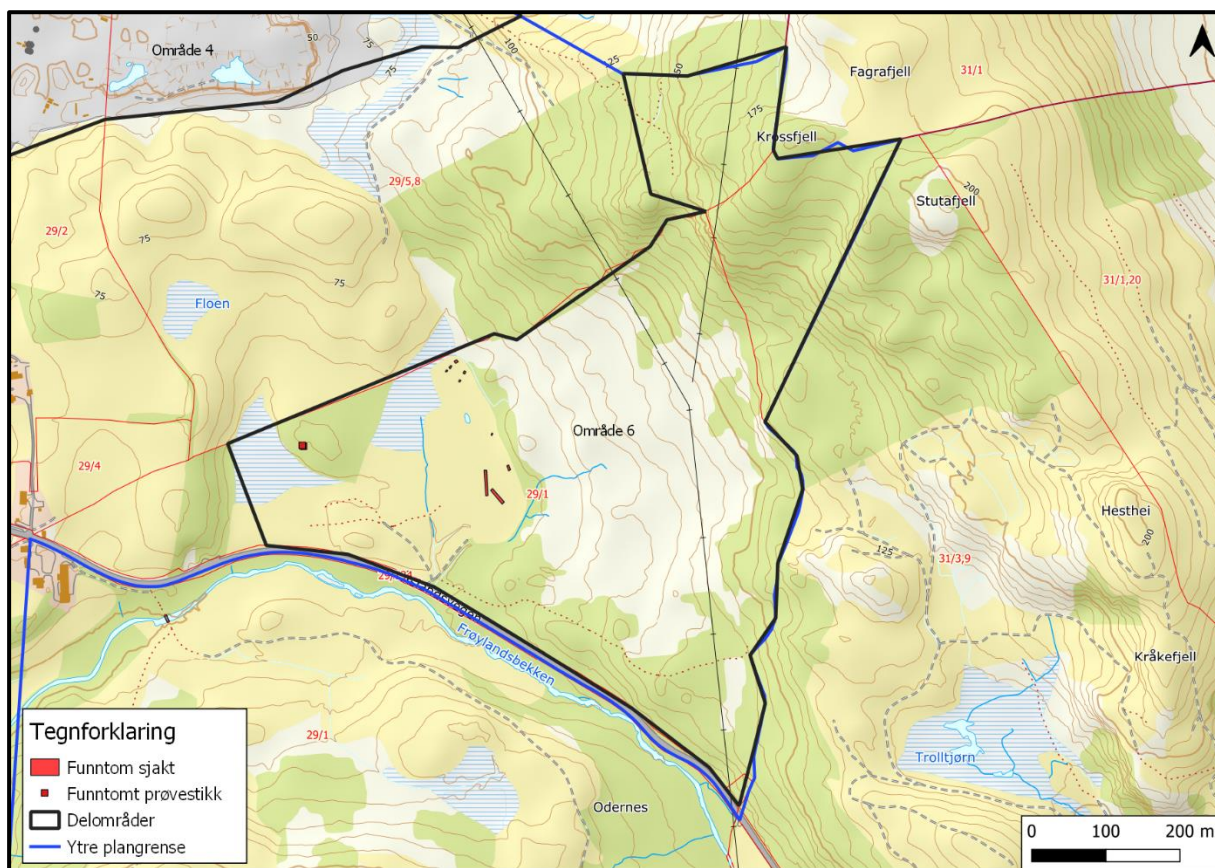
Området ble overflateregistrert for å se etter synlige kulturminner i landskapet. Utenom de allerede registrerte kulturminnene på ID 5150 ble det påvist en ekstra røys (X5.1). Den lå i tilknytning til syv av røysene på ID 5150. Den var sirkulær i form med en diameter på ca. 2,5 m. I likhet med de andre røysene var den overgrodd med enkelte synlige steiner. Den ble innlemmet i den allerede eksisterende lokaliteten. Det ble ikke foretatt ytterligere undersøkelse på Område 5. De resterende områdene som ikke var masseuttak eller forstyrret var berg, for bratte, for fuktige eller for steinete. De ble derfor ansett å ha lavt potensiale for funn.

Figur 76 En av røysene på ID 5150. Sirkulær, overgrodd med enkelte synlige steiner. Tatt mot V. Foto: MV5(13).

3.7 Område 6 – NK3 og RK5

Område 6 omfatter deler av gnr/bnr. 29/1, 29/5,8 og 31/3,9 i Time kommune og ligger ca. 2 km øst for Kverneland sentrum. Det har en størrelse på ca. 377 daa. Området strekker seg langsmed Åslandsvegen i sør, langs eiendomsgrensen i nordvest til kommunegrensen i nord ved Krossfjell, før den går ned igjen til Åslandsvegen på vestsiden av Stutafjell. Det er en stor høydeforskjell på området fra ca. 55 moh. på det laveste i den sørvestlige delen av Område 6 til ca. 185 moh. ved Krossfjell i nordøst. På grunn av høydeforskjellen på området så stiger terrenget kraftig fra den dyrka marken og oppover mot Krossfjell. Her er terrenget svært kupert med store partier med myr. Det er flere tørre høydedrag i myra. Høyere i terrenget er det skogkledd berg. Det går en kraftlinje gjennom området som deler seg ca. midt i området. Det går en industrivei fra Åslandsvegen og opp til mastepunktene for kraftlinjen. Den sørvestlige delen av området består av myr, en liten skogkledd kolle og gresskledd beitemark med en del synlig stein på markoverflaten. Det er et par mindre høydedrag like ved den dyrka marka og langs Åslandsvegen. I tilknytning til disse har det vært mindre masseuttak. Det er et større gruslagt område ved innkjøringen til området fra Åslandsvegen.

Figur 77 Oversiktskart over Område 6 med sjakter og prøvestikk.

Det er ingen tidligere registrerte kulturminner innenfor Område 6. Det ligger derimot flere lokaliteter like utenfor området både i nord, sør og vest. Området ble overflaterregistrert for å se etter synlige kulturminner og for å vurdere områder med potensiale for sjaktning og prøvestikking. Det ble ikke påvist synlige kulturminner innenfor området. Da det ikke var funn på gnr/bnr. 29/5,8 i nord ble det besluttet at potensiale for funn på 31/3,9 var minimal, siden det her er enda brattere og mer ulendt. Gnr/bnr. 31/3,9 ble derfor ikke overflaterregistrert.

Figur 78 Dronefoto over Område 6. Terrenget stiger oppover fra den dyrka marka. Tatt mot NV. Foto: Drone 6(1).

Figur 79 Oversiktsfoto over sørvestlig del av Område 6. Tatt mot NØ. Foto: MV6(6).

Det ble besluttet at den dyrka marken på området skulle undersøkes ved maskinell sjakting. Den dyrka marka fremstår ut ifra historiske flyfoto å være oppdyrket myr og hadde derfor ikke det største potensiale. Det ble allikevel besluttet å grave enkelte sjakter på grunn av nærheten til lokalitetene like vest for området. Det ble gravd totalt ni maskinelle sjakter som alle var funntomme. Det ble gravd syv små sjakter som alle bekreftet at det var oppdyrket myr. Et par lengre sjakter (sjakt 6.8 og 6.9) ble lagt på en mindre forhøyning i terrenget. Her bestod undergrunnen av gulbrun grusholdig sand med en del stein. I den nedre delen av begge sjaktene gikk det gradvis over til myr.

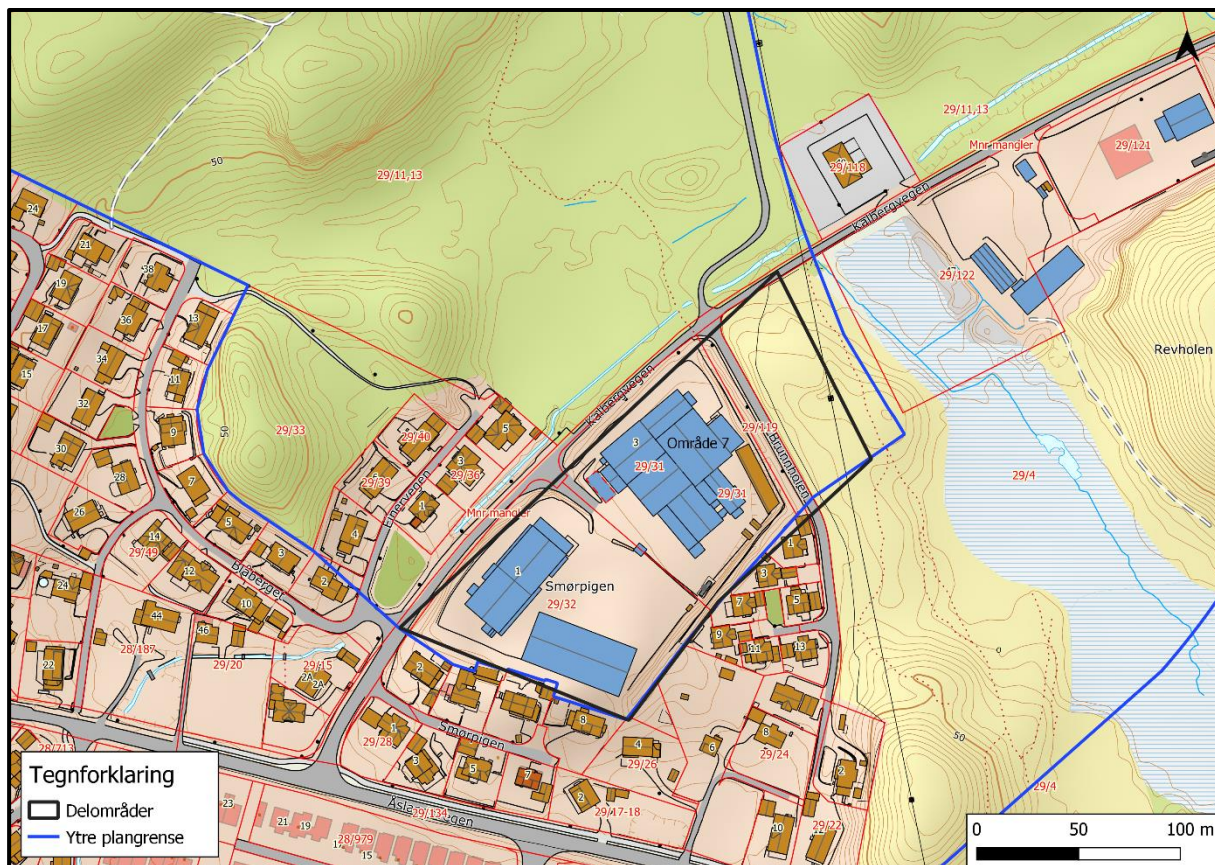

Figur 80 Sjakt 6.8 på den lille høyden i terrenget. Gravemaskinen legger igjen de mindre sjaktene med myr i bakgrunnen. Tatt mot NNV. Foto: MV6(4).

Det ble gravd to prøvestikk i forbindelse med en større flyttblokk på den lille skogkledde kollen. Begge prøvestikkene var funntomme. De ble gravd ned til 50-57 cm dybde. De bestod av mørk gulbrun sand med småstein før man kom ned på kompakt grågul fin sand.

3.8 Område 7 – NK2

Område 7 omfatter gnr/bnr. 29/31, 29/32 og deler av 29/4 i Time kommune og ligger ca. 1 km øst for Kverneland sentrum. Det har en størrelse på ca. 21,8 daa. Da både 29/31 og 29/32 er bebyggt var det kun den delen av 29/4 som var aktuell for den arkeologiske registreringen.

Figur 81 Oversiktskart over Område 7.

På grunn av mangelen på grunneieraksept ble det aldri foretatt en arkeologisk registrering av området. Basert på historiske flyfoto kan man se at store deler av gnr/bnr. 29/4 som ligger innenfor område 7 har blitt gravd opp en gang på 1980-tallet. Basert på denne informasjonen, samt en befaring av området fra veien ble det konkludert med at området anses å ha svært lite potensiale for funn og at en arkeologisk registrering av området ikke var nødvendig. Området består av gresskledd beitemark med noe synlige steiner. Det er fortsatt synlige spor etter gravearbeidet på 1980-tallet. Det går en høyspentlinje orientert ca. nord-sør over deler av området med en høyspentmast som står på området.

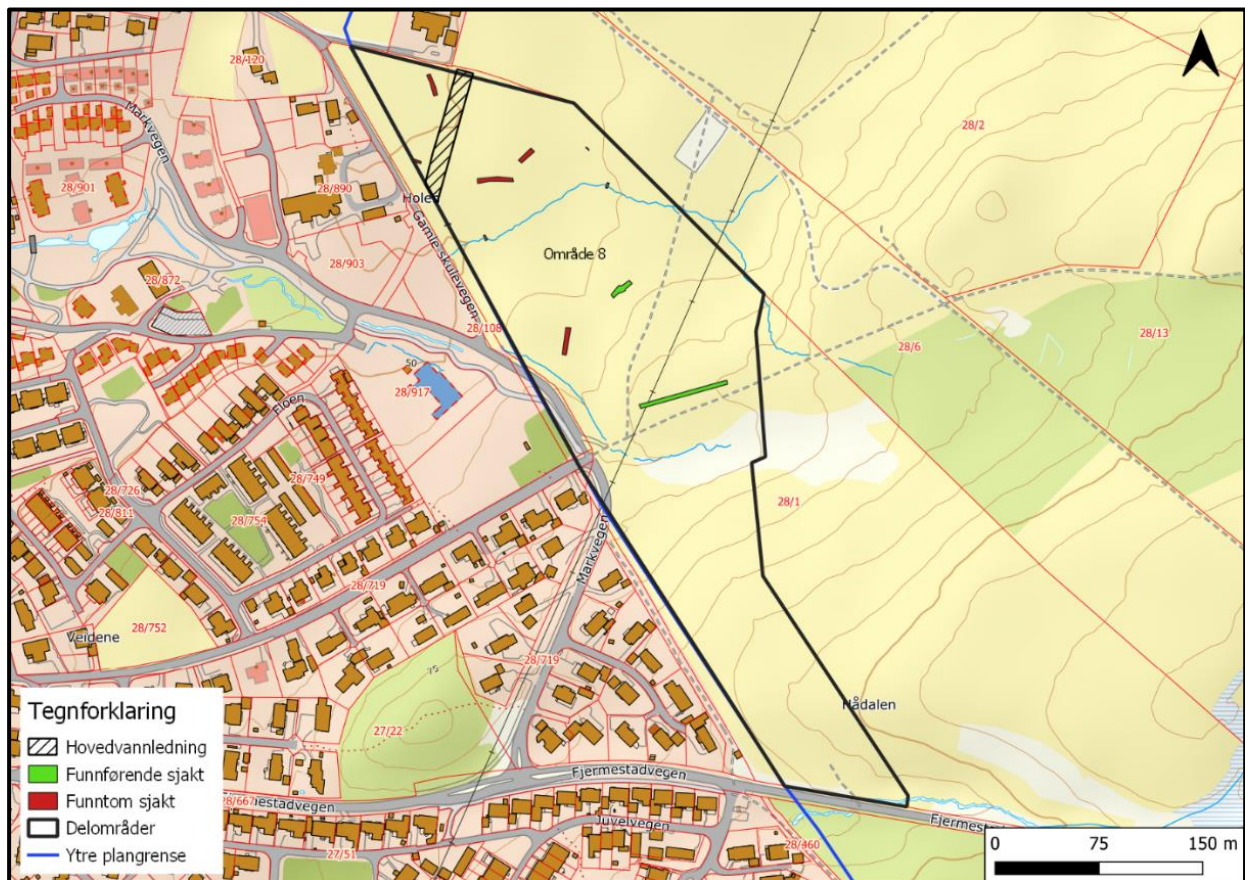
Figur 82 Oversiktsfoto over Område 7. Tydelig spor etter gravearbeidet på området. Tatt mot S. Foto: MV7(1).

Figur 83 Flyfoto fra 1987 viser at store deler av Område 7 har blitt gravd opp på 1980-tallet. Område 7 markert i gult.

3.9 Område 8 – BK5 og BK6

Område 8 omfatter deler av gnr/bnr. 28/1 i Time kommune og ligger ca. 1 km sørøst for Kvernaland sentrum. Det har en størrelse på ca. 68 daa. Området består av dyrka mark og beitemark i kupert terreng med en del synlig stein. Det er lavest og flatest i nordlig del av området. Fra omtrent midt i området stiger terrenget bratt oppover mot sør. En grusvei går fra Markvegen og tvers over området. Det er flere bekker og fuktige partier på området. En høyspentlinje går gjennom midten av området orientert nord-nordøst til sør-sørvest. I nordlig del av området er det et større belte som har blitt gravd opp i forbindelse med den tidligere hovedvannledningen til IVAR. En stor del av den sørlige enden av Område 8 består av dyrka mark. Den har blitt nydyrket og potensiale for funn ble derfor vurdert å være svært lav.

Figur 84 Oversiktskart over Område 8 med sjakter og hovedvannledning markert.

Hele området ble overflater registret for å se etter synlige kulturminner i landskapet, samt vurdere hvilke partier som hadde potensiale for sjakting. Som nevnt ovenfor så er den dyrka marka i sørlig del av Område 8 nydyrket. Potensiale ble ansett som svært lav og det ble derfor tatt en beslutning om at det ikke skulle sjaktes på den dyrka marka. De partiene som ble ansett å ha størst potensiale for sjakting var de enkelte flatene i beitemarka som hadde noe mindre stein enn resten av området. Det ble totalt gravd syv maskinelle sjakter innenfor området. Av disse var to funnførende og fem funntomme. I tillegg til de maskinelle sjaktene ble det gravd to sjakter for hånd i tilknytning til to av røysene på ID 180050. Det ble åpnet totalt ca. 484,5 m².

Figur 85 Oversiktsfoto over nordlig del av Område 8. Tatt mot NV. Foto: VEH8(1).

Det ble funnet totalt 47 strukturer på Område 8 fordelt på fire lokaliteter. Det ble opprettet to nye lokaliteter: ID 295554 og ID 295603. I tillegg ble to tidligere registrerte lokaliteter, ID 180050 og ID 24984, utvidet for å innlemme de nye kulturminner som ble påvist under registreringen. De fire lokalitetene ligger spredt over hele området. En beskrivelse av lokalitetenes plassering er beskrevet nedenfor.

Figur 86 Oversiktsfoto over beitemarka i sørlig del av Område 8. Tatt mot N. Foto: VEH8(5).

Beitemarka i nordlig del av området ble registrert i flere omganger. Ved første befaring av området i juni var vegetasjonen svært høy og det var svært vanskelig å se synlige kulturminner i området. Det ble påvist 11 strukturer i denne omgangen. Det ble deretter besluttet å fullføre registreringen av dette området på et senere tidspunkt i håp om at vegetasjonen ble noe bedre utover høsten. I slutten av august kom man tilbake til området. Vegetasjonen var fremdeles høy, men bedre enn det den var i juni. Resten av strukturene ble påvist på dette tidspunktet. Sjaktingen av området ble også foretatt på dette tidspunktet. Det ble ikke sjaktet tidligere på grunn av logistikk i forbindelse med sommerferien, samt ønsket om et bedre overblikk over synlige kulturminner på området før sjaktingen.

Figur 87 Sjakt 8.H2 over røys X8.9. Høy vegetasjon gjorde det vanskelig å se røysene. Tatt mot SSV. Foto: GSB8(7).

Før registreringen startet var det to tidligere registrerte lokaliteter på området (ID 180050 og ID 141478). ID 180050 var en rydningsrøyslokalitet bestående av 3 røyser. Denne lokaliteten ble kontrollregistrert og utvidet under registreringen (se kapittel 3.9.1 for mer informasjon). ID 141478 lå inne som et uavklart kulturminne bestående av en mulig, usikker stakketuft. Under registreringen ble området gått nøye over for å finne og vurdere den usikre stakketuften. Det var ingen tegn til en stakketuft i området. Det ble gravd en sjakt inn i lokaliteten for å se om det kunne være spor under markoverflaten, men det var ingen tegn til stakketuften i sjakten. Lokaliteten ble derfor avskrevet som natur og fikk status som ikke fredet.

3.9.1 Lokalitet ID 180050 – Rydningsrøyslokalitet fra jernalder

Lokaliteten ligger i kupert beitemark på gnr/bnr. 28/1 i Time kommune. Den ble påvist ved visuelt overflatesøk av området. Terrenget var kupert med mye synlig stein. Det ble åpnet ca. 115 m² fordelt på to sjakter innenfor lokaliteten. Begge sjaktene var funntomme. De ble plassert der hvor det var noe mindre stein enn resten av området. Det ble i tillegg gravd to sjakter for hånd over to av røysene på lokaliteten (X 8.2 og X 8.9).

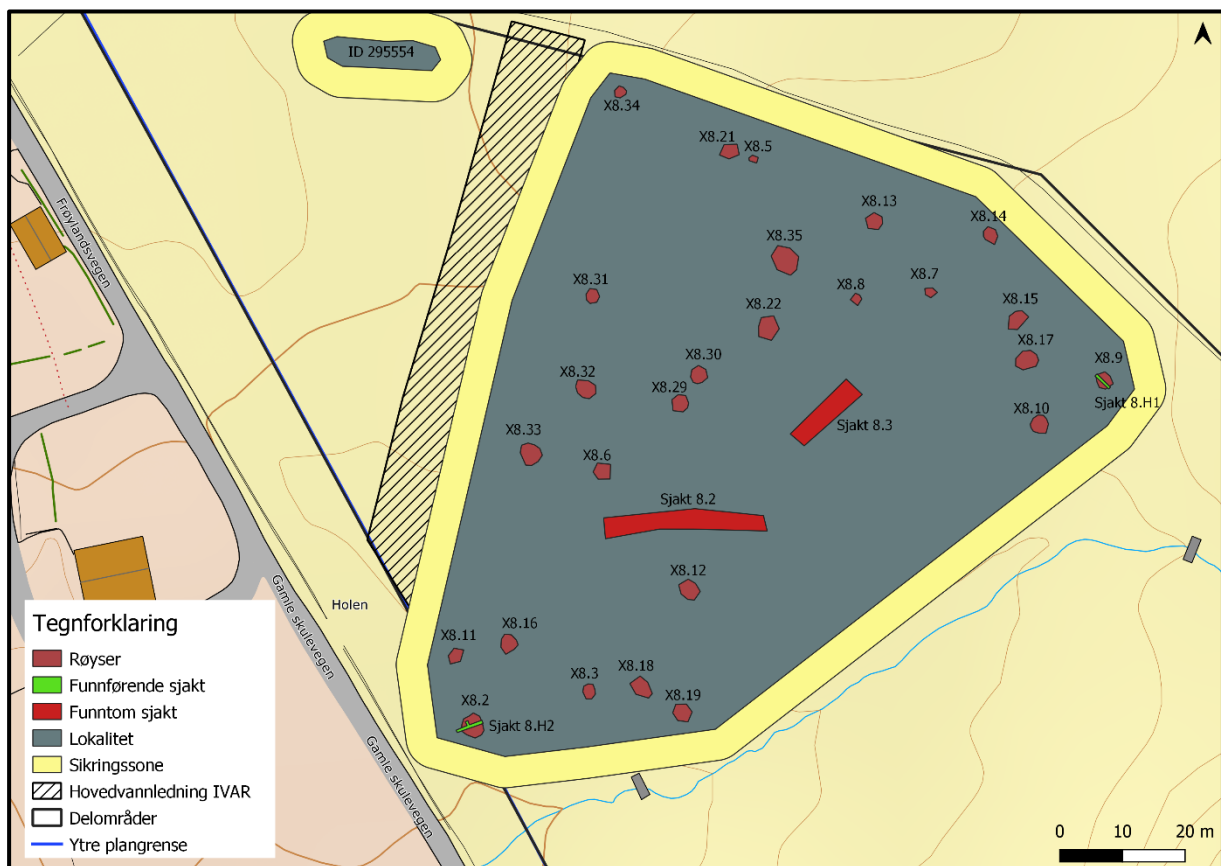
Lokaliteten ligger i nordlig halvdel av Område 8. Terrenget er relativt flatt, men skråer ned mot nordvest og mot bekken som går langs lokaliteten i sørøst. Det går en bred grøft langsmed lokaliteten i vest i forbindelse med den tidligere hovedvannledning til IVAR. Grøften er veldig synlig i terrenget.

Nøkkeldata for ID 180050

Gnr/bnr.:28/1

Størrelse: 7702 m² u/ sikringssone
9510 m² m/ sikringssone

Datering: Jernalder

Figur 88 Kart over ID 180050 med rydningsrøys og sjakter.

Figur 89 Oversiktsfoto over terrenget på ID 180050. Kan tydelig se kuttet fra grøften gå tvers over flaten omtrent midt på bildet. Tatt mot SØ. Foto: MV8(6).

Lokaliteten lå inne som et tidligere registrert kulturminne bestående av tre rydningsrøyser. Under registreringen fikk de tre røysene en ny kartfesting og en oppdatert beskrivelse. I forbindelse med det visuelle overflatesøket ble det i tillegg påvist 23 nye rydningsrøyser.

Lokalitetsbeskrivelse

Lokaliteten har en størrelse på 7702 m² uten sikringssone og 9510 m² med sikringssone. Den består av 26 rydningsrøyser spredt rundt på flaten. Den ble avgrenset basert på mangelen på flere synlige strukturer, samt grøften i forbindelse med hovedvannledningen til IVAR som skiller denne lokaliteten fra strukturene på ID 295554 i vest.

Undergrunnen bestod av gulbrun sandholdig silt med flere store jordfaste steiner. Dybden på sjaktene var ca. 30 cm. Det ble ikke påvist røyser i sjaktene. Det var høy vegetasjon på stedet under registreringen som gjorde det vanskelig å se røysene. Det er derfor stor sannsynlighet for at det er flere røyser på lokaliteten som ikke har blitt påvist under registreringen.

Figur 90 Sjakt 8.3. Mange jordfaste steiner i sjakten. Tatt mot NØ. Foto: JGA8(2).

Strukturer

Lokaliteten består av 26 rydningsrøysar som ligger spredt rundt på beitemarken. De ble alle påvist ved visuell overflateregistrering og bruk av jordbor. Alle røysene var overgrodd og til dels vanskelige å se på grunn av høy vegetasjon på stedet. Det ble gravd en håndsjakt over to av røysene (X8.2 og X8.9). Røys X8.2 ligger sørvest på lokaliteten. Den er sirkulær i form og har en diameter på ca. 3,5 m. Sjakt 8.H2 på ca. 0,5 x 4,5 m ble lagt tvers over røysen. Sjakten viste en tydelig steinpakning med klar avgrensing.

Figur 91 Sjakt 8.H2 over røys X8.2. Tatt mot NV. Foto: GSB8(5).

Figur 92 Røys X8.31. Røysene på lokaliteten er svært overgrodd. Tatt mot Ø. Foto: VEH8(15).

Røys X8.9 ligger øst på lokaliteten. Den er sirkulær i form og måler ca. 2,5 m i diameter. Sjakt 8.H1 på ca. 0,5 x 3 m ble lagt tvers over røysen. Sjakten viste en tydelig steinpakning med en klar avgrensing.

Figur 93 Sjøkt 8.H1 over røys X8.9. Tatt mot NØ. Foto GSB8(1).

Funn

Det ble ikke gjort gjenstandsfunn i forbindelse med lokaliteten.

Datering

Lokaliteten er datert til jernalder. Det var ikke mulig å få tatt ut kullprøver for en C14-analyse for å få en mer presis datering av lokaliteten. Dateringen av lokaliteten baserer seg derfor i stedet på typologi og omkringliggende kulturminner. Ser vi på lokalitetene fra områdene rundt er de alle datert til jernalderen. Det er derfor sannsynlig at også disse røysene kan knyttes til denne perioden.

Oppsummering / tolkning

ID 180050 er en rydningsrøyslokalitet som består av 26 røyser. De er tolket som rydningsrøyser basert på utseende og beliggenhet. Den er datert til jernalderen basert på typologi og omkringliggende kulturminner. Lokaliteten ligger i et større kulturlandskap med flere lokaliteter i nær relasjon som viser til stor aktivitet i området.

3.9.2 Lokalitet ID 295554 – Rydningsrøyslokalitet fra jernalder

Lokalitet ID 295554 er en rydningsrøyslokalitet og ble påvist ved visuelt overflatesøk. Den ligger i kanten av en lett kupert beitemark på gnr/bnr. 28/1, like sør for oppkjørselen til bolig på gnr/bnr. 28/320. Lokaliteten består av to rydningsrøys. På grunn av mye stein på området ble det kun gravd en enkelt sjakt (sjakt 8.7) i forbindelse med lokaliteten. Den ble plassert omtrent midt mellom de to røysene og var funntom.

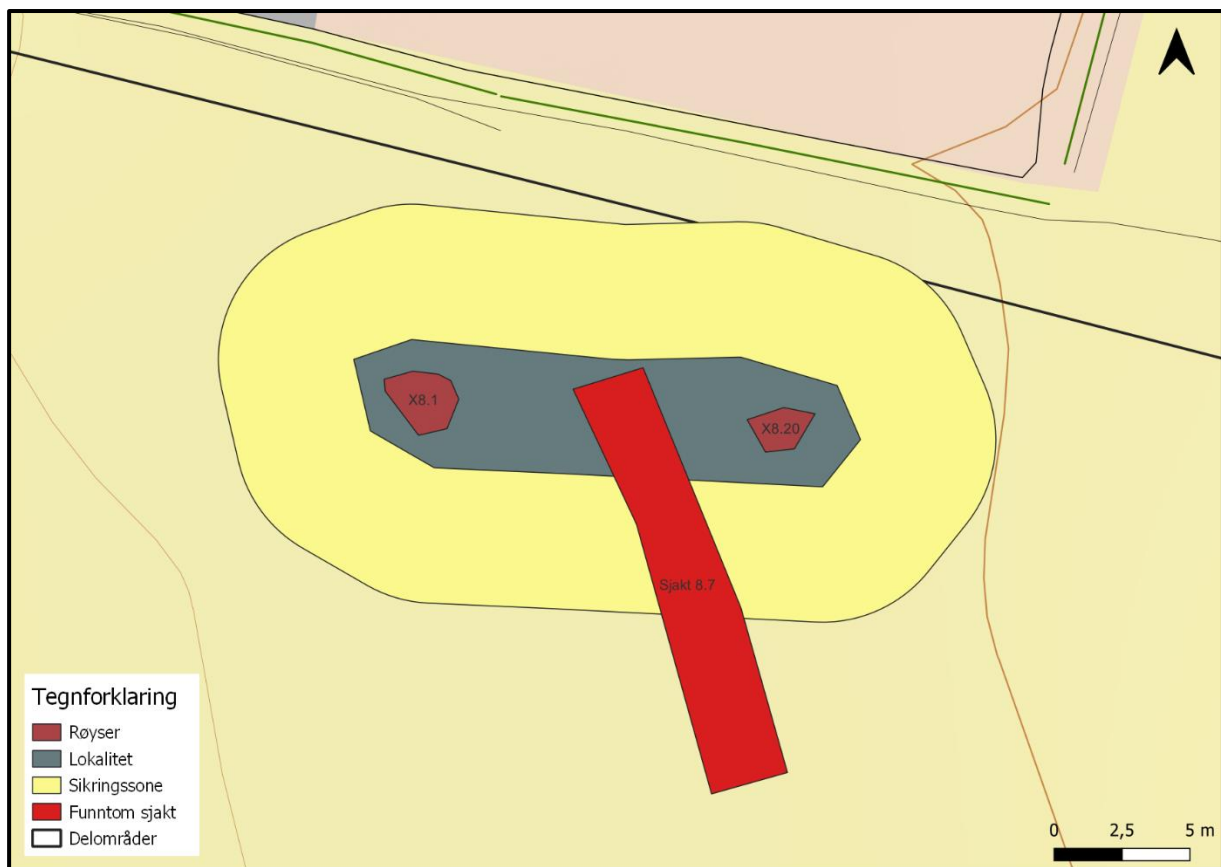
Lokaliteten må ses i sammenheng med ID 180050 som ligger ca. 25 m øst for lokaliteten. De er en sammenhengende lokalitet, men har blitt lagt inn i kulturminnedatabasen Askeladden som to individuelle lokaliteter. De ble lagt inn som to lokaliteter på grunn av en bred grøft i forbindelse med den tidligere hovedvannledningen til IVAR som skiller de to røysene fra resten av røysfeltet.

Nøkkeldata for ID 295554

Gnr/bnr.:28/1

Størrelse: 77 m² u/ sikringssone
367 m² m/ sikringssone

Datering: Jernalder

Figur 94 Kart over ID 295554 med røys og sjakt.

Lokalitetsbeskrivelse

Lokaliteten består av to rydningsrøyser (X8.1 og X8.20). Den har en størrelse på 77 m² uten sikringssone og 367 m² med sikringssone. Lokaliteten ble avgrenset basert på mangelen på flere synlige strukturer, samt den brede grøften i forbindelse med den tidligere hovedvannledningen til IVAR som skiller denne lokaliteten fra lokaliteten ID 180050 i øst. Sjakt 8.7 var 16 x 3 m og var orientert ca. nord-nordvest til sør-sørøst. Den var ca. 30 cm dyp og bestod av en undergrunn som var mørk gul sandholdig silt med store mengder stein. Lokaliteten må, som nevnt ovenfor, ses i sammenheng med ID 180050 i øst.

Strukturer

X8.1 er en rydningsrøys med en diameter på ca. 2,5 m. Den er overgrodd med enkelte synlige steiner. Den er relativt lav og til dels vanskelig å se da det på tidspunktet for registreringen var høy vegetasjon på stedet.

Figur 95 Røys X8.1. Sett mot SV. Foto: FI8(1).

X8.20 er en rydningsrøys som måler ca. 2 x 2,5 m. Den er gresskledd med enkelte synlige steiner. I likhet med X8.1 er den relativt lav og vanskelig å se på grunn av høy vegetasjon.

Figur 96 Sjakt 8.7 med røys X8.20 til venstre. Lite synlig på grunn av vegetasjon. Tatt mot SØ. Foto: MV8(5).

Funn

Det ble ikke gjort gjenstandsfunn i forbindelse med lokaliteten.

Datering

Lokaliteten er datert til jernalderen. Det var ikke mulig å få tatt ut kullprøver for en C14-analyse for å få en mer presis datering av lokaliteten. Dateringen av lokaliteten baserer seg derfor i stedet på typologi og omkringliggende kulturminner. Ser vi på lokalitetene fra områdene rundt er de alle datert til jernalderen. Det er derfor sannsynlig at også disse røysene kan knyttes til denne perioden.

Oppsummering / tolkning

ID 295554 består av to røyser. De er tolket som rydningsrøyser basert på utseende og beliggenhet. Den er datert til jernalderen basert på typologi og omkringliggende kulturminner. Lokaliteten er en del av et større røysfelt, men har blitt lagt inn som en egen lokalitet på grunn av den tidligere hovedvannledningen til IVAR som skiller de to røysene fra resten av røysfeltet. Lokaliteten må derfor ses i sammenheng med lokaliteten ID 180050 i øst. Lokaliteten ligger i et større kulturlandskap med flere lokaliteter i nær relasjon som viser til stor aktivitet i området.

3.9.3 Lokalitet ID 295603 – Rydningsrøyslokalitet fra jernalder

Lokalitet ID 295603 ligger på gnr/bnr. 28/1 i Time kommune. Den ligger i småkupert beitemark med en del jordfaste stein. Den ble påvist ved maskinell sjakting og visuelt overflatesøk. Den ligger i skrånende terreng ned mot nordvest. Det går en grusvei like sørøst for lokaliteten. En eldre traktorvei går fra denne grusveien og går gjennom lokaliteten. Lokaliteten består av ni rydningsrøysler spredt rundt på lokaliteten. Av disse var syv synlige på markoverflaten, mens de to siste ble funnet under den maskinelle sjaktingen.

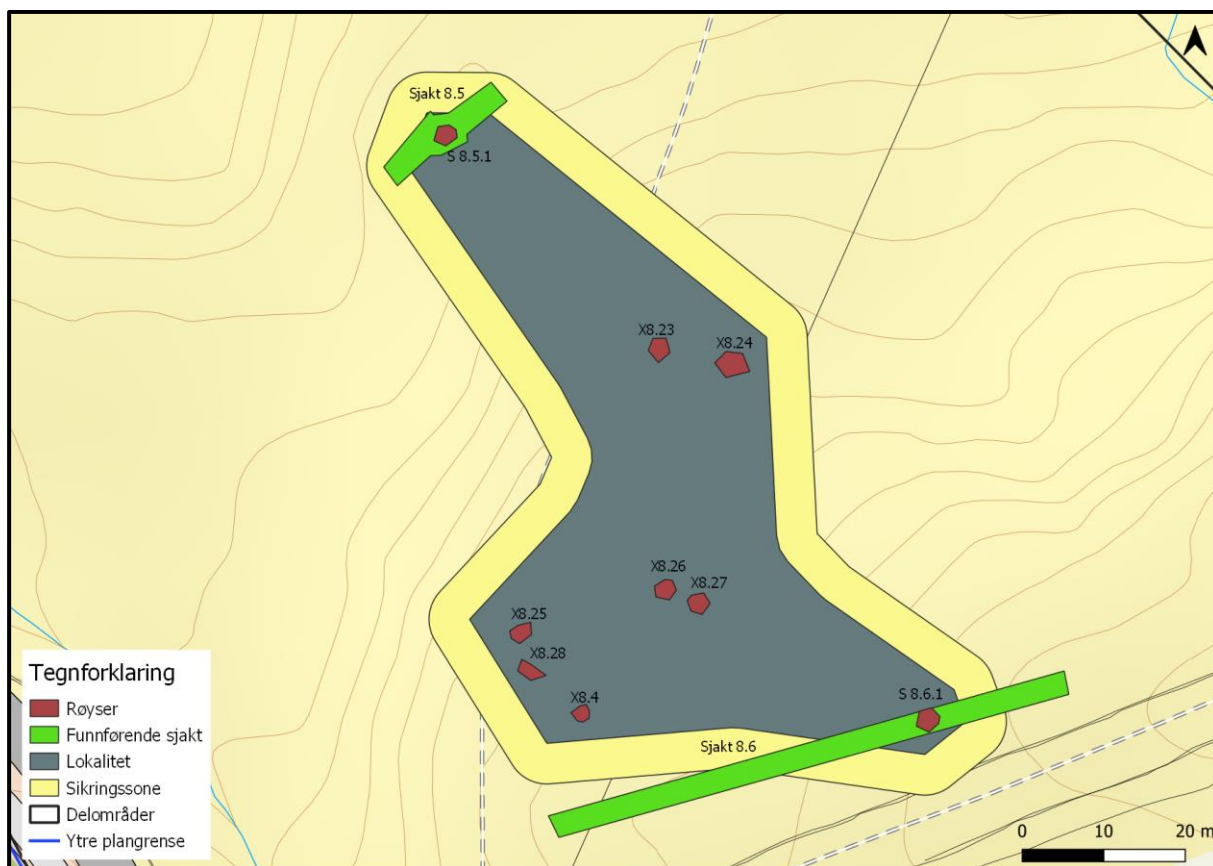
Nøkkeldata for ID 295603

Gnr/bnr.:28/1

Størrelse: 2328 m² u/ sikringssone
3687 m² m/ sikringssone

Datering: Jernalder

Det ble gravd totalt to maskinelle sjakter på lokaliteten. Begge sjaktene var funnførende med en rydningsrøys i hver sjakt. Sjakt 8.5 ble utvidet for å få frem hele røysen. De to sjaktene ble plassert på et par flater der hvor det var noe mindre stein enn resten av området.

Figur 97 Kart over ID 295603 med røysler og sjakter.

Lokalitetsbeskrivelse

Lokaliteten har en størrelse på 2328 m² uten sikringssone og 3687 m² med sikringssone. Den består av ni strukturer i form av rydningsrøysler spredt rundt på området. Lokaliteten ble avgrenset basert på mangelen på flere synlige kulturminner.

Figur 98 Oversiktsfoto over sørlig del av ID 295603. Røysene X8.25 og X8.28 er ryddet inntil de to store jordfaste steinene på bildet. Tatt mot Ø. Foto: MV8(7).

Undergrunnen i sjaktene bestod av mørk gulbrun og rødbrun sandholdig silt med flere store jordfaste steiner. Det er generelt en del naturlig stein i undergrunnen. To av de ni røysene ble påvist under sjaktingen og var ikke synlig på markoverflaten. Det er derfor ikke utenkelig at det kan være flere røyser som ikke ble påvist under registreringen.

Figur 99 Sjakt 8.6. Tatt mot SV. Foto: MV8(3).

Strukturer

Lokaliteten består av totalt ni strukturer i form av røyser. Basert på utseende og plassering i landskapet har røysene blitt tolket som rydningsrøyser. De ble alle kartfestet og beskrevet. Ingen av de syv røysene som var synlige på markoverflaten ble avtorvet. De to røysene som ble påvist under sjaktingen ble gravd frem i sin helhet for å få frem utstrekningen på røysene. Røys S 8.5.1 er sirkulær i form med en diameter på ca. 3 m. Den har en noe utflytende utstrekning mot sørøst da det er en del stein i dette området. Steinene utenfor innmålingen i sørøst ser ut til å være mer naturlig spredt enn steinene i røysen. Det kan eventuelt være noe nedrast stein fra røysen. Røysen ser ut til å bestå av to-tre lag med stein på det meste.

Figur 100 Røys S 8.5.1. Tatt mot S. Foto: MV8(1).

Røys S 8.6.1 er sirkulær i form med en diameter på ca. 3 m. Den har en litt utflytende avgrensning i sørlig kant. Det er en større jordfast stein i vestlig kant. Røysen ser ut til å bestå av to lag med stein. De to røysene X8.25 og X8.28 er begge en større samling av stein inntil en stor jordfast stein. Resten av røysene på lokaliteten er relativt sirkulære i form med en diameter fra 2 - 4 m. De er alle overgrodd med enkelte synlige steiner.

Figur 101 Røys S 8.6.1. Tatt mot SV. Foto: MV8(4).

Funn

Det ble ikke gjort gjenstandsfunn i forbindelse med lokaliteten.

Datering

Lokaliteten er datert til jernalder. Det var ikke mulig å få tatt ut kullprøver for en C14-analyse for å få en mer presis datering av lokaliteten. Dateringen av lokaliteten baserer seg derfor i stedet på typologi og omkringliggende kulturminner. Ser vi på lokalitetene fra områdene rundt er de alle datert til jernalderen. Det er derfor sannsynlig at også disse røysene kan knyttes til denne perioden.

Oppsummering / tolkning

ID 295603 består av ni røyser. De er tolket som rydningsrøyser basert på utseende og beliggenhet. Lokalteten er datert til jernalderen basert på typologi og omkringliggende kulturminner. Lokalteten ligger i et større kulturlandskap med flere lokaliteter i nær relasjon som viser til stor aktivitet i området.

3.9.4 Lokalitet ID 24984 – Gravfelt fra jernalder

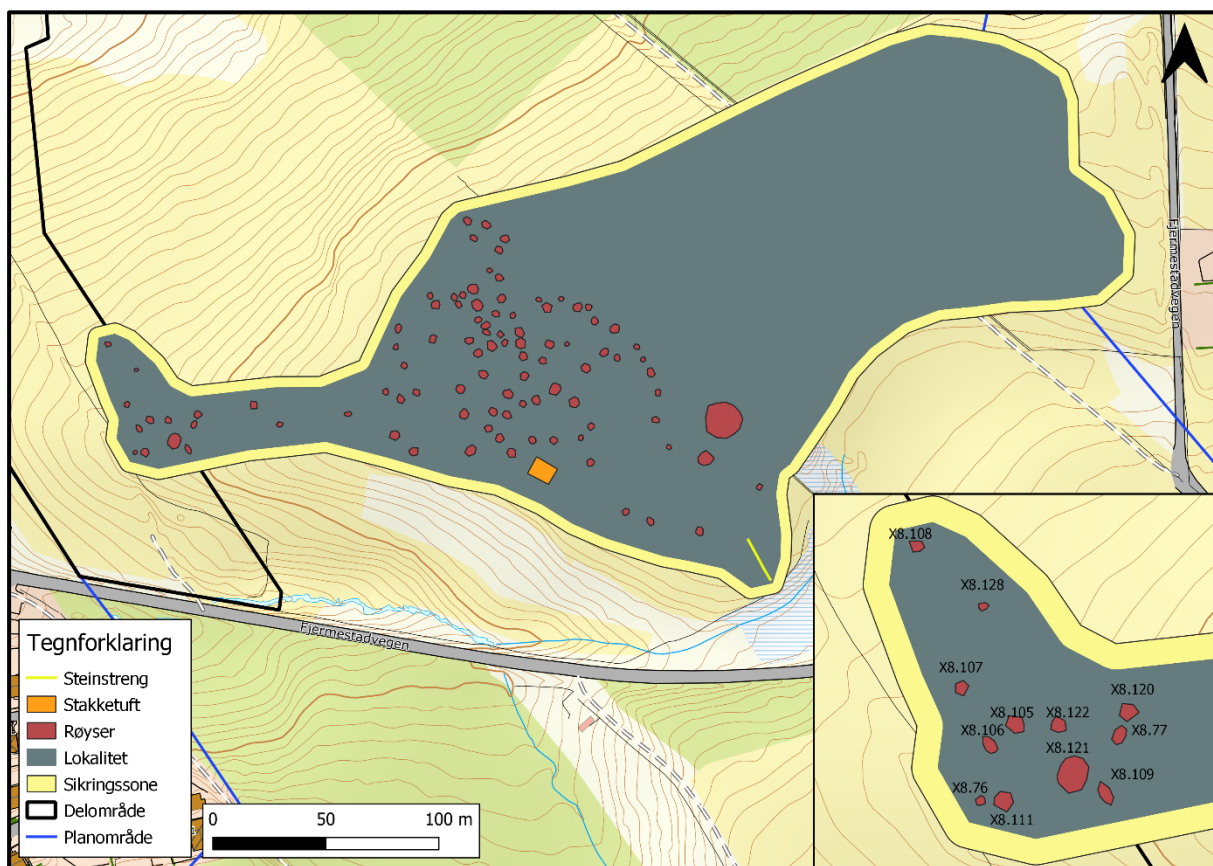
ID 24984 er en tidligere registrert lokalitet som lå et stykke øst for Område 8. Det ble påvist røyser i sørlig ende av Område 8 som ble innlemmet i denne lokaliteten da det ble observert røyser mellom den tidligere utstrekningen på lokaliteten og de nye røysene på Område 8. Det ble besluttet, i dialog med tiltakshaver, å foreta en kontrollregistrering av vestlig del av ID 24984 (gnr/bnr. 28/1) for å få en helhetlig kontekst på røysene påvist i sørlig del av Område 8. Resten av lokaliteten vil bli kontrollregistrert i forbindelse med registreringene i 2023. En endelig presentasjon av lokaliteten vil bli presentert i rapporten for registreringene i 2023. ID 24984 består av 99 enkeltminner på gnr/bnr. 28/1 i form av gravrøyser, rydningsrøyser, stakketuft og steinstreng. De ble alle påvist ved visuelt overflatesøk. Lokaliteten er typologisk datert til jernalder. Det ble ikke gjort gjenstandsfunn på lokaliteten.

Nøkkeldata for ID 24984

Gnr/bnr.:28/1

Størrelse: 47599 m² u/ sikringssone
53641 m² m/ sikringssone

Datering: Jernalder

Figur 102 Kart over ID 24984. Røysene innenfor Område 8 er innfelt nede til høyre.

Figur 103 Oversiktsfoto over ID 24984 innenfor Område 8. Tatt mot NV. Foto: VEH8(8).

Figur 104 Gravrøys X8.121. Tatt mot S. Foto: VEH8(7).

4 Konklusjon

Under den arkeologiske registreringen av områdene for 2022 i forbindelse med Områdeplan Kalberg ble det funnet 5 nye automatisk freda lokaliteter; ID 290111, ID 296014, ID 296009, ID 295554 og ID 295603. I tillegg ble 10 tidligere registrerte lokaliteter kontrollregistrert. Av disse fikk 4 endret utstrekning etter kontrollregistreringen. To enkeltliggende røyser (ID 5351 og ID 276081) lå blant nye røyser som ble påvist i tilknytning til gravfeltet ID 60874 og de ble derfor inkorporert i denne lokaliteten sammen med de nye røysene. ID 141478 lå inne som en uavklart mulig stakketuft, men den ble avskrevet som natur etter kontrollregistrering og fikk endret status til ikke fredet. Lokalitetene dateres til ulike perioder innenfor bronsealderen og jernalderen, og viser til stor aktivitet innenfor planområdet over en lengre periode. Det ble funnet gravrøyser, rydningsrøyser, stolpehull, kokegroper, grøfter, dyrkingslag og ardspar. Det ble funnet flere funn i form av fint og keramikk på lokalitetene ID 290111, ID 296014 og ID 296009.

Litteraturliste

Jacobsen, H & Follum, J-R. 2008. *Kulturminner I Norge. Spor etter mennesker gjennom 10 000 år*. Tun Forlag.

Prøsch-Danielsen, Lisbeth. 2006. *Sea level studies along the coast of southwestern Norway. With emphasise on three short-lived Holocene marine events*. AmS-Skrifter 20. Arkeologisk museum i Stavanger.

Funnliste

ID 296014

S14708/1-5 Boplassfunn fra senneolitikum/bronsealder/eldre jernalder fra NORD KALBERG (30), TIME K., ROGALAND.

1) **Avslag** m. kantretusj av flint.

Avslag av flint med kantretusj langs en konkav sidekant. Mulig ildflint.

Fnr: F 2.33.0.1.

Mål: *L:* 3,1 cm.

2) **Avslag** av flint.

Avslag av flint.

Fnr: F 2.33.0.2.

Mål: *B:* 2,6 cm.

3) **Leirkar** av keramikk. *Gjenstandsdel:* skår.

To små leirkarskår, grovmagret gods.

Fnr: F 2.33.1.1.

Mål: *T:* 1,2 cm.

4) **Leirkar** av keramikk. *Antall:* 3. *Gjenstandsdel:* skår.

Tre leirkarskår. Grovmagret gods.

Fnr: F 2.33.18.1.

Mål: *Stt:* 1,5 cm.

5) **Leirkar** av keramikk. *Gjenstandsdel:* skår.

Et leirkarskår, grovmagret.

Fnr: F 2.33.36.1.

Mål: *T:* 1,3 cm.

Funnomstendighet: Arkeologisk registrering/forundersøkelse. Områdeplan Kalberg.

Bosetningsområde med to konsentrasjoner av stolpehull.

LokalitetsID: 296014.

Funnet av: Monica Løfsgaard Valle.

Funnår: 2022.

Katalogisert av: Kristine Orestad Sørgaard.

ID 290111

S14707/1-4 Boplassfunn / gravfunn fra senneolitikum/bronsealder/eldre jernalder fra FRØYLAND (28/20), TIME K., ROGALAND.

1) **Avslag** m. kantretusj av flint.

Avslag av flint med retusj langs en sidekant, brukket i distalpartiet. Mulig skraper? Fra flatehogging/dolkproduksjon.

Fnr: F X1.20.1.

Mål: L: 3,7 cm. B: 4,1 cm.

Datering: 2300-1500 f.Kr.

2) **Leirkar**, buket av keramikk. *Gjenstandsdel:* skår.

Stort leirkarskår fra overgang buk/hals, svak konveks karvegg. Grovt gods, magret med grus/sand. Brun glattet innside og utside.

Fnr: F 1.6.3.1.

Mål: L: 4,3 cm. B: 5,2 cm. T: 1,0 cm.

Datering: 1800 f.Kr. - 500 e.Kr.

3) **Leirkar** av keramikk. *Antall:* 3. *Gjenstandsdel:* skår.

To leirkarskår og en avskalling, brunt, kvartsmagret gods. Brun glattet innside og utside.

Fnr: F 1.6.5.1.

Mål: T: 1,0 cm.

Datering: 1800 f.Kr.-500 e.Kr.

4) **Leirkar** av keramikk. *Antall:* 2.

Leirkarskår (to deler), brunt gods magret med grus/sand.

Fnr: F 1.6.6.1.

Mål: L: 3,6 cm. T: 0,7 cm.

Datering: 500 f.Kr.-500 e.Kr.

Funnomstendighet: Arkeologisk registrering/forundersøkelse. Områdeplan Kalberg. Det ble avdekket stolpehull, røys og mulig røys/flatmarksgrav.

LokalitetsID: 290111.

Funnet av: Monica Løfsgaard Valle.

Funnår: 2022.

Katalogisert av: Kristine Orestad Sørgaard.

ID 296009

S14706/1-3 Boplassfunn fra **eldre jernalder/nyere tid** fra NORD KALBERG (30/2), TIME K., ROGALAND.

1) **Leirkar** av keramikk.

Et lite leirkarskår. Rødoransje utside.

Fnr: F DL 2.17.1.1.

Mål: *L:* 1,6 cm. *T:* 0,5 cm.

2) **Krittpipe** av leire.

Fragment av krittpipehode.

Fnr: F DL 2.12.1.1.

Mål: *L:* 3,4 cm.

Datering: 1600-1700-talls

3) **Bein**, brent.

Tre små biter brent bein.

Fnr: F DL 2.17.1.2. *Vekt:* 0,08 gram.

Funnomstendighet: Arkeologisk registrering/forundersøkelse. Områdeplan Kalberg. Det ble avdekket dyrkingslag og kokegroper.

LokalitetsID: 296009.

Funnet av: Monica Løfsgaard Valle.

Funnår: 2022.

Katalogisert av: Kristine Orestad Sørgaard.

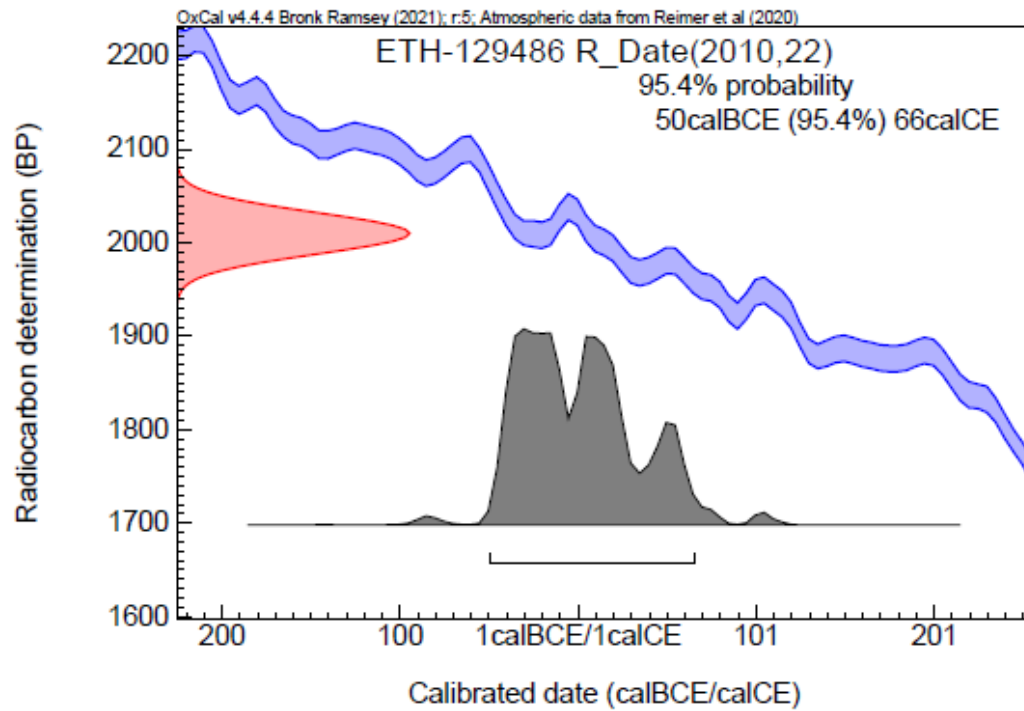
Prøveliste

ETH-SAMPLE	PRØVENR	BESKRIVELSE	FRA	DATERT	VEDART	DATERINGS-RESULTAT
ETH-129486	KP DL 1.1.1.1	Mulig dyrkingslag, kan være naturlig overgangslag. Tatt fra lag 2 i profil.	Profil	Ja	Corylus avellana L.	50-66 e.Kr
ETH-129487	KP 1.2.1.1	Fra profil i kokegrop S 1.2.1	Profil	Ja	Betula sp.	1124-977 f.Kr
ETH-129488	KP DL 1.6.1.1	Prøve fra sjakteprofil. Tatt fra 2 faset dyrkingslag/aktivitetslag. Denne prøven er fra lag 3 (20-26 cm fra topp).	Profil	Ja	Betula sp.	167-43 f.Kr
ETH-129489	KP DL 1.6.1.2	Prøve fra sjakteprofil. Tatt fra 2 faset dyrkingslag/aktivitetslag. Denne prøven er fra lag 4 (26-30 cm fra topp).	Profil	Ja	Betula sp.	308-207 f.Kr
-	KP DL 1.5.1.1	Kullprøve fra mulig dyrkingslag i sjakteprofil. Tatt fra lag 2.	Profil	-	-	-
ETH-129490	KP 2.7.1.1	Kullprøve fra kokegrop. Tatt ut i plan.	Plan	Ja	Betula sp.	210-258- e.Kr 282-328?
-	KP 2.9.2.1	Prøve tatt i plan, av synlig kullrand	Plan	-	-	-
-	KP DL 2.9.1.4	Kullprøve tatt fra profil DL 2.9.1, lag 4 (68-91)	Profil	-	-	-
-	KP DL 2.9.1.2	Kullprøve tatt fra profil DL 2.9.1, lag 2(30-57)	Profil	-	-	-
-	KP DL 2.9.1.3	Kullprøve tatt fra profil DL 2.9.1, lag 3 (41-68)	Profil	-	-	-
-	KP 2.12.1.2	Prøve tatt i profil av DL 2.12.1, lag 2 (30-45cm)	Profil	-	-	-
-	KP DL 2.12.1.3	Kullprøve av DL 2.12.1, lag 3 (40-70cm)	Profil	-	-	-
ETH-129491	KP DL 2.12.1.4	Prøve tatt i profil av DL 2.12.1, lag 4 (50-80cm)	Profil	Ja	Betula sp.	120-413 e.Kr
ETH-129492	KP 2.12.2.1	Prøve tatt i plan av kokegrop S 2.12.2	Plan	Ja	Alnus sp.	154-252 e.Kr
ETH-129494	KP 2.32.1.1	Prøve tatt i profil, ca. 4cm under plan	Profil	Ja	Betula sp.	819-780 f.Kr
-	KP 2.32.3.1	KP fra lag 1 i profil	Profil	-	-	-
-	KP 2.32.3.2	KP fra lag 2 i profil	Profil	-	-	-
-	KP 2.32.2.1	KP fra snittet stolpehull. Lag 1 i profil.	Profil	-	-	-
-	KP 2.32.2.2	KP fra snittet stolpehull. Lag 2 i profil.	Profil	-	-	-
-	KP 2.33.1.1	KP fra kokegrop. Tatt ut i plan.	Plan	-	-	-
ETH-129493	KP 2.16.1.1	Kullprøve av S 2.16.1 (kokegrop), tatt i plan	Plan	Ja	Salix/populus sp.	125-235 e.Kr
-	KP 2.17.1.1	Kullprøve av dyrkingslag DL 2.17.1, lag 2 (29-46)	Profil	-	-	-
-	KP DL 2.17.1.2	Kullprøve av DL 2.17.1, lag 3 (46-76)	Profil	-	-	-
-	KP DL 17.2.1.3	Kullprøve av DL 2.17.1, lag 4 (76-92)	Profil	-	-	-

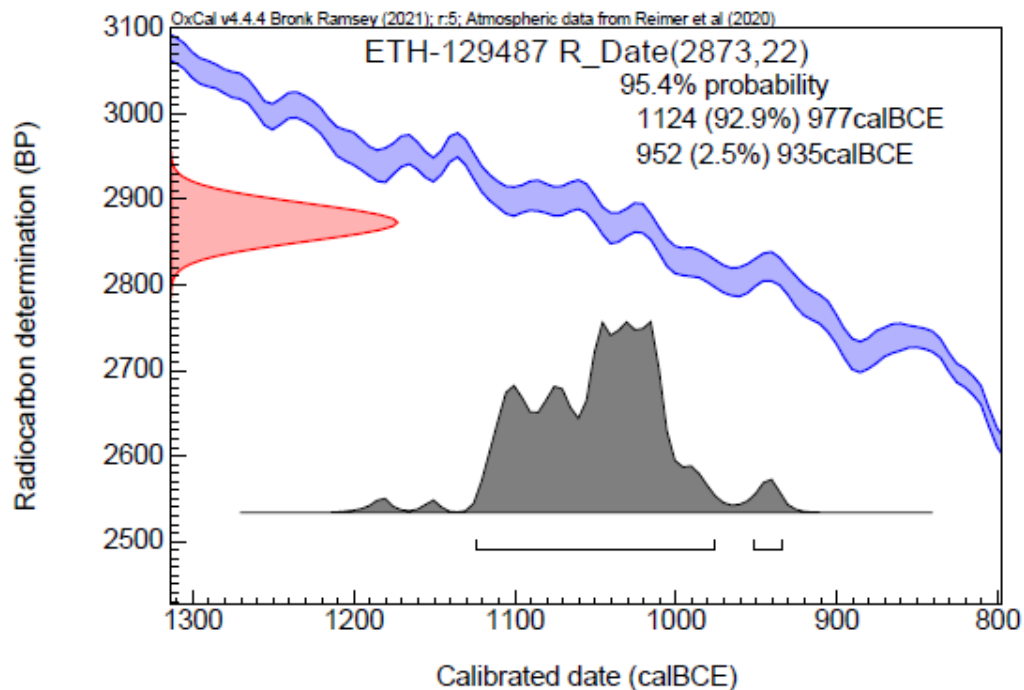
-	KP DL 2.17.1.4	Kullprøve av DL 2.17.1, lag 5(92-102)	Profil	-	-	-
ETH-129495	KP 2.33.26.1	KP fra kokegrop. Tatt ut i plan	Plan	Ja	Corylus avellana L.	1417-1279 f.Kr
-	KP S 2.34.3.1	Kullprøve av struktur S 2.34.3.1, tatt i profil	Profil	-	-	-
-	KP 2.33.27.1	KP fra stolpehull. Lag 1 i profil	Profil	-	Hordeum sp.	-
-	KP 2.33.10.1	KP fra stolpehull. Lag 1 i profil	Profil	-	-	-
-	KP 2.33.5.1	KP fra stolpehull. Lag 1 i profil	Profil	-	-	-
-	KP 2.41.2.1	KP fra stolpehull. Tatt i profil	Profil	-	-	-
ETH-129498	KP 2.41.1.1	Kullprøve, tatt av stolpehull S 2.41.1 i profil ca. 2-3cm i under plan	Profil	Ja	Hordeum sp.	1770-1629 f.Kr
-	KP 2.33.4.1	Kullprøve, tatt av stolpehull S 2.33.4 i profil, ca. 2-4cm under plan	Profil	-	-	-
-	KP 2.H4.1	Kullprøve tatt fra mulig hulvei. Tatt fra lag 2.	Profil	-	-	-
-	KP 1.10.1.1	KP fra røys S1.10.1, lag 2	Profil	-	-	-
-	KP 2.33.16.1	KP fra snittet stolpehull	Profil	-	-	-
ETH-129497	KP 2.33.18.1	KP fra snittet stolpehull. Tatt i profil	Profil	Ja	Betula sp.	1767-1625 f.Kr
-	KP 2.33.20.1	KP fra snittet stolpehull. Tatt i profil.	Profil	-	-	-
-	KP 2.33.11.1	KP fra stolpehull. Tatt i profil	Profil	-	-	-
-	KP 2.41.3.1	KP fra stolpehull. Tatt i profil.	Profil	-	-	-

Dateringer

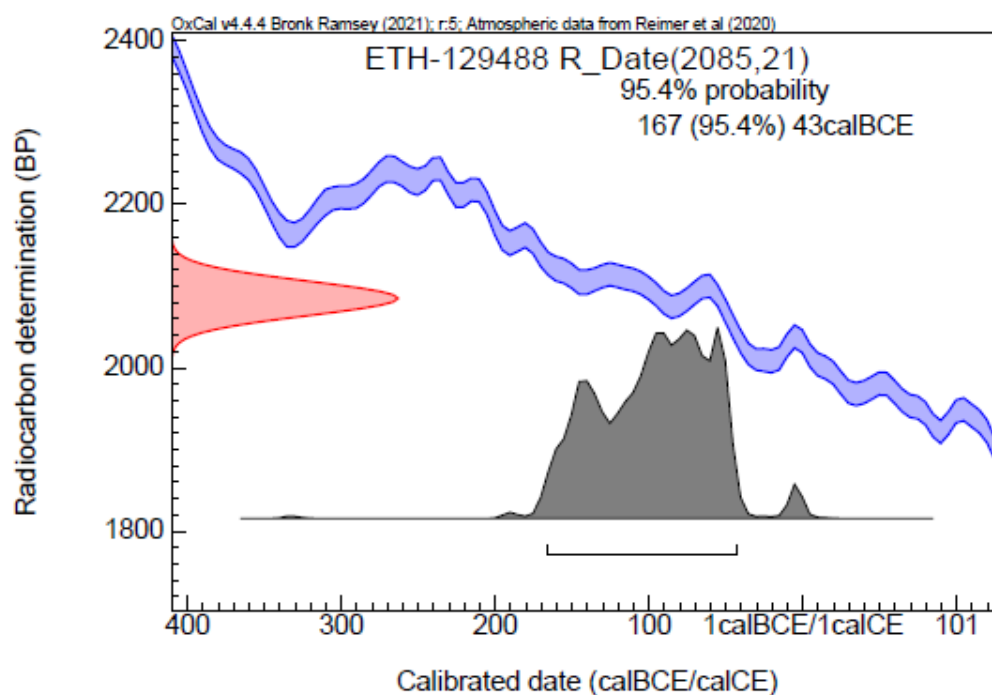
KP DL 1.1.1.1

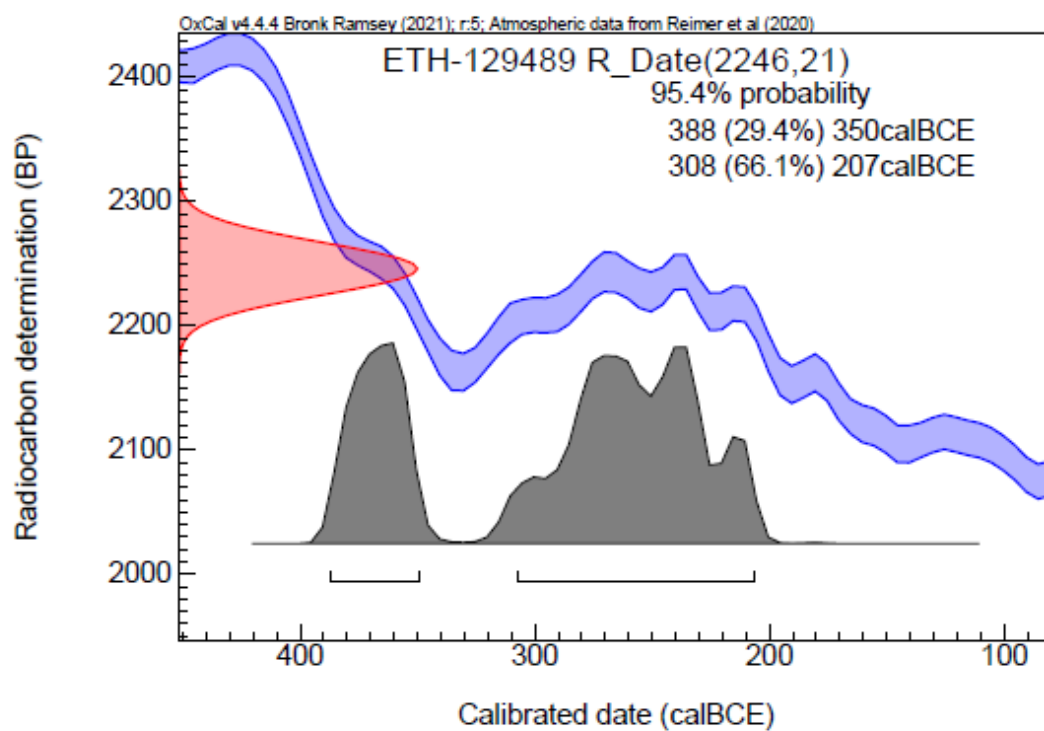
KP 1.2.1.1

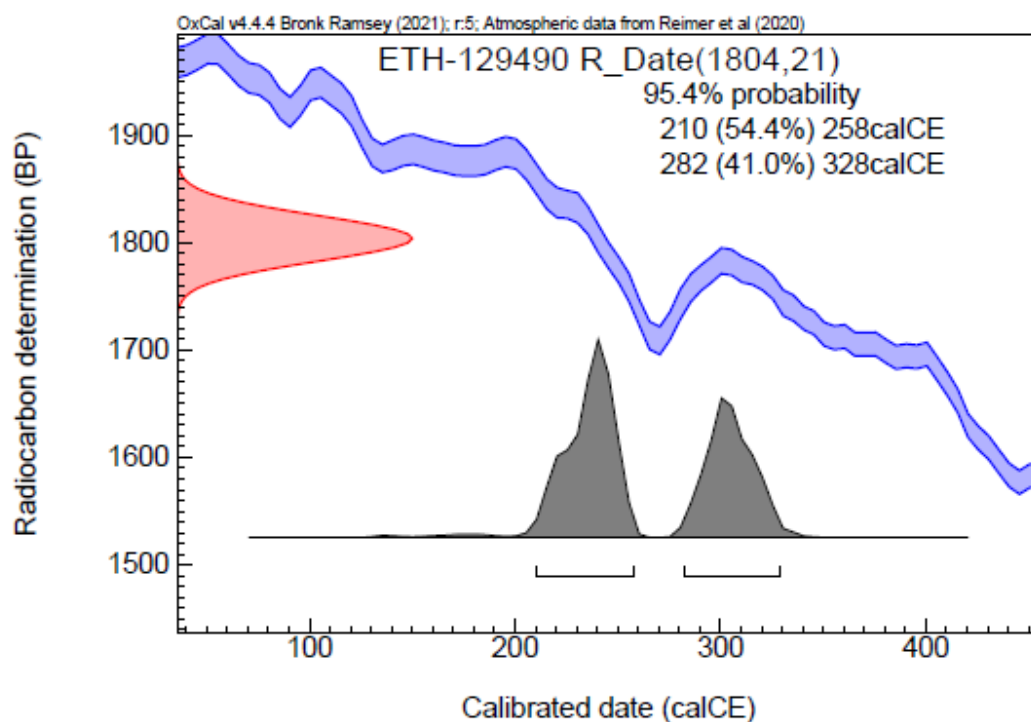
KP DL 1.6.1.1

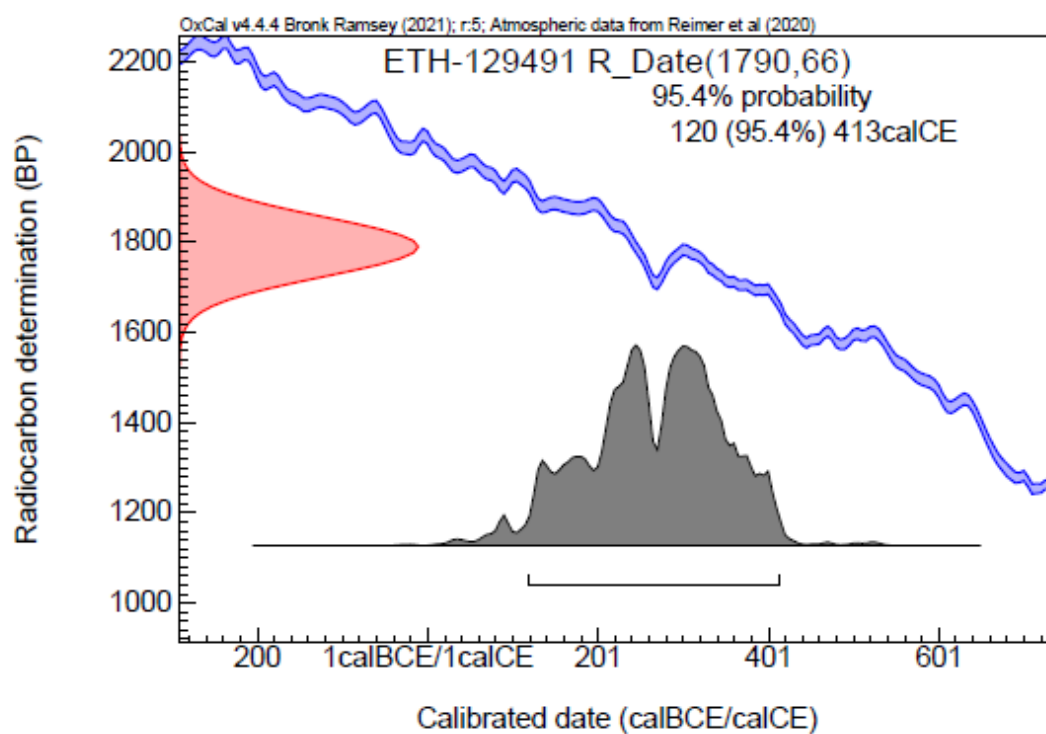
KP DL 1.6.1.2

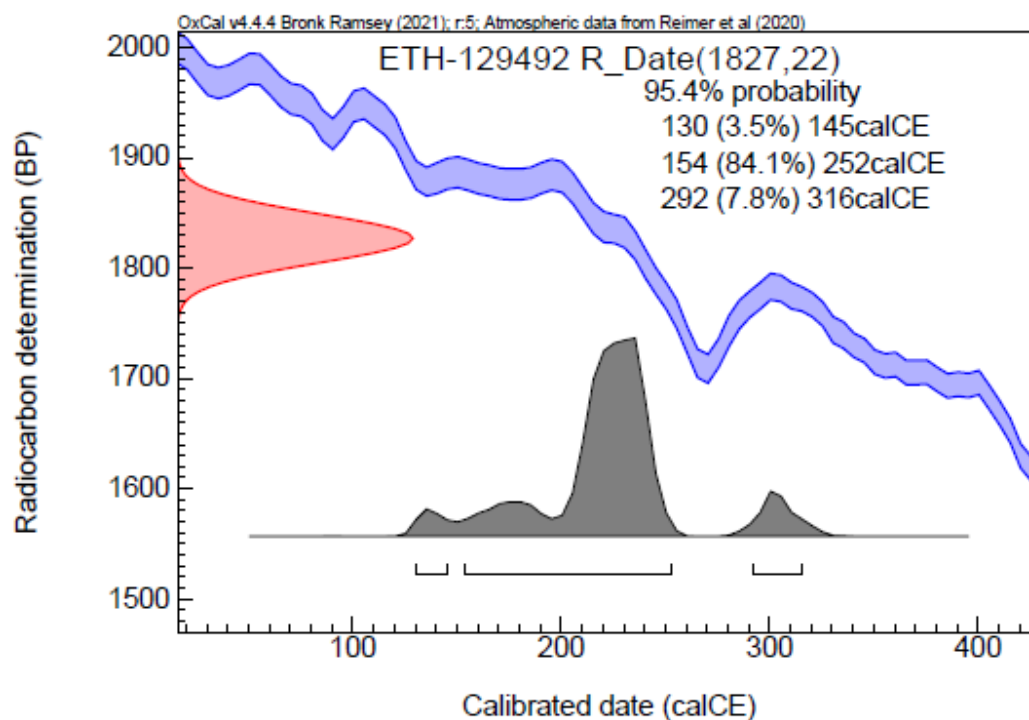
KP 2.7.1.1

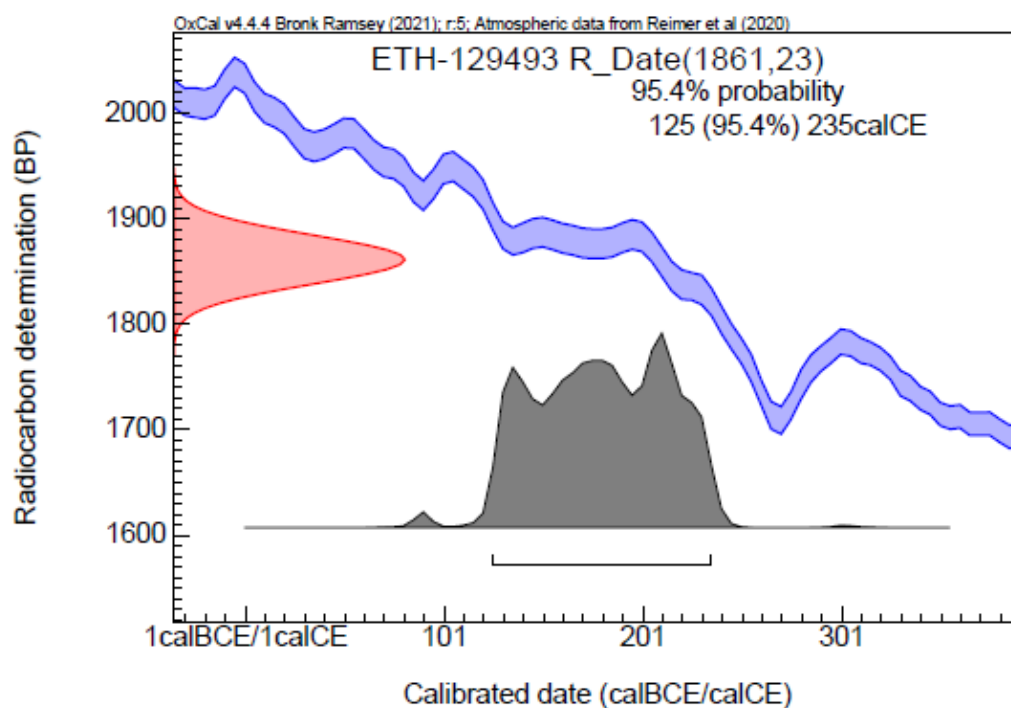
KP DL 2.12.1.4

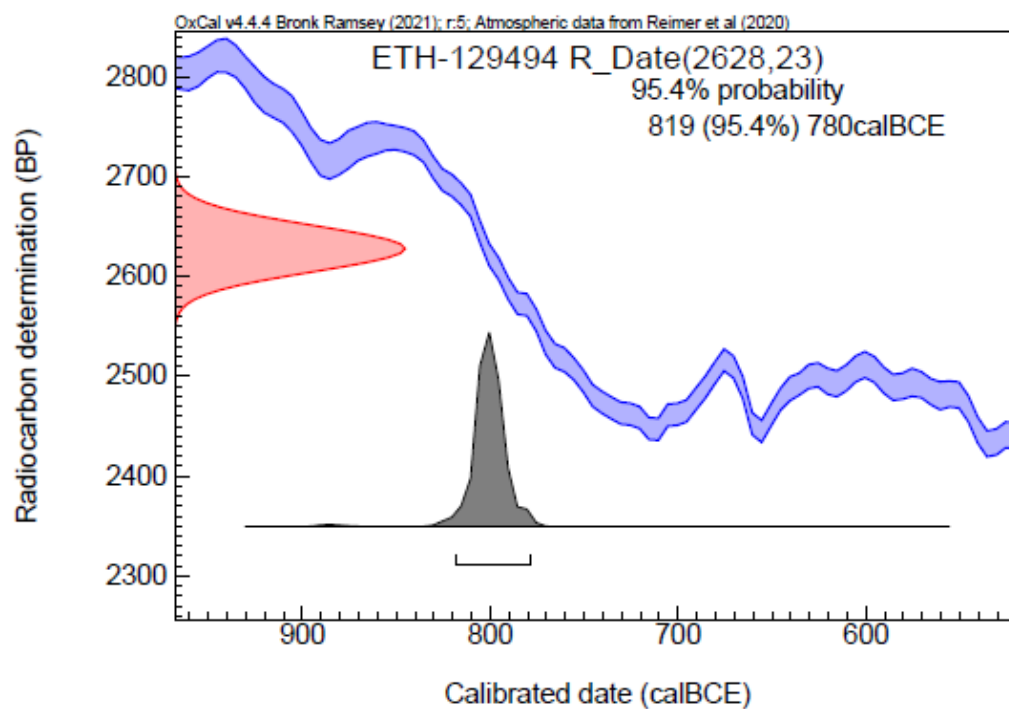
KP 2.12.2.1

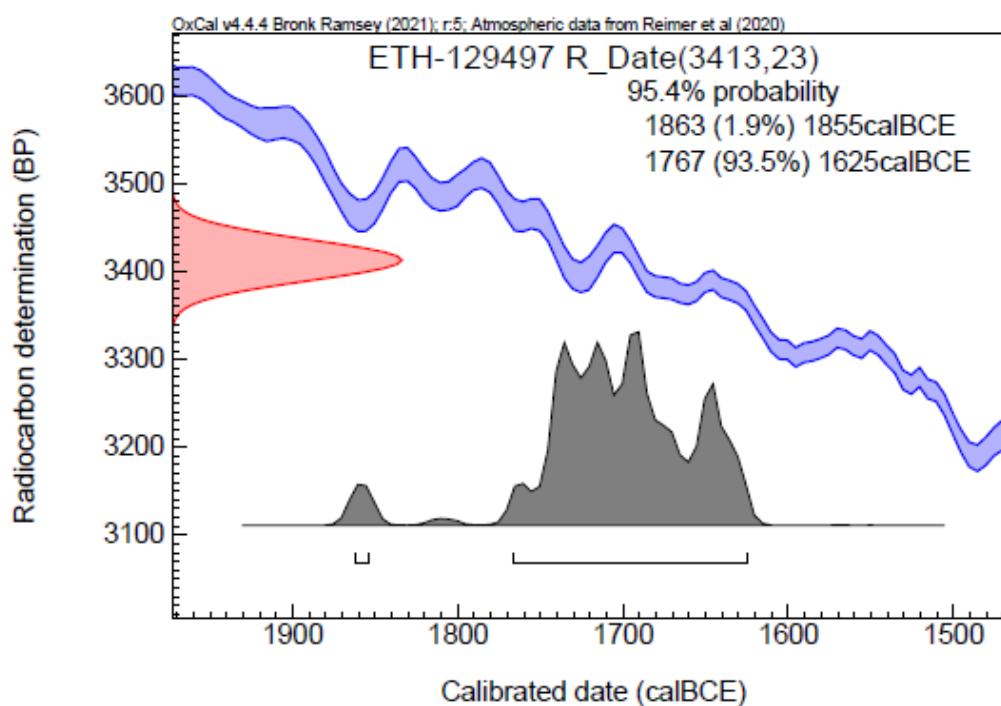
KP 2.16.1.1

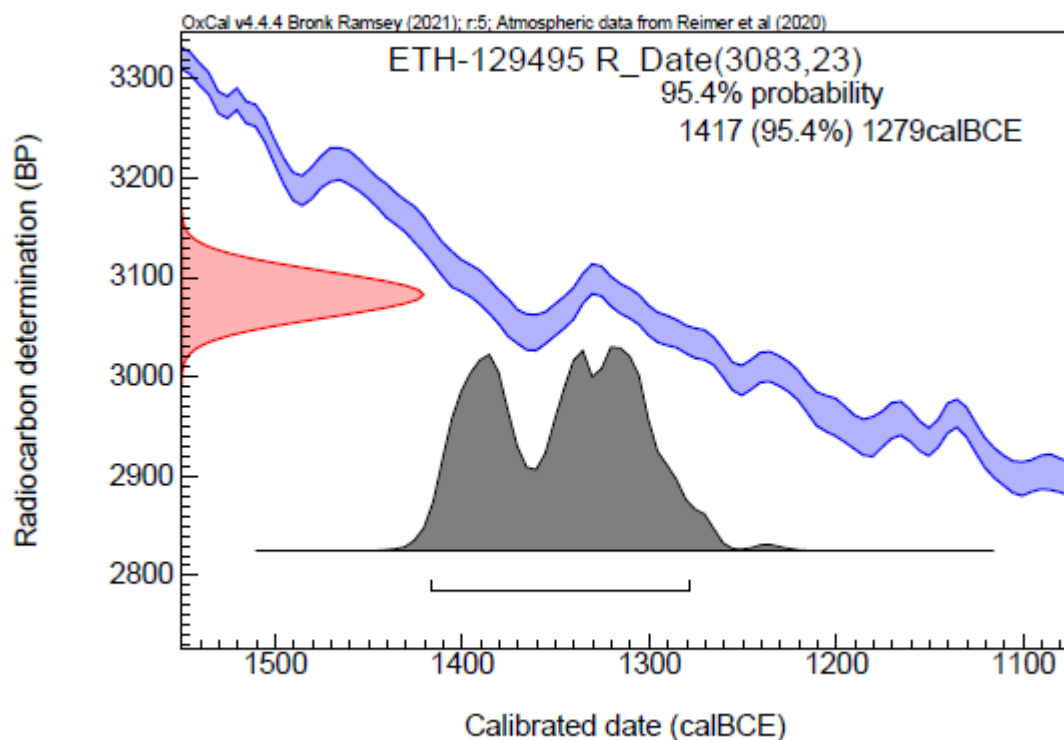
KP 2.32.1.1

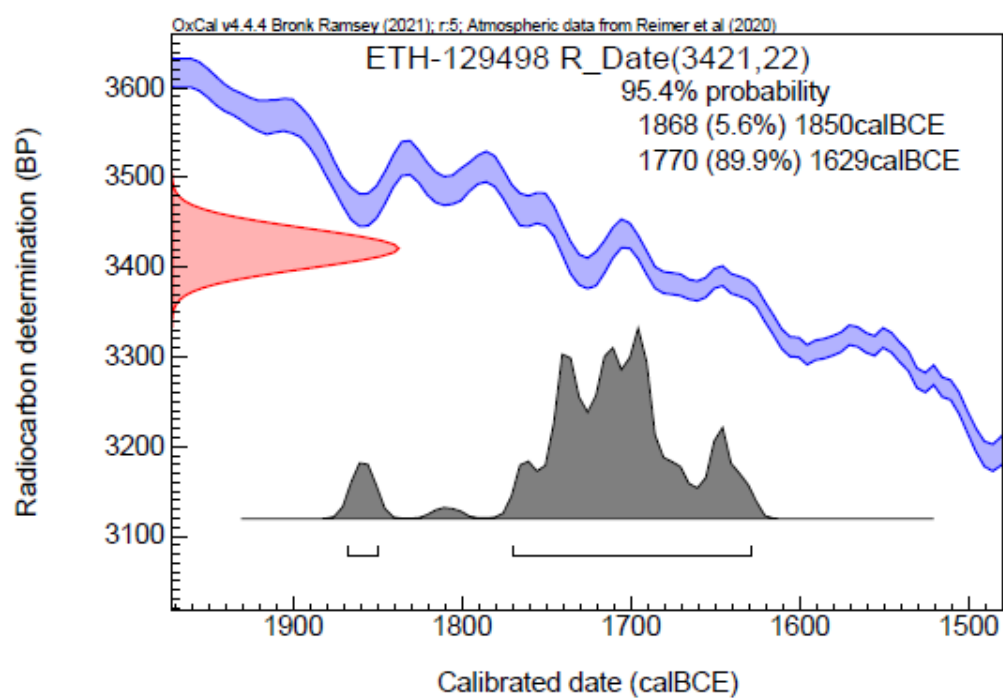
KP 2.33.18.1

KP 2.33.26.1

KP 2.41.1.1

Rogaland fylkeskommune

Postboks 130 sentrum
4001 Stavanger

Besøksadresse

Arkitekt Eckhoffs gate 1
4010 Stavanger

Telefon

51 51 66 00

E-post

firmapost@rogfk.no

www.rogfk.no

Rogaland
fylkeskommune

Lydbølger fra mangfoldige Rogaland – vårt vitale fylke.
Disse grafiske bølgene gjengir lyden av Månafossen, Gjesdal.